



Ny vallag

Sammanfattning

I betänkandet behandlar utskottet regeringens proposition 2004/05:163 Ny vallag samt sju motioner som väckts med anledning av propositionen och ett antal motioner som väckts under den allmänna motionstiden 2004 och 2005. Utskottet tillstyrker propositionen, dock med vissa redaktionella justeringar. I övrigt avstyrker utskottet samtliga motioner.

Till betänkandet har fogats nio reservationer och tre särskilda yttranden.

I ett särskilt betänkande (bet. 2005/06:KU5 Valfrågor m.m. – förenklad ordning) behandlas ett antal motionsyrkanden som rör förslag som utskottet har tagit ställning till och avstyrkt i tidigare betänkanden under mandatperioden.

Innehållsförteckning

Sammanfattning.....	1
Utskottets förslag till riksdagsbeslut.....	5
Redogörelse för ärendet.....	9
Ärendet och dess beredning.....	9
Propositionens huvudsakliga innehåll.....	9
Utskottets överväganden.....	10
En ny vallag.....	10
Propositionen.....	10
Utskottets ställningstagande.....	10
Ersättnarordningen vid dubbelvalsavveckling.....	11
Motioner.....	11
Propositionen.....	11
Utskottets ställningstagande.....	12
Vem skall lägga ned valkuvert i valurnan?.....	12
Motion.....	13
Propositionen.....	13
Utskottets ställningstagande.....	13
Identitetskontroll vid röstmottagning.....	14
Motioner.....	14
Propositionen.....	14
Utskottets ställningstagande.....	15
Tillgängligheten till vallokaler och röstningslokaler.....	15
Motioner.....	15
Propositionen.....	16
Utskottets ställningstagande.....	16
Proportionaliteten vid val till kommunfullmäktige.....	17
Motioner.....	17
Propositionen.....	19
Utskottets ställningstagande.....	19
Elektroniska röstningsförfaranden.....	19
Motioner.....	20
Propositionen.....	20
Utskottets ställningstagande.....	20
Kommuners kostnader för val.....	21
Motioner.....	21
Propositionen.....	21
Utskottets ställningstagande.....	22
Väljarnas tillgång till valsedlar i vallokaler och röstningslokaler.....	22
Motioner.....	22
Propositionen.....	23
Utskottets ställningstagande.....	23
Utformningen av valsedlar.....	23
Motioner.....	23
Propositionen.....	24
Skrivelse från Region Skåne och Västra Götalandsregionen.....	25
Beteckningen regionfullmäktige i valsammanhang.....	25

Utskottets ställningstagande.....	26
Vissa frågor inom ramen för Grundlagsutredningens uppdrag.....	26
Grundlagsutredningen.....	26
Utskottets ställningstagande.....	27
Ersättare i landstingsfullmäktige.....	27
Propositionen.....	28
Kommunallagens bestämmelser om ersättarnas tjänstgöring.....	29
Utskottets ställningstagande.....	30
Funktionshindrades möjlighet att utöva sin rösträtt.....	30
Motioner.....	30
Rapporter från Valmyndigheten.....	31
Propositionen.....	31
2003 års vallagskommitté.....	32
Utskottets ställningstagande.....	32
Valet till Europaparlamentet.....	32
Motion.....	32
Gällande bestämmelser.....	32
Utskottets ställningstagande.....	33
Åtgärder för ökat valdeltagande.....	33
Motioner.....	33
Propositionen.....	34
Utskottets ställningstagande.....	34
Parti- och kampanjfinansiering.....	35
Motioner.....	35
Betänkandet Allmänhetens insyn i partiers och kandidaters intäkter (SOU 2004:22).....	36
Tidigare riksdagsbehandling.....	37
Utskottets ställningstagande.....	37
Tidigare behandlade motionsförslag.....	38
Reservationer.....	39
1. Ersättarordningen vid dubbelvalsavveckling, punkt 5 (kd, v).....	39
2. Vem skall lägga ned valkuvert i valurnan?, punkt 6 (kd).....	40
3. Tillgängligheten till vallokaler och röstningslokaler, punkt 8 (fp).....	40
4. Proportionaliteten vid val till kommunfullmäktige, punkt 9 (fp, kd, v, c, mp).....	41
5. Elektroniska röstningsförfaranden, punkt 10 (m, mp).....	41
6. Kommuners kostnader för val, punkt 11 (fp, c).....	42
7. Ersättare i landstingsfullmäktige, punkt 15 (kd, v).....	42
8. Funktionshindrades möjlighet att utöva sin rösträtt, punkt 16 (v, mp).....	43
9. Parti- och kampanjfinansiering, punkt 19 (c, mp).....	44
Särskilda yttranden.....	45
1. Funktionshindrades möjlighet att utöva sin rösträtt, punkt 16 (fp).....	45
2. Internetbaserad röstning (kd).....	45
3. Parti- och kampanjfinansiering, punkt 19 (fp, kd).....	45
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag.....	47
Propositionen.....	47
Följdmotioner.....	47

Motioner från allmänna motionstiden hösten 2004.....	49
Motioner från allmänna motionstiden hösten 2005.....	52
<i>Bilaga 2</i>	
Regeringens lagförslag.....	55
<i>Bilaga 3</i>	
Utskottets lagförslag.....	114
<i>Bilaga 4</i>	
Motionsyrkanden som avstyrks av utskottet i förslagspunkt 20.....	121

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. En ny vallag

Riksdagen antar regeringens förslag till

1. vallag, med de ändringarna att orden ”i röstningslokal” i 6 kap. 7 § skall bytas ut mot ”på röstmottagningsställen”, att ordet ”röstningslokaler” i 8 kap. 2 § skall bytas ut mot ”röstmottagningsställen” samt att hänvisningen i 10 kap. 4 § till 8 § skall bytas ut mot en hänvisning till 7 §,
2. lag om ändring i folkomröstningslagen (1979:369),
3. lag om ändring i lagen (1979:411) om ändringar i Sveriges indelning i kommuner och landsting,
4. lag om ändring i kommunallagen (1991:900),
5. lag om ändring i lagen (1994:692) om kommunala folkomröstningar,
6. lag om ändring i lagen (2001:182) om behandling av personuppgifter i Skatteverkets folkbokföringsverksamhet,
7. lag om ändring i lagen (2001:183) om behandling av personuppgifter i verksamhet med val och folkomröstningar,
8. lag om ändring i lagen (2001:1276) om grundläggande kassaservice,
9. lag om upphävande av lagen (1994:1064) om folkomröstning om EU-medlemskap,
10. lag om upphävande av lagen (1994:1650) om riksdagens val av företrädare för Sverige i Europaparlamentet,
11. lag om upphävande av lagen (2003:83) om folkomröstning om införande av euron.

Därmed bifaller riksdagen delvis proposition 2004/05:163.

2. Förstärkt skydd för valhemligheten

Riksdagen antar det av utskottet i bilaga 3 intagna förslaget till lag om ändring i sekretesslagen (1980:100).

3. Lag om ändring i lag om ändring i sekretesslagen (1980:100)

Riksdagen antar med ändring av lagen (2005:699) om ändring i sekretesslagen det av utskottet i bilaga 3 intagna förslaget till lag om ändring i lagen (2005:699) om ändring i sekretesslagen (1980:100).

4. Ändring i sametingslagen

Riksdagen antar det av utskottet i bilaga 3 intagna förslaget till lag om ändring i sametingslagen (1992:1433).

5. Ersättarordningen vid dubbelvalsavveckling

Riksdagen avslår motionerna 2004/05:K26 yrkande 1 och 2004/05:K27 yrkande 1.

Reservation 1 (kd, v)

6. Vem skall lägga ned valkuvert i valurnan?

Riksdagen avslår motion 2004/05:K26 yrkande 2.

Reservation 2 (kd)

7. Identitetskontroll vid röstmottagning

Riksdagen avslår motionerna 2004/05:K306 och 2004/05:K457.

8. Tillgängligheten till vallokaler och röstningslokaler

Riksdagen avslår motionerna 2004/05:K29 yrkande 1 och 2004/05:K271.

Reservation 3 (fp)

9. Proportionaliteten vid val till kommunfullmäktige

Riksdagen avslår motionerna 2004/05:K26 yrkande 3, 2004/05:K27 yrkande 2, 2004/05:K29 yrkande 2, 2004/05:K31 yrkande 1, 2004/05:K32 yrkande 1, 2004/05:K239, 2004/05:K393 yrkandena 1 och 2, 2005/06:K331, 2005/06:K404 yrkandena 1 och 2, 2005/06:K464 och 2005/06:K466.

Reservation 4 (fp, kd, v, c, mp)

10. Elektroniska röstningsförfaranden

Riksdagen avslår motionerna 2004/05:K30 yrkandena 1 och 2 samt 2004/05:T459 yrkande 19.

Reservation 5 (m, mp)

11. Kommuners kostnader för val

Riksdagen avslår motionerna 2004/05:K28, 2004/05:K29 yrkande 3, 2004/05:K32 yrkande 2 och 2005/06:K362.

Reservation 6 (fp, c)

12. Väljarnas tillgång till valsedlar i vallokaler och röstningslokaler

Riksdagen avslår motionerna 2004/05:K280 och 2005/06:K400.

13. Utformningen av valsedlar

Riksdagen avslår motionerna 2005/06:K287, 2005/06:K337 och 2005/06:K368.

14. Vissa frågor inom ramen för Grundlagsutredningens uppdrag

Riksdagen avslår motionerna 2004/05:K31 yrkande 2, 2004/05:K338 yrkande 2, 2004/05:K398, 2004/05:K405, 2004/05:K442 i denna del, 2004/05:Sk341 yrkande 2, 2005/06:K230, 2005/06:K260, 2005/06:K270 yrkande 3, 2005/06:K329 och 2005/06:K467.

15. Ersättare i landstingsfullmäktige

Riksdagen avslår motionerna 2004/05:K315 och 2005/06:K350.

Reservation 7 (kd, v)

16. Funktionshindrades möjlighet att utöva sin rösträtt

Riksdagen avslår motionerna 2004/05:K31 yrkande 3 och 2005/06:So555 yrkandena 3 och 4.

Reservation 8 (v, mp)

17. Valet till Europaparlamentet

Riksdagen avslår motion 2005/06:K366.

18. Åtgärder för ökat valdeltagande

Riksdagen avslår motionerna 2004/05:K219 yrkandena 1 och 2, 2004/05:K338 yrkande 1, 2005/06:K246 yrkandena 1 och 2, 2005/06:K270 yrkande 2 och 2005/06:A258 yrkande 18.

19. Parti- och kampanjfinansiering

Riksdagen avslår motionerna 2004/05:K244, 2004/05:K334 yrkandena 1–3, 2004/05:K384 yrkandena 1 och 2, 2004/05:K442 i denna del och 2005/06:K425.

Reservation 9 (c, mp)

20. Tidigare behandlade motionsförslag

Riksdagen avslår de motionsyrkanden som finns upptagna under denna punkt i utskottets förteckning över avstyrkta motionsyrkanden.

Stockholm den 10 november 2005

På konstitutionsutskottets vägnar

Göran Lennmarker

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Göran Lennmarker (m), Göran Magnusson (s), Barbro Hietala Nordlund (s), Tobias Krantz (fp), Pär Axel Sahlberg (s), Inger Jarl Beck (s), Mats Einarsson (v), Anders Bengtsson (s), Henrik S Järrel (m), Helene Petersson (s), Kerstin Lundgren (c), Billy Gustafsson (s), Nils Fredrik Aurelius (m), Karin Åström (s), Gustav Fridolin (mp), Liselott Hagberg (fp) och Helena Höij (kd).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

En redogörelse för ärendet och dess beredning fram till dess propositionen lades fram till riksdagen lämnas i propositionen.

Sju motioner har väckts med anledning av propositionen. Dessa motioner behandlas i betänkandet tillsammans med motioner rörande frågor med anknytning till valsystemet som har väckts under de allmänna motionstiderna 2004 och 2005.

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslår regeringen att vallagen (1997:157) ersätts av en ny lag, som samlat och mer lättillgängligt och pedagogiskt än den gamla lagen reglerar hela valförfarandet.

Den nya lagen innebär bl.a. att det lokala ansvaret för genomförande av val samlas hos kommunerna. Motsvarande ekonomiska resurser överförs till kommunerna från staten. Vidare permanentas rätten att brevrösta för väljare som befinner sig utomlands. Möjligheterna att rösta genom bud utvidgas. Samtidigt stärks säkerheten vid röstning, såväl då röstning sker genom bud som då väljarna röstar själva. Kraven skärps på kommunerna att ordna vallokaler och röstningslokaler som är tillgängliga för funktionshindrade väljare.

I övrigt innebär den nya lagen i huvudsak redaktionella ändringar.

Utöver ny vallag föreslås följdändringar i ett antal lagar. Vidare föreslås att två lagar från år 1994 med anledning av Sveriges medlemskap i EU upphävs. Detsamma gäller lagen om folkomröstningen år 2003 om införande av euron.

Den nya vallagen och övriga lagförslag föreslås träda i kraft den 1 januari 2006.

Utskottets överväganden

En ny vallag

Utskottets förslag i korthet

Utskottet föreslår att riksdagen antar regeringens förslag i proposition 2004/05:163, dock med vissa redaktionella justeringar.

Propositionen

Propositionens förslag innebär att 1997 års vallag skall ersättas av en ny lag. I denna skall hela valförfarandet regleras samlat och på ett mer lättillgängligt och pedagogiskt sätt än i den nuvarande lagen.

Till den nya vallagen bör enligt propositionen ansluta en valförordning som innehåller vissa detaljerade valtekniska verkställighetsföreskrifter. I begränsad utsträckning bör härutöver Valmyndigheten meddela kompletterande föreskrifter, t.ex. när det gäller den närmare utformningen av valsedlar och valkuvert.

Utskottets ställningstagande

Utskottet, som ansluter sig till regeringens bedömning, tillstyrker proposition 2004/05:163, dock med vissa redaktionella ändringar. Uttrycket ”i röstningslokal” byts ut mot ”på röstmottagningsställen” i 6 kap. 7 § i förslaget till ny vallag. Vidare byts i 8 kap. 2 § i samma förslag uttrycket ”röstningslokaler” ut mot ”röstmottagningsställen”. Dessa ändringar är betingade av en terminologisk förändring i förhållande till utredningens förslag, som genomförts i övriga delar av regeringens förslag till ny vallag. Vidare föreslår utskottet att en paragrafhänvisning ändras i 10 kap. 4 § i förslaget till ny vallag.

Riksdagen har den 16 juni 2005 beslutat om en ändring i sekretesslagen (1980:100) omfattande bl.a. bestämmelsen i 16 kap. 1 §. Ändringen träder i kraft den dag regeringen bestämmer (prop. 2004/05:131, bet. 2004/05:JuU29, rskr. 2004/05:307). För att uppnå en författningsteknisk samordning mellan ikraftträdandet av denna ändring och ikraftträdandet av de ändringar i samma lag som föranleds av det nu föreliggande förslaget i proposition 2004/05:163 Ny vallag lägger utskottet fram dels ett förslag till lag om ändring i sekretesslagen med ikraftträdande den 1 januari 2006, dels ett förslag till lag om ändring i lagen (2005:699) om ändring i sekretesslagen.

Ersättarordningen vid dubbelvalsavveckling

Utskottets förslag i korthet

Utskottet föreslår med hänvisning till regeringens bedömning i propositionen att riksdagen avslår motioner om förändrade regler för ersättarordningen vid dubbelvalsavveckling. Jämför reservation 1 (kd, v).

Motioner

Mats Einarsson m.fl. (v) föreslår i motion 2004/05:K27 (v) yrkande 1 att riksdagen begär att regeringen lägger fram förslag till ändring av vallagen i enlighet med vad som i motionen anförs om reglerna för dubbelvalsavveckling. Motionärerna anser att vallagen därvid bör ändras på följande sätt: När ett mandat blivit tillsatt på grundval av personligt röstetal, men där den som blivit vald tillträder ett mandat i en annan valkrets och således dubbelvalsavvecklas, skall mandatet tillträdas av den som erhållit det näst största personliga röstetalet. Om det inte finns någon kandidat som erhållit fler personliga röster än den i valet gällande spärrgränsen skall mandatet tillsättas enligt de regler som tillämpas när det inte finns någon personvald kandidat, alltså på grundval av valseglarnas röstetal och framräknade jämförelsetal, utan avseende på från vilken lista den dubbelvalsavvecklade hämtats. Detta innebär att mandatet, när det inte finns någon personvald, tillsätts med en person från den eller de listor som fått flest röster i valkretsen. I motion 2004/05:K26 av Ingvar Svensson m.fl. (kd) yrkande 1 lämnas ett förslag av motsvarande innebörd.

Propositionen

Om en kandidat blir vald i mer än en valkrets eller för mer än ett parti avgörs genom s.k. dubbelvalsavveckling vilken valkrets eller vilket parti som han eller hon skall företräda samt vem som skall tillträda det mandat som kandidaten inte tillträder. Dubbelvalsavvecklingen går till på följande sätt.

Om en kandidat tar plats i mer än en valkrets skall kandidaten i första hand tilldelas mandatet i den valkrets där han eller hon har den största andelen personröster i förhållande till partiets röster i valkretsen, om platsen tillsatts enligt personröstningsreglerna, eller, i andra hand, i den valkrets där han eller hon har det största jämförelsetalet, om platsen tillsatts enligt heltalsmetoden. Kandidaten skall då ersättas av någon annan i den (eller de) valkretsar där kandidaten inte tagit plats. Den som i stället skall ta platsen är i första hand den kandidat som har den högsta andelen personröster och ännu inte tagit plats och i andra hand den första "lediga" kandidaten på den lista som har fått flest antal röster av de listor som

gällde för den ursprungligt valde ledamoten. Om mandat i flera valkretsar blir lediga tillsätts de ett efter ett, efter storleken på i första hand andelen personröster och i andra hand jämförelsetalen i valkretsarna.

I propositionen (s. 93-94) anförts att reglerna för dubbelvalsavveckling innebär att personrösterna skall slå igenom fullt ut också när det gäller ersättare, i den mån en kandidat får sådana röster över personvalsspärren. Detta innebär att det listtrogna systemet får stå tillbaka för väljarinflytandet så länge det finns kandidater som har fått personröster över spärren. Finns det inte kandidater som har fått personröster över spärren skall enligt propositionen det sedan tidigare tillämpade systemet med listans röstetal som utgångspunkt tillämpas, dock med den begränsningen att endast de valsedlar från vilka ledamoten fått personröster då får beaktas.

Systemet med dubbelvalsavveckling vid personval har hittills endast tillämpats vid två val, 1998 och 2002. I likhet med utredningen anser regeringen att erfarenheterna från dessa två valtillfällen inte ger ett tillräckligt underlag för att redan nu dra slutsatsen att systemet bör ändras.

De följder av systemet som från väljarsynpunkt kan uppfattas som oklara – att när ett parti går fram med mer än en lista i en valkrets den som besätter det lediga mandatet hämtas från en lista som fått förhållandevis få röster i valkretsen – är inte oförutsedda. Tvärtom får de anses vara en given följd av den ordning som valts för personval i vårt land.

I likhet med 2003 års vallagskommitté anser regeringen att det i första hand måste ankomma på partierna att vid utformningen av sin list- och kandidatpolitik ta hänsyn till vilka effekter denna kan få vid en eventuell dubbelvalsavveckling och vilka väljarreaktioner detta i sin tur kan medföra. Det kan enligt regeringens mening i varje fall för närvarande inte anses föreligga tillräckligt starka skäl för ett ingripande genom lagstiftningsåtgärder.

Utskottets ställningstagande

Utskottet, som ansluter sig till regeringens bedömning, avstyrker motion 2004/05:K27 av Mats Einarsson m.fl. (v) yrkande 1 och motion 2004/05:K26 av Ingvar Svensson m.fl. (kd) yrkande 1.

Vem skall lägga ned valkuvert i valurnan?

Utskottets förslag i korthet

Utskottet föreslår med hänvisning till regeringens bedömning i propositionen att riksdagen avslår en motion om utredning av möjligheten att väljaren själv skall få lägga valkuvertet i valurnan. Jämför reservation 2 (kd).

Motion

I motion 2004/05:K26 av Ingvar Svensson m.fl. (kd) yrkande 2 föreslås att riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförts om möjligheten att väljaren själv skall få lägga valkuvertet i valurnan. Eftersom frågan inte är beredd, bör den enligt motionen utredas i lämpligt sammanhang.

Propositionen

I propositionen anförts att någon ändring inte bör ske av nuvarande ordning som innebär att det är röstmottagarna som skall lägga ned mottagna valkuvert i valurnan.

Om väljarna själva skall lägga ned sina valkuvert i valurnan skulle det, för att upprätthålla säkerheten i förfarandet, krävas särskilda kontrollåtgärder i form av t.ex. stämpling av valkuvert. Även om sådana genomförs torde det bli svårt att utan andra kompletterande åtgärder upprätthålla den hittills höga säkerhetsnivån vid val. Risken för felaktigheter blir självfallet högre om varje väljare själv disponerar över valurnan än om alla väljares valkuvert först granskas av en röstmottagare innan dessa, om de är korrekt iordninggjorda, läggs ned där.

När det äger rum mer än ett val måste vidare beaktas risken för sammanblandning av dessa, med påföljd att valkuvert läggs ned i fel urna. Detta skulle, åtminstone vid den preliminära rösträkningen, med all sannolikhet leda till att andelen underkända röster ökar.

Vid en samlad bedömning finner regeringen att det inte finns någon anledning att frånga den bedömning som utredningen gjort. Någon ändring av nuvarande ordning som innebär att det är röstmottagarna som skall lägga ned mottagna valkuvert i valurnan bör således inte ske.

Utskottets ställningstagande

Utskottet, som ansluter sig till regeringens bedömning, avstyrker motion 2004/05:K26 av Ingvar Svensson m.fl. (kd) yrkande 2.

Identitetskontroll vid röstmottagning

Utskottets förslag i korthet

Utskottet föreslår att riksdagen avslår motioner om obligatorisk kontroll av identitetshandlingar vid röstmottagning. I anslutning härtill understryker utskottet att det får förutsättas att Valmyndigheten i sin information till valförrättarna lämnar vägledning om hur de i olika kontrollsituationer bör agera (dvs. då särskild anledning för kontroll skall anses föreligga) och värdera väljarnas uppgifter (dvs. vilka handlingar eller kombinationer av handlingar som bör företes för att få rösta).

Motioner

I motion 2004/05:K306 av Majléne Westerlund Panke (s) föreslås att riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförts om en översyn av vallagen. Motionären anser att varje väljare bör legitimera sig i vallokal.

I motion 2004/05:K457 av Cecilia Wigström (fp) föreslås att riksdagen tillkännager för regeringen vad som i motionen anförts om att göra det obligatoriskt för samtliga röstberättigade att vid samtliga val uppvisa en identitetshandling innan röst avges.

Propositionen

Propositionens förslag till ny vallag innebär att väljare som inte är kända för röstmottagarna skall legitimera sig eller på annat sätt styrka sin identitet för att få rösta. Röstmottagarna skall dokumentera hur väljarnas identitet har kontrollerats.

I sammanhanget anförts att det i vårt land inte finns något generellt krav på att man skall kunna legitimera sig i varje situation. Det står alltså var och en fritt att välja att inte skaffa legitimation. Ett sådant val kan dock inte vara utan konsekvenser. Dessa är väl kända för envar. I den mån någons identitet behöver styrkas får det då ske på något annat sätt än genom uppvisande av legitimation.

Vid en sammantagen bedömning anser regeringen att säkerheten vid röstmottagning bör stärkas genom att väljare som inte är kända för röstmottagarna skall styrka sin identitet för att få rösta. Detta kan ske genom legitimation eller på något annat tillförlitligt sätt, i praktiken genom att någon annan intygar förhållandet. Bestämmelsen skall gälla lika för alla väljare och skall utformas på ett sätt som inte ger något utrymme för godtycke eller misstankar om godtycke.

Utskottets ställningstagande

Det föreliggande förslaget till ny vallag innehåller bestämmelser om att väljare som inte är kända för röstmottagarna skall legitimera sig eller på annat sätt styrka sin identitet för att få rösta. I betänkandet Ny vallag (SOU 2004:111) har 2003 års vallagskommitté lagt fram ett lagtextförslag som på denna punkt i sak överensstämmer med regeringens. Kommittén har uttalat att detta krav innebär en viss skärpning inom ramen för den nuvarande ordningen genom att beviskravet höjs från att ”göra sannolikt” till att ”styrka” (s. 143). I likhet med kommittén (s. 144) vill också utskottet understryka att det får förutsättas att Valmyndigheten i sin information till valförrättarna lämnar vägledning om hur de i olika kontrollsituationer bör agera (dvs. då särskild anledning för kontroll skall anses föreligga) och värdera väljarnas uppgifter (dvs. vilka handlingar eller kombinationer av handlingar som bör företes för att få rösta). Med hänvisning till vad som nu har anförts avstyrker utskottet motion 2004/05:K306 av Majléne Westerlund Panke (s) och motion 2004/05:K457 av Cecilia Wigström (fp).

Tillgängligheten till vallokaler och röstningslokaler

Utskottets förslag i korthet

Utskottet, som föreslår att riksdagen avslår motioner om tillgängligheten till vallokaler och röstningslokaler, utgår från att regeringen ger Valmyndigheten i uppdrag att efter valet 2006 göra en uppföljning avseende tillgängligheten till vallokaler vid detta val. Jämför reservation 3 (fp).

Motioner

I motion 2004/05:K29 av Tobias Krantz m.fl. (fp) yrkande 1 föreslås att riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförts om vallokalers tillgänglighet för personer med funktionshinder. Motionärerna menar att propositionens förslag, om att funktionshindrade kan lämna sin röst på utsidan av vallokalen, skall tas bort.

I motion 2004/05:K271 av Marie Engström (v) föreslås att riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförts om tillgänglighet till vallokaler. Motionären anser att en samlad bedömning bör göras av tillgängligheten till vallokaler vid valet 2006.

Propositionen

Kommunerna skall enligt propositionen (s. 71ff.) se till att det finns lämpliga lokaler som kan användas som vallokaler för varje valdistrikt och som i fråga om lokalisering, tillgänglighet och öppethållande ger väljarna goda möjligheter att rösta på valdagen. Samma krav skall gälla beträffande de röstningslokaler som används för förtidsröstning.

Om en kommun anser att det av särskilda skäl finns behov av att som vallokal eller röstningslokal använda en lokal som inte uppfyller kravet på tillgänglighet, skall saken underställas länsstyrelsen. Kommunen skall ange varför någon annan lokal inte kan användas i stället och vilka åtgärder som kommunen avser att vidta för att komma till rätta med bristen inför senare val. Länsstyrelsen avgör därefter om kommunen får använda lokalen i fråga för det aktuella valet.

Mot den nu angivna bakgrunden är det enligt propositionen självklart att kommunerna måste vidta alla rimliga ansträngningar för att kunna tillhandahålla vallokaler och röstningslokaler som är tillgängliga för alla väljare. Trots detta kan det inte uteslutas att det i något enstaka fall visar sig vara nödvändigt att använda en lokal som inte uppfyller detta krav. Om kravet då inte alls skulle gå att åsidosätta skulle konsekvensen kunna bli att valdistrikt måste slås samman eller att antalet röstningslokaler begränsas på ett sätt som försämrar möjligheterna att rösta för samtliga berörda väljare. En sådan ordning är enligt propositionen inte demokratiskt godtagbar. Regeringen anser därför att det måste finnas en säkerhetsventil i detta avseende. I samband därmed hänvisas till vad Handikappombudsmannen har anfört i sitt remissyttrande.

En kommun bör enligt ombudsmannen endast vid särskilda skäl som röstmottagningsställe få använda en lokal som inte är tillgänglig för personer med fysiska funktionshinder. En sådan framställan skall göras till länsstyrelsen som har att besluta om särskilda skäl föreligger. Till framställan skall kommunen bifoga en plan över vallokalerna och röstmottagningsställena i valdistriktet, där tillgängligheten inventerats och åtgärder för att undanröja bristerna redovisas.

Regeringen anser att detta förslag har goda skäl för sig och att det är väl avvägt. Den nya vallagen bör i detta hänseende därför utformas i enlighet med Handikappombudsmannens förslag.

Kravet på tillgänglighet skall gälla oavsett form av funktionshinder. I linje härmed bör även andra funktionshinder än fysiska beaktas när det gäller möjligheterna att i vissa fall kunna avge en röst utanför en vallokal (10 kap. 8 § i den nuvarande vallagen; 9 kap. 4 § i förslaget till ny vallag).

Utskottets ställningstagande

Utskottet vill inledningsvis slå fast att tillgängligheten till vallokaler är av grundläggande betydelse för väljares möjligheter att utöva sin rösträtt. Därför utgår utskottet från att regeringen ger Valmyndigheten i uppdrag att efter valet 2006 göra en uppföljning avseende tillgängligheten till valloka-

ler vid detta val. Motion 2004/05:K271 av Marie Engström (v) får med hänsyn till vad som nu har anförts anses vara i väsentlig utsträckning tillgodosedd och avstyrks därför. Utskottet, som i övrigt delar regeringens bedömning i propositionen, avstyrker motion 2004/05:K29 av Tobias Krantz m.fl. (fp) yrkande 1.

Proportionaliteten vid val till kommunfullmäktige

Utskottets förslag i korthet

Utskottet föreslår med hänvisning till regeringens bedömning i propositionen att riksdagen avslår motioner om proportionaliteten vid val till kommunfullmäktige. Jämför reservation 4 (fp, kd, v, c, mp).

Motioner

I motion 2004/05:K26 av Ingvar Svensson m.fl. (kd) yrkande 3 föreslås att riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförts om proportionalitet i valen till kommunfullmäktige. Enligt motionärernas mening bör även de kommunala valen ha ett proportionellt valsystem med utjämningsmandat. Motsvarande resultat kan även åstadkommas med annan lagstiftning avseende rätten till valkretsindelning i kommunerna. I motionen anförts att dessa frågor bör tas upp av Grundlagsutredningen i samband med att den ser över det kommunala valsystemet i övrigt.

I motion 2004/05:K27 av Mats Einarsson m.fl. (v) yrkande 2 föreslås att riksdagen begär att regeringen lägger fram förslag till ändring av vallagen i enlighet med vad som i motionen anförts om reglerna för valkretsindelning i kommunalval. Motionärerna anser att reglerna för valkretsindelning bör ses över så att färre kommuner kan valkretsindelas. Dessutom bör lagstiftningen minimera utrymmet att i fullmäktige besluta om kommunen skall valkretsindelas eller ej.

I motion 2004/05:K29 av Tobias Krantz m.fl. (fp) yrkande 2 föreslås att riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförts om proportionalitet i valen till kommunfullmäktige. Motionärerna anser att det är både önskvärt och rimligt att det införs utjämningsmandat även i kommunerna för att öka proportionaliteten i valet till kommunfullmäktige.

I motion 2004/05:K31 av Gustav Fridolin m.fl. (mp) yrkande 1 föreslås att riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförts om proportionella val till kommunfullmäktige. Motionärerna anser att det krävs en reglering i vallagen som garanterar proportionalitet också vid valen till kommunfullmäktige.

I motion 2004/05:K32 av Kerstin Lundgren m.fl. (c) yrkande 1 föreslås att riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförts om tilläggsdirektiv till Grundlagsutredningen om att framlägga ett förslag till proportionellt valsystem också för de kommunala valen.

I motion 2004/05:K239 av Fredrik Olovsson (s) föreslås att riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförts om småpartispärr i valen till kommunfullmäktige. Motionären anser att det i valen till kommunfullmäktige bör finnas en 3- eller 4-procentsspärr.

I motion 2004/05:K393 av Mikael Oscarsson (kd) yrkande 1 föreslås att riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförts om att införa utjämningsmandat i val till kommunfullmäktige. Motionären anser att man bör införa utjämningsmandat även för kommunvalen. En alternativ lösning är enligt motionen att tillåta att även större kommuner bara har en valkrets. I motionen föreslås vidare att riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförts om att tillåta Uppsala kommun att ha bara en valkrets i kommunfullmäktigevalet 2006 (yrkande 2).

I motion 2005/06:K331 av Per Bill (m) föreslås att riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförts om att införa utjämningsmandat i valet till kommunfullmäktige. Motionären anser att man bör tillåta kommunerna att införa utjämningsmandat. En alternativ lösning är enligt motionen att tillåta kommunerna att bara ha en valkrets. Vidare anser motionären att det kan vara motiverat att i kommunfullmäktigevalet införa en spärr på 3 % på samma sätt som i landstingsvalet.

I motion 2005/06:K404 av Mikael Oscarsson (kd) yrkande 1 föreslås att riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförts om att införa utjämningsmandat i val till kommunfullmäktige. Motionären anser att utjämningsmandat bör införas i kommunvalen. En alternativ lösning är enligt motionen att tillåta större kommuner att bara ha en valkrets. Vidare föreslås i motion 2005/06:K404 av Mikael Oscarsson (kd) yrkande 2 att riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförts om att tillåta Uppsala kommun att ha bara en valkrets i kommunfullmäktigevalet 2006.

I motion 2005/06:K464 av Johnny Gylling (kd) föreslås att riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförts om att en utredning tillsätts för att se över valsystemet i syfte att införa strikt proportionalitet i valen till kommun- och landstingsfullmäktige. I motionen anförts att det finns två sätt att uppnå detta. Det ena sättet är att ta bort valkretsindelningen och göra hela kommunen och landstingskommunen till en enda valkrets. På så sätt skulle proportionalitet kunna uppnås. Nackdelen är då att den geografiska spridningen skulle riskera att minska. En annan modell är att införa utjämningsmandat i kommuner och landsting på samma sätt som finns i riksdagen. Då skulle partier som i en valkrets ligger på gränsen till att få ett mandat men som inte har tillräckligt med röster kunna ta sig in på utjämningsmandat.

I motion 2005/06:K466 av Krister Hammarbergh (m) föreslås att riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om lokal beslutanderätt över valkretsindelning vid kommunala val. Motionären anser att det vore naturligt att göra valkretsindelningen frivillig, eftersom förhållandena skiljer mellan olika orter.

Propositionen

I propositionen konstateras att 2003 års vallagskommitté har ansett att det inte bör ske någon förändring vad gäller proportionaliteten vid val till kommunfullmäktige. Regeringen gör för sin del ingen annan bedömning när det gäller förutsättningarna för en justering av proportionaliteten vid valen till kommunfullmäktige.

I propositionen erinras även om det uppdrag som Grundlagsutredningen har och som bl.a. innefattar att göra en utvärdering av hela valsystemet, inklusive frågor om proportionalitet och småpartispärr (dir. 2004:96). I den mån det finns förutsättningar för en ändrad syn på frågan om proportionaliteten vid valen till kommunfullmäktige kan denna enligt propositionen tas om hand inom ramen för den utredningens arbete.

Utskottets ställningstagande

Utskottet, som ansluter sig till regeringens bedömning, avstyrker motion 2004/05:K26 av Ingvar Svensson m.fl. (kd) yrkande 3, motion 2004/05:K27 av Mats Einarsson m.fl. (v) yrkande 2, motion 2004/05:K29 av Tobias Krantz m.fl. (fp) yrkande 2, motion 2004/05:K31 av Gustav Fridolin m.fl. (mp) yrkande 1, motion 2004/05:K32 av Kerstin Lundgren m.fl. (c) yrkande 1, motion 2004/05:K239 av Fredrik Olovsson (s), motion 2004/05:K393 av Mikael Oscarsson (kd) yrkande 1, motion 2004/05:K393 av Mikael Oscarsson (kd) yrkande 2, motion 2005/06:K331 av Per Bill (m), motion 2005/06:K404 av Mikael Oscarsson (kd) yrkande 1, motion 2005/06:K404 av Mikael Oscarsson (kd) yrkande 2, motion 2005/06:K464 av Johnny Gylling (kd) och motion 2005/06:K466 av Krister Hammarbergh (m).

Elektroniska röstningsförfaranden

Utskottets förslag i korthet

Utskottet föreslår med hänvisning till regeringens bedömning i propositionen att riksdagen avslår motioner om elektroniska röstningsförfaranden. Jämför reservation 5 (m, mp).

Motioner

I motion 2004/05:K30 av Göran Lennmarker m.fl. (m) yrkande 1 föreslås att riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförts om lagstiftningsinitiativ rörande elektroniska röstningsförfaranden. Motionärerna menar att regeringen snarast bör ta initiativ till att lokala folkomröstningar skall kunna genomföras med elektroniska röstningsförfaranden. Ett system bör utformas så, att den som skall rösta lämnar sin valsedel som därefter matas in i en rösträkningsmaskin som räknar rösterna när vallokalen har stängt. Valsedeln sparas och finns tillgänglig för kontrollräkning. Systemet bör kunna vara i bruk under 2010 års allmänna val. Vidare föreslås i motion 2004/05:K30 av Göran Lennmarker m.fl. (m) yrkande 2 att riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförts om lagstiftningsinitiativ för att möjliggöra elektronisk röst-räkning till 2010 års allmänna val.

I motion 2004/05:T459 av Johnny Gylling m.fl. (kd) yrkande 19 föreslås att riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförts om Internetröstning för utlandssvenskar. Motionärerna anser att regeringen snarast bör ta initiativ till att former för Internetbaserad röstning för utlandssvenskar vid 2006 års riksdagsval utarbetas.

Propositionen

I propositionen anförts att det inte nu finns något underlag för att införa möjligheter till elektroniska röstningsförfaranden vid allmänna val. Frågan om att införa sådana förfaranden bör anstå till dess det finns tillräckliga erfarenheter av användning av elektroniska förfaranden vid lokala rådslag eller andra liknande aktiviteter där de säkerhets- och demokratiaspekter som aktualiseras vid ett val har kunnat bli föremål för en noggrann prövning och utvärdering. För att möjliggöra elektronisk röstning vid lokala folkomröstningar krävs dock ändringar i lagen (1994:692) om kommunala folkomröstningar. Av den lagen framgår nämligen bl.a. att omröstning skall ske med användning av röstsedlar. Regleringen ansluter således till vad som gäller vid allmänna val. I den mån det aktualiseras önskemål om att vid lokala folkomröstningar använda elektroniska röstningsförfaranden, är regeringen emellertid beredd att ta de initiativ till lagstiftningsåtgärder som behövs för att göra detta möjligt. En given utgångspunkt för en sådan försöksverksamhet måste vara att säkerheten är minst lika hög som vid traditionella val och att det inte finns någon risk för att väljarnas valhemlighet äventyras.

Utskottets ställningstagande

Utskottet, som ansluter sig till regeringens bedömning, avstyrker motion 2004/05:K30 av Göran Lennmarker m.fl. (m) yrkande 1, motion 2004/05:K30 av Göran Lennmarker m.fl. (m) yrkande 2 och motion 2004/05:T459 av Johnny Gylling m.fl. (kd) yrkande 19.

Kommuners kostnader för val

Utskottets förslag i korthet

Utskottet föreslår att riksdagen avslår motioner om kompensations för kommuners kostnader för val med hänvisning till att utskottet förutsätter att regeringen kommer att göra vad som på den ankommer för att vidta nödvändiga åtgärder i detta syfte. Jämför reservation 6 (fp, c).

Motioner

I motion 2004/05:K28 av Lars Gustafsson (kd) föreslås att riksdagen begär att regeringen återkommer med förslag i enlighet med motionens intentioner. Motionären menar att staten måste ta det fulla ansvaret för kommunernas kostnader för val som rör nationella val, EU-val och folkomröstningar enligt finansieringsprincipen. I motion 2004/05:K29 av Tobias Krantz m.fl. (fp) yrkande 3 och motion 2005/06:K362 av Lars Gustafsson (kd) framförs yrkanden med samma innebörd.

I motion 2004/05:K32 av Kerstin Lundgren m.fl. (c) yrkande 2 föreslås att riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att kommunerna skall få full kostnadsersättning för de kostnader som ansvaret för allmänna val innebär.

Propositionen

I propositionen konstateras att den nya vallagen innebär att den s.k. poströstningen ersätts av förtidsröstning i kommunernas regi. Därmed flyttas kostnaderna för röstningen från staten till kommunerna. Den del av valanslaget som Valmyndigheten använt för förtidsröstning på posten och vid särskilda röstmottagningsställen (institutionsröstningen) bör i enlighet härmed föras över till kommunerna.

Enligt propositionen bör Valmyndigheten även fortsättningsvis, genom ett avtal med Posten AB, samlat administrera kostnaderna för distribution av förtidsröster som har tagits emot här i landet. Detta innebär att en kommun som i enlighet med ett sådant avtal använder Posten AB för att skicka förtidsröster som hör till en annan kommun inte får några kostnader för detta. Dessa kostnader skall därför avräknas från det belopp som skall föras över till kommunerna. Detsamma bör gälla de kostnader som Posten AB har för lantbrevbärarnas medverkan vid val.

Det anges att statsbidraget bör utgå till kommunerna för de år då det hålls val eller folkomröstning. När det gäller beräkningen av de belopp som varje enskild kommun skall erhålla, anser regeringen att det är lämpligt att på det sätt som Svenska Kommunförbundet och Landstingsförbundet har föreslagit dela upp bidraget i en fast och en rörlig del. Härigenom kommer de minsta kommunerna att erhålla en något högre ersättning med

syftet att undvika en befarad underkompensation. Återstoden bör fördelas mellan kommunerna i förhållande till antalet röstberättigade i valet till kommunfullmäktige.

Enligt regeringens mening bör valanslaget ligga kvar på nuvarande nivå även efter den huvudmannaskapsförändring som den nya vallagen innebär. Härutöver bör det utgå ett engångsbelopp för att täcka de ökade kostnader för utbildning m.m. som kommunerna kommer att ha i samband med 2006 års val.

Fördelningen mellan kommunerna kommer att regleras i en särskild förordning.

Utskottets ställningstagande

Utskottet vill inledningsvis slå fast att det delar motionärernas utgångspunkt att kommunerna skall kompenseras för de kostnader som uppstår till följd av att det lokala ansvaret för genomförande av val samlas hos kommunerna. Mot bakgrund av vad som anförts i propositionen förutsätter utskottet att regeringen kommer att göra vad som på den ankommer för att vidta nödvändiga åtgärder i detta syfte. I enlighet härmed avstyrks motion 2004/05:K28 av Lars Gustafsson (kd), motion 2004/05:K29 av Tobias Krantz m.fl. (fp) yrkande 3, motion 2005/06:K362 av Lars Gustafsson (kd) och motion 2004/05:K32 av Kerstin Lundgren m.fl. (c) yrkande 2.

Väljarnas tillgång till valsedlar i vallokaler och röstningslokaler

Utskottets förslag i korthet

Utskottet föreslår med hänvisning till regeringens bedömning i propositionen att riksdagen avslår motioner om att lokalt etablerade partier skall få sina valsedlar distribuerade genom myndigheternas försorg.

Motioner

I motion 2004/05:K280 av Torsten Lindström (kd) föreslås att riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförts om vikten av att i arbetet med en ny vallag beakta att lokalt etablerade partier skall få sina valsedlar distribuerade genom myndigheternas försorg. Motionären anser att lokala etablerade partier bör vara garanterade distribution av valsedlar. Ett yrkande med samma innebörd förs fram i motion 2005/06:K400 av Torsten Lindström (kd).

Propositionen

Valmyndigheternas ansvar för att väljarna i de kommunala valen har tillgång till valsedlar med parti- och valbeteckning föreslås i propositionen bli utsträckt till att omfatta även lokala partier som är representerade i landstings- eller kommunfullmäktige. Sådana partier skall ha rätt att få sina valsedlar utlagda på samtliga röstmottagningsställen i kommunen eller landstinget.

Enligt gällande regler skall väljarna i varje röstningslokal ha tillgång till valsedlar med parti- och valbeteckning (partivalsedlar) för varje parti som vid något av de två senaste riksdagsvalen har fått mer än 1% av rösterna i hela landet.

I propositionen anføres att den nuvarande ordningen inte är rimlig. Valnämnden bör därför enligt propositionen svara för att väljarna på alla röstmottagningsställen i kommunen har tillgång till partivalsedlar även för lokala partier, om de har fått ett inte obetydligt väljarstöd. Ett sådant väljarstöd bör enligt propositionen anses ha uppnåtts om partiet i fråga är representerat i landstings- eller kommunfullmäktige.

Utskottets ställningstagande

Utskottet, som ansluter sig till regeringens bedömning, avstyrker motion 2004/05:K280 av Torsten Lindström (kd) och motion 2005/06:K400 av Torsten Lindström (kd).

Utformningen av valsedlar

Utskottets förslag i korthet

Utskottet föreslår att riksdagen avslår en motion om lagändring för att göra det möjligt att använda beteckningen regionfullmäktige på valsedlarna för val till regionfullmäktige i Skåne och Västra Götaland. Vidare föreslår utskottet med hänvisning till regeringens bedömning i propositionen att riksdagen avslår motioner om partisymboler på valsedlar.

Motioner

I motion 2005/06:K287 av Johan Andersson (s) föreslås att riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anføres om behovet av en ändring i vallagen för valsedelsbeteckning. Motionären anser att vallagen bör förändras så att det blir möjligt att använda beteckningen regionfullmäktige på valsedlarna för val till regionfullmäktige i Skåne och Västra Götaland.

I motion 2005/06:K337 av Göran Norlander och Hans Stenberg (båda s) föreslås att riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om partisymboler på valsedlarna. Enligt motionärerna borde det övervägas att i hörnet på alla valsedlar sätta dit partisymbolen för respektive parti.

I motion 2005/06:K368 av Yilmaz Kerimo och Tommy Waidelich (båda s) föreslås att riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om nödvändigheten av att förtydliga partiets valsedlar med partisymboler. Motionärerna anser att valsedlarna bör förses med partiernas symbol.

Propositionen

I propositionen föreslås att de grundläggande bestämmelserna om utformningen av valsedlar skall finnas i vallagen. Detaljerna kring utformningen av valsedlar, som i dag inte är författningsreglerade, bör tas in i föreskrifter som meddelas av regeringen.

I propositionen konstateras vidare att det i dag i och för sig inte finns något formellt hinder för partierna att förse sina valsedlar med symboler. Med tanke på det begränsade utrymmet på i varje fall namnvalsedlarna skulle detta dock möta praktiska problem. Dessutom skulle det även i sådana fall knappast vara möjligt att trycka valsedlarna annat än med svart färg.

Det erinras i propositionen om att frågan om partisymboler på valsedlar har varit föremål för överväganden tidigare, senast i samband med tillkomsten av den nu gällande vallagen. 1993 års vallagskommitté diskuterade om symboler kan underlätta för dem som själva har svårt att tillgodogöra sig textinnehållet på valsedlarna och ansåg visserligen att symboler skulle kunna ha en sådan effekt beträffande partivalsedlar eller i de fall ett parti går fram med endast en lista och väljaren är beredd att acceptera partiets nomineringar, medan effekten i andra fall skulle bli högst begränsad (SOU 1994:30 s. 221 ff.). Enligt kommittén måste utgångspunkten vara att varje väljare bör ta ställning inte bara till valet av parti utan också till vilka personer som skall representera partiet, varför värdet av ett system med symboler skulle bli förhållandevis begränsat.

Enligt kommittén skulle en ordning med partisymboler på valsedlarna vidare öppna möjligheter till missbruk av valsystemet. Dessutom skulle symbolerna, i varje fall på sikt, kunna förlora både särskiljningsförmåga och s.k. goodwill. Ett system som medger symboler på valsedlarna måste därför, enligt kommittén, förenas med regler som skyddar symbolerna även vid val. Någon helt tillfredsställande lösning för ett sådant registreringsförfarande kunde dock inte åstadkommas, enligt kommittén.

Slutligen skulle, enligt kommittén, en ordning med symboler på valsedlarna också medföra problem av rent teknisk art, vilket främst hänger samman med valsedlarnas storlek. Formatet skulle i alla fall inte medge ett tillräckligt utrymme, även om man minimerade det utrymme som finns

för partibeteckning, kandidatnamn, val- och valkrets-beteckning, för att trycka en partisymbol. En ytterligare aspekt ansågs vara att partisymbolerna för att verka särskiljande borde tryckas i färg.

Sammanfattningsvis ansåg 1993 års vallagskommitté att värdet av att förse valsedlar med partisymboler inte uppvägdes av de risker för missbruk och de kostnader som en sådan ordning skulle föra med sig. Regeringen och riksdagen delade denna bedömning (prop. 1996/97:70, bet. 1996/97:KU16).

2003 års vallagskommitté har inte gjort någon annan bedömning. Regeringen ansluter sig i den nu aktuella propositionen till den ståndpunkten och anser således att det inte bör införas regler om att valsedlar skall föras med partisymboler.

Skrivelse från Region Skåne och Västra Götalandsregionen

I en skrivelse till utskottet har Region Skåne och Västra Götalandsregionen hemställt att utskottet i ett lagförslag till riksdagen föreslår att beteckningen ”val till regionfullmäktige” skall användas på valsedlar vid 2006 års val.

Beteckningen regionfullmäktige i valsammanhang

Enligt 4 § lagen (1996:1414) om försöksverksamhet med ändrad regional ansvarsfördelning får Skåne läns landsting och Västra Götalands läns landsting besluta att landstingsfullmäktige och landstingsstyrelsen i stället skall betecknas regionfullmäktige och regionstyrelsen. Vad som sägs i lag eller annan författning om landstingsfullmäktige och landstingsstyrelsen gäller i sådant fall för regionfullmäktige och regionstyrelsen.

Av förarbetena framgår att byte av beteckning på fullmäktigeförsamlingen inte innebär några ändringar i de befogenheter eller åligganden landstinget har enligt lag eller annan författning. Det innebär heller ingen skyldighet för myndigheter eller enskilda att använda den nya beteckningen (prop. 1996/97:36 s. 67). I propositionen som legat till grund för den aktuella lagen yttrades vidare att ”beteckningen regionfullmäktige inte kan användas i samband med valet till fullmäktige i landstinget i Skåne län år 1998. Skåne läns landsting kan inte besluta om ändrad beteckning förrän efter det att landstinget formellt bildats, dvs. den 1 januari 1999” (a. prop. s. 67).

Den parlamentariska regionkommittén (PARK) anförde i sitt slutbetänkande Regionalt folkstyre och statlig länsförvaltning (SOU 2000:85 s. 352–353) att det inte mötte något hinder för Skåne läns landsting/Region Skåne och Västra Götalands läns landsting/Västra Götalandsregionen att inför valet 2002 använda sig av beteckningen ”val till regionfullmäktige”.

I proposition 2001/02:7 Regional samverkan och statlig länsförvaltning anförde emellertid regeringen (s. 54): ”Av vallagen (1997:157) framgår att val skall ske till landstingsfullmäktige och att det på valsedlarna skall stå

Val till landstingsfullmäktige. Valförfarandet är ett demokratiskt fundament och valet till landsting har en lång tradition. Regeringen är därför inte beredd att föreslå en ändring av vallagen på denna punkt.”

Utskottets ställningstagande

Det är inte påkallat med ett sådant initiativ som efterfrågas i motion 2005/06:K287 av Johan Andersson (s). Utskottet avstyrker därför motionen.

Beträffande frågor om partisymboler på valsedlar ansluter sig utskottet till regeringens bedömning och avstyrker därför motion 2005/06:K337 av Göran Norlander och Hans Stenberg (båda s) och motion 2005/06:K368 av Yilmaz Kerimo och Tommy Waidelich (båda s).

Vissa frågor inom ramen för Grundlagsutredningens uppdrag

Utskottets förslag i korthet

Utskottet föreslår med hänvisning till pågående utredningsarbete att riksdagen avslår motioner om rösträtt, valbarhet, valkretsindelning och personvalets utformning.

Grundlagsutredningen

Regeringen beslutade den 1 juli 2004 (dir. 2004:96) att tillkalla en parlamentariskt sammansatt kommitté, Grundlagsutredningen (Ju 2004:11), med uppgift att göra en samlad översyn av regeringsformen. Kommitténs arbete skall framför allt koncentreras och inriktas på att stärka och fördjupa den svenska folkstyrelsen, öka medborgarnas förtroende för demokratins funktionssätt och höja valdeltagandet. I uppdraget ingår därför att göra en utvärdering och översyn av hela valsystemet.

Kommittén skall bl.a. överväga om det finns anledning att ändra de kriterier som i dag gäller för rösträtt och valbarhet i kommunala val, t.ex. kravet på att utlänningar som inte är unionsmedborgare eller medborgare i Island eller Norge, måste ha varit folkbokförda i landet i tre år i följd före valdagen för att ha rösträtt vid val till landstings- och kommunfullmäktige. I kommitténs uppdrag ingår också att överväga om det finns anledning att ändra de kriterier som gäller för rösträtt och valbarhet i riksdagsval och val till Europaparlamentet.

Det står kommittén fritt att i samband med översynen av valsystemet förutsättningslöst pröva frågor om ändring av den nuvarande valkretsindelningen vid val till riksdagen. Som utgångspunkt för uppdraget gäller att valkretsarna bör vara geografiskt sammanhängande och att deras gränser inte bör skära kommun- eller länsgränserna.

I kommitténs uppdrag ingår också att se över personvalets utformning.

Kommittén skall föreslå de grundlagsändringar och andra lagändringar som den finner motiverade.

Kommittén skall redovisa sitt uppdrag senast den 31 december 2008.

Utskottets ställningstagande

I motion 2004/05:K398 av Åsa Torstensson (c), motion 2004/05:Sk341 av Rigmor Stenmark (c) yrkande 2, motion 2005/06:K230 av Kenneth Johansson och Staffan Danielsson (båda c), motion 2005/06:K467 av Lotta Hedström (mp), motion 2004/05:K405 av Else-Marie Lindgren (kd), motion 2005/06:K260 av Else-Marie Lindgren (kd), motion 2005/06:K329 av Christer Nylander och Marie Wahlgren (båda fp), motion 2004/05:K31 av Gustav Fridolin m.fl. (mp) yrkande 2, motion 2004/05:K338 av Birgitta Carlsson och Margareta Andersson (båda c) yrkande 2, motion 2004/05:K442 av Catherine Persson (s) (delvis) och motion 2005/06:K270 av Owe Hellberg (v) yrkande 3 tas upp frågor om rösträtt, valbarhet, valkretsindelning och personvalets utformning som faller inom ramen för Grundlagsutredningens uppdrag. När det gäller dessa frågor anser utskottet att resultatet av det arbete som bedrivs av Grundlagsutredningen bör avvakta. Motionerna avstyrks.

Ersättare i landstingsfullmäktige

Utskottets förslag i korthet

Utskottet föreslår att riksdagen avslår motioner om ändring av reglerna om dels utseende av ersättare i landstingsfullmäktige, dels sådana ersättares tjänstgöring. Detta sker med hänvisning till att det i första hand måste ankomma på partierna att vid utformningen av sin list- och kandidatpolitik ta hänsyn till vilka effekter denna kan få för ersätternas tjänstgöring i fullmäktige. Jämför reservation 7 (kd, v).

I motion 2005/06:K350 av Mats Einarsson m.fl. (v) föreslås att riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförts om att ersättare i landstingsfullmäktige skall utses enligt samma regler som i dag gäller för kommunfullmäktige. Motionärerna konstaterar att förfarandet vid utseende av ersättare i landstingsfullmäktige skiljer sig från det förfarande som föreskrivs för utseende av ersättare i kommunfullmäktige. I motionen framhålls att ersättarna i landstingsfullmäktige är valkretsbundna samtidigt som samma person dels kan vara ersättare för flera valda personer, dels kan utses till ersättare i flera valkretsar samtidigt. Om ett parti väljer att gå fram med samma lista (dvs. samma kandidater i samma ordning) i flera eller samtliga valkretsar, kan partiet få betydligt färre ersättare till landstingsfullmäktige än om partiet hade ställt upp med listor med olika namn i

var och en av valkretsarna. Enligt motionärerna kan däremot ett parti i en valkretsindelad kommun alltid räkna med det fulla antal ersättare som kommunfullmäktige bestämt, oavsett om man går fram med samma eller olika listor i valkretsarna.

I motion 2004/05:K315 av Inger René och Marita Aronson (m, fp) föreslås att riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om ersättares möjlighet att tjänstgöra i landstingsfullmäktige/regionfullmäktige. Motionärerna anser att det är rimligt att vallagen eller kommunallagen ändras så att det i landstingsfullmäktige/regionfullmäktige är möjligt för ersättare att tjänstgöra även för ledamot från annan valkrets.

Propositionen

I propositionens förslag till ny vallag finns i 14 kap. 14–17 §§ bestämmelser om hur ersättare utses i landstingsfullmäktige och kommunfullmäktige. Förslaget motsvarar i sak gällande regler i 18 kap. 51 och 53–57 §§ samt 20 kap. 6–8 §§.

I fråga om landstingsfullmäktige utses för varje ledamot lika många ersättare som ledamotens parti fått mandat i valkretsen, dock alltid minst tre ersättare för varje ledamot. De som valts till ledamöter kan inte också utses till ersättare. I första hand utses ersättarna på grundval av personligt röstetal, i andra hand på grundval av listordningen enligt de valsedlar som legat till grund för att utse ledamoten.

Finns det ändå inte någon som kan utses till ersättare skall följande gälla. Den kandidat inom valkretsen som står i tur att få nästa mandat för partiet utses till ersättare. Saknas en sådan kandidat på partiets valsedlar, skall med tillämpning av bestämmelserna om fördelning av utjämningsmandat (5 § andra stycket) en annan valkrets bestämmas, där partiet deltar i fördelningen av fasta mandat, från vilken ersättaren skall utses. Till ersättare utses den som där står närmast i tur att få mandat för partiet. För varje ledamot får det bara finnas en ersättare enligt detta stycke. Kan ersättare inte utses på det sättet, utses inte någon ersättare.

Ersättare i kommunfullmäktige utses genom ett annorlunda förfarande. Kommunfullmäktige bestämmer det totala antalet ersättare (5 kap. 4 § andra stycket kommunallagen). Antalet skall utgöra en viss andel, dock högst hälften av det antal platser som varje parti får i kommunfullmäktige.

Bestämmelserna om hur ersättarplatserna i kommunfullmäktige skall tillsättas finns i 14 kap. 16 § i förslaget till ny vallag. I första hand fördelas ersättarplatserna på grundval av ordningen mellan kandidaterna som framkommer vid beräkningen av personligt röstetal. I andra hand utses ersättare genom en beräkning inom det parti för vilket han eller hon har blivit vald. Vid varje beräkning tas hänsyn bara till de valsedlar som upptar ledamotens namn och som därför gällde för detta namn, när det fick plats i ordningen. Varje valsedel gäller som en hel röst. Röstvärdet skall tillgodo-

räknas det namn som står främst på sedeln av dem som inte blivit utsedda till ledamot. Den som får högsta röstetalet är utsedd till ersättare för den ledamot som beräkningen avser.

Om det antal ersättare som har utsetts är mindre än det antal som kommunfullmäktige har bestämt enligt 5 kap. 4 § andra stycket kommunallagen (1991:900) och samma ersättare har utsetts för tre eller flera ledamöter, utses ytterligare en ersättare för var och en av dessa ledamöter.

Om antalet ersättare fortfarande är mindre än det antal som kommunfullmäktige har bestämt enligt 5 kap. 4 § andra stycket kommunallagen och samma ersättare har utsetts för fem eller flera ledamöter, utses ytterligare en ersättare för var och en av dessa ledamöter.

Därefter görs på motsvarande sätt successivt ytterligare beräkningar för de ledamöter vilkas ersättare har utsetts för sju eller flera ledamöter, nio eller flera ledamöter, och så vidare, så länge antalet ersättare är mindre än det antal som kommunfullmäktige har bestämt.

Kommunallagens bestämmelser om ersättarnas tjänstgöring

Bestämmelser om ersättarnas tjänstgöring i landstings- och kommunfullmäktige finns i 5 kap. 12–17 §§ kommunallagen (1991:900).

Om en ledamot är förhindrad att inställa sig till ett sammanträde eller att vidare delta i ett sammanträde, skall en ersättare tjänstgöra i ledamotens ställe (12 §).

Ersättarna skall tjänstgöra enligt den mellan dem bestämda ordningen (13 §).

I kommunfullmäktige har enligt 16 § ersättare från samma valkrets som ledamoten företräde till tjänstgöring.

Om samtliga ersättare för en ledamot i kommunfullmäktige är förhindrade att inställa sig eller att vidare delta i ett sammanträde, skall i ledamotens ställe den ersättare inträda som enligt den bestämda ordningen står i tur att tjänstgöra för den ledamot som har fått den första platsen för partiet i valkretsen. Om en sådan ersättare inte kan tjänstgöra, skall den ersättare inträda som står i tur att tjänstgöra för den ledamot som har fått den andra platsen för partiet i valkretsen och så vidare efter samma grund.

Om partiets samtliga ersättare i valkretsen är förhindrade att inställa sig eller att vidare delta i ett sammanträde, skall den ersättare inträda som har utsetts för partiet i någon annan valkrets efter den grund som nyss har sagts. Därvid har den ersättare företräde som har utsetts i den valkrets där partiets röstetal är högst.

Även i 1977 års kommunallag fanns en bestämmelse om ersättares tjänstgöring i kommunfullmäktige (2 kap. 11 §) med samma innebörd. I förarbetena till denna bestämmelse har konstitutionsutskottet uttalat att denna speciella regel kan motiveras av praktiska behov (KU 1976/77:25 s. 55 f.).

Utskottets ställningstagande

I motionerna påpekas vissa följder av systemet för utseende av ersättare i landstingsfullmäktige eller regionfullmäktige. Ett parti som väljer att gå fram med identiska listor i flera eller samtliga valkretsar får betydligt färre ersättare till fullmäktige än ett parti som ställer upp med olika listor i var och en av valkretsarna. Detta är givna följder av den ordning som tillämpas för val till landstings- och regionfullmäktige. Det måste i första hand ankomma på partierna att vid utformningen av sin list- och kandidatpolitik ta hänsyn till vilka effekter denna ordning kan få för ersättarnas tjänstgöring i fullmäktige. Utskottet avstyrker motion 2005/06:K350 av Mats Einarsson m.fl. (v) och motion 2004/05:K315 av Inger René och Marita Aronson (m, fp).

Funktionshindrades möjlighet att utöva sin rösträtt

Utskottets förslag i korthet

Utskottet föreslår att riksdagen avslår motioner om funktionshindrades möjlighet att utöva sin rösträtt och konstaterar därvid att propositionens förslag om förstärkt skydd för valhemligheten är väl avvägt i avvaktan på tekniska möjligheter att garantera att funktionshindrade väljare alltid kan rösta utan insyn från annan. Jämför reservation 8 (v, mp) och särskilt yttrande 1 (fp).

Motioner

I motion 2005/06:So555 av Lars Ohly m.fl. (v) yrkande 4 föreslås att riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförts om att ge Valmyndigheten i uppgift att utforma valinformation och valsedlar med punktskrift.

I motion 2004/05:K31 av Gustav Fridolin m.fl. (mp) yrkande 3 föreslås att riksdagen begär att regeringen lägger fram förslag till ändringar i relevant lagstiftning för att tillgodose synskadades tillgång till personvalsedlar.

I motion 2005/06:So555 av Lars Ohly m.fl. (v) yrkande 3 föreslås att riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförts om att en översyn av personvalet görs så att funktionshindrade vid val kan avge sin röst utan att röja valhemligheten. I motionen anförts att en person som på något sätt är funktionshindrad inte kan personrösta utan att röja valhemligheten. Det borde med IT-teknik finnas möjligheter att lösa denna fråga. I väntan på det kan valhemligheten vid personval bibehållas genom att man har samma stilstorlek på valsedlarna oavsett hur många namn dessa innehåller. Då kan man använda sig av en mall som visar var man skall kryssa i respektive kandidat. Det går på liknande sätt att utifrån

funktionshindrets art kunna välja en teknik som inte röjer valhemligheten. Mot bakgrund av ovanstående bör riksdagen begära att regeringen ser över hur personvalet kan göras tillgängligt för bl.a. synskadade.

Rapporter från Valmyndigheten

Valmyndigheten har i rapporten Erfarenheter från folkomröstningen den 14 september 2003 (rapport 2004:1) sammanställt erfarenheter från folkomröstningen om införande av euron. För synskadade, dyslektiker och andra som har svårt att läsa normal text lästes informationen i tidningen "Bra att veta om folkomröstningen" in på kassett och som ljudfil. Denna kassett distribuerades till ca 10 000 synskadade och ca 1 700 bibliotek. En annons infördes i de synskadades tidning Perspektiv om möjligheten att beställa kassetten. Den inlästa kassetten publicerades som ljudfil på Valmyndighetens hemsida. Speciellt material som gör det möjligt för blindas som kan läsa punktskrift att rösta utan hjälp togs fram och distribuerades till knappt 600 personer. En annons i tidningen Perspektiv infördes om möjligheten att beställa materialet.

Valmyndigheten har i rapporten Erfarenheter från Europaparlamentsvalet 2004 (rapport 2004:3) sammanställt erfarenheter från valet till Europaparlamentet. I rapporten anges bl.a. att för synskadade, dyslektiker och andra som har svårt att läsa normal text lästes informationen i tidningen "Bra att veta om valet till Europaparlamentet 2004" in på kassett. Kassetten distribuerades till drygt 9 000 synskadade, ca 5 000 dyslektiker och till landets ca 1 900 bibliotek. På Valmyndighetens hemsida fanns det möjlighet att lyssna på den inlästa informationen direkt från datorn. Ett speciellt material som gjorde det möjligt för synskadade som kan läsa punktskrift att rösta utan hjälp togs fram och distribuerades direkt till de knappt 600 personer som anmält att de kan läsa punktskrift. En annons om möjligheten att beställa kassetten och punktskriftsmaterialet infördes i Synskadades Riksförbunds tidskrift Perspektiv.

Enligt information på Valmyndighetens hemsida (<http://www.val.se/>) finns för synskadade särskilda kuvert som innehåller valseدلar och med partiets namn i punktskrift på kuvertet. När väljaren valt parti skall valsedelen tas ur punktskriftskuvertet och läggas i ett valkuvert.

Propositionen

I propositionen föreslås att det skall införas en uttrycklig bestämmelse i sekretesslagen (1980:100) som klargör att sekretess gäller för uppgift om hur en väljare har röstat, om uppgiften framkommit då en valfunktionär har lämnat biträde åt väljaren vid röstning eller om uppgiften framgår av innehållet i ett avgivet valkuvert som inte har lagts ned i en valurna och som därmed efter ett val kan avslöja hur en viss väljare har röstat. Meddelarfrihet skall inte gälla i nu nämnda avseenden.

2003 års vallagskommitté

I betänkandet Ny vallag (SOU 2004:111 s. 214) har 2003 års vallagskommitté konstaterat att det är otillfredsställande att funktionshindrade väljare inte alltid kan rösta utan insyn från annan. Med personröstningen har detta problem blivit ännu tydligare. Det är dock inte uteslutet att man i framtiden med hjälp av ny teknik i röstningsförfarandet kommer att kunna ge synsvaga och andra funktionshindrade ökade möjligheter att rösta utan insyn från annan. Detta är dock inte möjligt i dag. I de kontakter kommittén haft med SRF och Hjälpmedelsinstitutet har organisationerna vidhållit de uppfattningar i frågan som tidigare redovisats.

Utskottets ställningstagande

I avvaktan på tekniska möjligheter att garantera att funktionshindrade väljare alltid kan rösta utan insyn från annan finner utskottet förslaget i propositionen om förstärkt skydd för valhemligheten vara väl avvägt. Utskottet avstyrker därmed motion 2005/06:So555 av Lars Ohly m.fl. (v) yrkande 4, motion 2004/05:K31 av Gustav Fridolin m.fl. (mp) yrkande 3 och motion 2005/06:So555 av Lars Ohly m.fl. (v) yrkande 3.

Valet till Europaparlamentet

Utskottets förslag i korthet

Utskottet föreslår att riksdagen avslår en motion om att avskaffa valet till Europaparlamentet och i stället utse ledamöter till Europaparlamentet indirekt via riksdagen.

Motion

I motion 2005/06:K366 av Yilmaz Kerimo (s) föreslås att riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförts angående EU-valet. Motionären anser att man bör se över möjligheterna att avskaffa valet till Europaparlamentet och i stället utse ledamöterna till Europaparlamentet indirekt via riksdagen.

Gällande bestämmelser

I artikel 190.3 fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen¹ föreskrivs att Europaparlamentets företrädare skall väljas för en period av fem år. Ytterligare bestämmelser om val av ledamöter till Europaparlamentet finns i valrättsakten från 1976². Valrättsakten har antagits av samtliga med-

¹ För senaste lydelse, se Europeiska unionens officiella tidning C325 av den 24 december 2002.

² Akten den 20 september 1976 om allmänna direkta val av företrädare i församlingen (Europaparlamentet) samt beslutet av Europeiska unionens råd den 25 juni och den 23 september 2002 om ändring i nämnda akt.

lemsstater i enlighet med deras respektive konstitutionella bestämmelser och ingår i det man brukar kalla EG:s primärrätt, dvs. den har status som fördrag. För svenskt vidkommande gäller att valrättsakten ingår i den uppräknade av olika gemenskapsrättsliga fördrag och andra instrument som finns i 4 § lagen (1994:1500) med anledning av Sveriges anslutning till Europeiska unionen.

Enligt artikel 1 skall i varje medlemsstat Europaparlamentets ledamöter väljas genom listval (valsedlar) eller ett förfarande med *single transferable vote* (STV), och valsättet skall vara proportionellt. Medlemsstaterna får tillåta listval med preferenslistor enligt bestämmelser som skall fastställas av respektive medlemsstat. Valen skall vara allmänna, direkta, fria och hemliga.

Enligt artikel 9.1 skall valet förrättas under samma tidsperiod i hela unionen, och den perioden skall börja en torsdag morgon och sluta närmast följande söndag. Det står medlemsstaterna fritt att välja valdag under tidsperioden. För det första direktvalet av ledamöter till parlamentet år 1979 valde rådet en viss tidsperiod i juni månad. Sedan den tidpunkten fastställts gäller den även för senare val (artikel 10.1). Om det skulle visa sig omöjligt att hålla kommande val under den tidsperioden skall rådet enhälligt bestämma en annan period som då måste infalla under tiden april–juli (artikel 10.2).

Utskottets ställningstagande

Det följer av Sveriges fördragsförpliktelser att det här i riket skall hållas allmänna och direkta val till Europaparlamentet. Utskottet avstyrker motion 2005/06:K366 av Yilmaz Kerimo (s).

Åtgärder för ökat valdeltagande

Utskottets förslag i korthet

Utskottet, som ansluter sig till regeringens bedömning, föreslår att riksdagen avslår motioner med förslag om åtgärder för ökat valdeltagande och information om valsystemet.

Motioner

I motion 2004/05:K219 av Torsten Lindström (kd) yrkande 1 föreslås att riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om generella insatser för att öka valdeltagandet. Vidare föreslås i samma motion yrkande 2 att riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om särskilda insatser för att öka valdeltagandet i befolkningsgrupper med lågt valdeltagande. Motionären anser att regeringen bör vidta initiativ för att främja valdeltagandet såväl generellt

sett som genom specifika insatser i grupper med särskilt lågt valdeltagande. I motion 2005/06:K246 av Torsten Lindström (kd) yrkande 1 och yrkande 2 framförs samma förslag.

I motion 2004/05:K338 av Birgitta Carlsson och Margareta Andersson (båda c) yrkande 1 föreslås att riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförts om vikten av att inför alla val tydligare informera väljarna om vikten av att kryssa den kandidat som de vill ha överst på listan. Motionärerna anser att det inför nästa val behövs en informationskampanj för att öka kännedomen om vikten av att kryssa den kandidat som man vill ha överst på listan.

I motion 2005/06:K270 av Owe Hellberg (v) yrkande 2 föreslås att riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförts om behovet av förtydligad information om personvalet.

I motion 2005/06:A258 av Maria Wetterstrand m.fl. (mp, -) yrkande 18 föreslås att riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförts om vikten av att öka valdeltagandet bland personer och grupper med lågt valdeltagande. Motionärerna anför bl.a. att ett sätt att öka valdeltagandet är att premiera dem som röstar liksom att på olika sätt underlätta röstandet. Vidare krävs även kontinuerliga informationsinsatser i de bostadsområden och delar av samhället där valdeltagandet är lågt. Motionärerna är övertygade om att de lokala antidiskrimineringsbyråerna och lokala invandrarföreningarna har en viktig roll att fylla i det sammanhanget.

Propositionen

I propositionen anförts att det är en viktig uppgift för Valmyndigheten att informera väljarna om de allmänna valen. Den informativa verksamheten kan handla om hur den representativa demokratin fungerar och att de fria och allmänna valen är en del av denna. Den kan också handla om att beskriva och förklara de administrativa rutinerna kring valen, t.ex. personvalet. Den centrala valmyndighetens informationsansvar återspeglas i dag av en uttrycklig bestämmelse i vallagen (1 kap. 15 §). I enlighet med de principer som utredningen lagt till grund för utformningen av den nya lagen har någon motsvarande bestämmelse inte tagits med i denna. Regeringen anser inte heller att det behövs någon sådan bestämmelse. Det följer enligt propositionen av allmänna principer att en myndighet på lämpligt sätt skall informera allmänheten och andra berörda om verksamheten inom dess ansvarsområde.

Utskottets ställningstagande

Utskottet vill inledningsvis framhålla att det naturligtvis delar motionärernas utgångspunkt att det är ytterst angeläget att verka för ett ökat valdeltagande. Detta gäller inte minst beträffande sådana grupper i samhället som är underrepresenterade med avseende på valdeltagande. Utskottet vill även slå fast vikten av att valmyndigheterna informerar väljarna om de allmänna valen. I likhet med vad regeringen tidigare har framhållit i demokra-

tipropositionen (prop. 2001/02:80) är det emellertid också utskottets uppfattning att en valmyndighet endast skall genomföra åtgärder som kan upplevas som opartiska och sakliga. En valmyndighet får aldrig riskera att bli försatt i en situation där väljarna kan få uppfattningen att myndigheten har gjort ett politiskt ställningstagande eller på annat sätt försöker påverka väljarna i deras val. En valmyndighet bör därför inte agera t.ex. genom utbildnings- eller folkbildningsverksamhet i demokratifrågor utöver den utbildning som sker av valfunktionärer. Vid angivna förhållanden ansluter sig utskottet till regeringens bedömning i propositionen. Inte heller av andra skäl framstår något initiativ från riksdagens sida med anledning av motionerna som erforderligt. Mot bakgrund av vad som nu har anförts avstyrker utskottet motion 2004/05:K219 av Torsten Lindström (kd) yrkande 1, motion 2004/05:K219 av Torsten Lindström (kd) yrkande 2, motion 2005/06:K246 av Torsten Lindström (kd) yrkande 1, motion 2005/06:K246 av Torsten Lindström (kd) yrkande 2, motion 2004/05:K338 av Birgitta Carlsson och Margareta Andersson (båda c) yrkande 1, motion 2005/06:K270 av Owe Hellberg (v) yrkande 2 och motion 2005/06:A258 av Maria Wetterstrand m.fl. (mp, -, mp, mp) yrkande 18.

Parti- och kampanjfinansiering

Utskottets förslag i korthet

Utskottet föreslår med hänvisning till beredningen av ett utredningsförslag att riksdagen avslår motioner om redovisning av parti- och kampanjfinansiering. Jämför reservation 9 (c, mp) och särskilt yttrande 3 (fp, kd).

Motioner

I motion 2004/05:K244 av Björn von der Esch (kd) föreslås att riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförts om behovet av regelsystem för kampanjbidrag vid riksdagsval och folkomröstningar. Att genomföra ytterligare en folkomröstning, utan att rådande missförhållanden först undanröjts, vore enligt motionen ett oacceptabelt brott mot all demokratisk anständighet.

I motion 2004/05:K334 av Carl B Hamilton (fp) yrkande 1 föreslås att riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförts om stiftandet av en lag i huvudsak i linje med det förslag som presenterats i utredningen Allmänhetens insyn i partiers och valkandidaters intäkter (SOU 2004:22) i delen rörande offentlighet i finansieringen av partier och valkandidater.

I samma motion yrkande 2 föreslås att riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om stiftandet av en lag i huvudsak i linje med det förslag som presenterats i utredningen Allmänhetens insyn i partiers och valkandidaters intäkter (SOU 2004:22) i delen rörande tillsyn och kontroll av finansieringen av partier och valkandidater.

Vidare föreslås i samma motion yrkande 3 att riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om stiftandet av en lag som anger tydliga, straffrättsliga sanktioner, beslutade av allmän domstol, för partier, ledande partiföreträdare och valkandidater som bryter mot lagarna om parti- och valkandidatfinansiering, till skillnad från förslaget i utredningen Allmänhetens insyn i partiers och valkandidaters intäkter (SOU 2004:22).

I motion 2004/05:K384 av Gustav Fridolin (mp) yrkande 1 föreslås att riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om lagstadgat krav på öppenhet kring resurser vid personvalskampanjer. Motionärerna konstaterar att frågan om ett lagstadgat krav på sådan öppenhet utretts vid ett flertal tillfällen. Den senaste utredningen konstaterade att det frivilliga system för redovisning av bidrag som i dag finns som en överenskommelse mellan riksdagspartierna inte fungerar. Man drog därför slutsatsen att det behövs ett lagstadgat krav på öppenhet. Frågan bereds nu inom Regeringskansliet.

Vidare föreslås i samma motion yrkande 2 att riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om lagstadgat krav på öppenhet kring resurser vid folkomröstningskampanjer.

I motion 2005/06:K425 av Catherine Persson (s) föreslås att riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om införande av lagstadgad redovisningsskyldighet av kampanjmedel som använts av kandidat till Europaparlamentet, riksdag, landsting och kommun.

I motion 2004/05:K442 av Catherine Persson (s) föreslås att riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om redovisningsskyldighet av kampanjmedel som använts av kandidat till Europaparlamentet, riksdag, landsting och kommun (delvis).

Betänkandet Allmänhetens insyn i partiers och kandidaters intäkter (SOU 2004:22)

Utredningen om offentlighet för partiers och valkandidaters intäkter, har i betänkandet *Allmänhetens insyn i partiers och valkandidaters intäkter* (SOU 2004:22) föreslagit att allmänhetens insyn i hur de politiska partierna finansierar sin politiska verksamhet och hur valkandidaterna finansierar sina kampanjer skall säkerställas genom en författningsreglerad redovisningsskyldighet. Redovisningsskyldigheten skall gälla dels partier som har mandat i riksdagen, i landstingsfullmäktige, i kommunfullmäktige eller i Europaparlamentet, dels valkandidater som har blivit utsedda till

ledamöter eller ersättare vid det senaste valet till riksdagen, till landstingsfullmäktige, till kommunfullmäktige eller har blivit utsedda till företrädare eller ersättare vid det senaste valet till Europaparlamentet.

Redovisningsskyldigheten skall omfatta alla intäkter, dvs. både direkt och indirekt stöd, dock inte sedvanligt frivilligt arbete och sedvanliga grattistjänster. Värdet av varje bidrag och namnet på givaren skall redovisas särskilt om värdet uppgår till minst 20 000 kr. Namnet på en privatperson får dock inte uppges utan dennes uttryckliga samtycke om värdet av det bidrag personen lämnat är mindre än 20 000 kr. Vidare skall den totala summan av anonyma bidrag anges och varje enskilt anonymt bidrag som uppgår till minst 20 000 kr.

Partierna centralt, regionalt och lokalt samt valda kandidater och ersättare skall alltefter i vilken vald församling de tagit plats lämna sina redovisningar till respektive församling, dvs. till riksdagen, landstingsfullmäktige och kommunfullmäktige för att dessa skall hålla redovisningarna offentligen tillgängliga. De uppgifter som lämnas i redovisningarna får behandlas helt eller delvis automatiserat för att ge allmänheten en samlad information om hur partierna och kandidaterna finansieras.

Partiernas och kandidaternas redovisningar skall innehålla en förklaring om att de inte har haft andra intäkter än de som uppgivits. Någon sanktion har inte föreslagits. Utredningen föreslår vidare att statligt stöd inte skall få beviljas ett parti som underlåter att offentligen redovisa sina intäkter.

Utredningsbetänkandet har varit föremål för remissberedning. Från Regeringskansliet har inhämtats att frågan bereds inom Justitiedepartementet.

Tidigare riksdagsbehandling

I betänkande 2003/04:KU13 avstyrkte utskottet motioner om redovisning av parti- och kampanjfinansiering med hänvisning till beredningen av det då nyligen framlagda utredningsförslaget i betänkandet Allmänhetens insyn i partiers och kandidaters intäkter (SOU 2004:22).

En utförlig redogörelse för tidigare behandling i bl.a. riksdagen av dessa frågor har lämnats i betänkande 2003/04:KU13 s. 30–32.

Utskottets ställningstagande

Utskottet vill, i likhet med tidigare, understryka vikten av öppenhet och insyn för allmänheten när det gäller partiernas intäkter. Det är från denna synvinkel en angelägen genomlysning som redovisats av Utredningen om offentlighet för partiers och valkandidaters intäkter. Utskottet anser dock att resultatet av den fortsatta beredningen av utredningsbetänkandet bör avvaktas och avstyrker med hänvisning härtill motion 2004/05:K244 av Björn von der Esch (kd), motion 2004/05:K334 av Carl B Hamilton (fp) yrkandena 1–3, motion 2004/05:K384 av Gustav Fridolin (mp) yrkandena 1 och 2, motion 2005/06:K425 av Catherine Persson (s) och motion 2004/05:K442 av Catherine Persson (s) (delvis).

Tidigare behandlade motionsförslag

Utskottets förslag i korthet

Utskottet föreslår att riksdagen avslår motioner som rör tidigare behandlade motionsförslag beträffande distribution av valsedlar och rösträttsålder.

De i *bilaga 4* upptagna motionsförslagen rör motionsyrkanden beträffande distribution av valsedlar och rösträttsålder som utskottet tidigare under mandatperioden har behandlat och avstyrkt i betänkande 2003/04:KU13. Utskottet vidhåller denna bedömning och finner inte skäl att nu ta upp dessa frågor till närmare behandling.

Reservationer

Utskottets förslag till riksdagsbeslut och ställningstaganden har föranlett följande reservationer. I rubriken anges vilken punkt i utskottets förslag till riksdagsbeslut som behandlas i avsnittet.

1. Ersättarordningen vid dubbelvalsavveckling, punkt 5 (kd, v)

av Mats Einarsson (v) och Helena Höij (kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om ersättarordningen vid dubbelvalsavveckling. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2004/05:K26 yrkande 1 och 2004/05:K27 yrkande 1.

Ställningstagande

De gällande reglerna för dubbelvalsavveckling kan innebära att ett partis mandat besätts med en person som inte fått en enda personröst och som dessutom står på en lista som fått betydligt färre röster än en annan lista för samma parti i valkretsen. Detta är enligt vår mening såväl ologiskt som demokratiskt orimligt.

Vi anser därför att vallagen bör ändras på följande sätt: När ett mandat blivit tillsatt på grundval av personligt röstetal, men där den som blivit vald tillträder ett mandat i en annan valkrets och således dubbelvalsavvecklas, skall mandatet tillträdas av den som erhållit det näst största personliga röstetalet. Om det inte finns någon kandidat som erhållit fler personliga röster än den i valet gällande spärrgränsen skall mandatet tillsättas enligt de regler som tillämpas när det inte finns någon personvald kandidat, alltså på grundval av valsedlarnas röstetal och framräknade jämförelsetal, utan avseende på från vilken lista den dubbelvalsavvecklade hämtats. Detta innebär att mandatet, när det inte finns någon personvald, tillsätts med en person från den eller de listor som fått flest röster i valkretsen.

2. Vem skall lägga ned valkuvert i valurnan?, punkt 6 (kd)

av Helena Höij (kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om utredning av möjligheten att väljaren själv skall få lägga valkuvertet i valurnan. Därmed bifaller riksdagen motion 2004/05:K26 yrkande 2.

Ställningstagande

Det är önskvärt att, ur den röstandes perspektiv, mer ingående studera olika modeller och möjligheter för att höja statusen på röstandet genom att också ge den röstande rätten att själv få lägga valsekeln i valurnan. Någon form av modell, ett system, bör kunna formuleras också för det svenska valsystemet med val till tre olika nivåer vid samma valtillfälle, utan att äventyra valsäkerheten. Eftersom frågan inte är beredd bör den utredas i lämpligt sammanhang.

3. Tillgängligheten till vallokaler och röstningslokaler, punkt 8 (fp)

av Tobias Krantz (fp) och Liselott Hagberg (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 8 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om vallokalers tillgänglighet för personer med funktionshinder. Därmed bifaller riksdagen motion 2004/05:K29 yrkande 1 och avslår motion 2004/05:K271.

Ställningstagande

Vallokaler skall vara tillgängliga för samtliga medborgare, och det är därför av stor vikt att funktionshindrade har samma möjligheter som andra att lämna sin valsekel i vallokal. Bestämmelserna om tillgänglighet i förslaget till ny vallag har visserligen skärpts, men det finns fortfarande kvar en skrivning som innebär att funktionshindrade kan lämna sin röst på utsidan av vallokalen. Denna formulering är onödig och kan uppfattas som kränkande. Vi menar att skrivningen i lagen om att funktionshindrade kan lämna sin röst på utsidan av vallokalen skall tas bort. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

4. Proportionaliteten vid val till kommunfullmäktige, punkt 9 (fp, kd, v, c, mp)

av Tobias Krantz (fp), Mats Einarsson (v), Kerstin Lundgren (c), Gustav Fridolin (mp), Liselott Hagberg (fp) och Helena Höij (kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 9 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om proportionaliteten vid val till kommunfullmäktige. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2004/05:K26 yrkande 3, 2004/05:K29 yrkande 2, 2004/05:K31 yrkande 1, 2004/05:K32 yrkande 1 och 2005/06:K464, bifaller delvis motionerna 2004/05:K27 yrkande 2, 2004/05:K239, 2004/05:K393 yrkande 1, 2005/06:K331, 2005/06:K404 yrkande 1 och 2005/06:K466 samt avslår motionerna 2004/05:K393 yrkande 2 och 2005/06:K404 yrkande 2.

Ställningstagande

Nuvarande system i de större kommunerna kan enligt vår uppfattning inbjuda till manipulation med valkretsindelningar och/eller antalet mandat i kommunfullmäktige. Ett alternativ till den nuvarande situationen är att införa utjämningsmandat i valkretsindelade kommuner. Ett annat sätt är att förändra kommunernas möjligheter att indela i valkretsar. Vidare kan begränsningar i det nuvarande systemet övervägas.

Regeringen bör i tilläggsdirektiv till Grundlagsutredningen ge utredningen i uppdrag att lägga fram ett förslag till proportionellt valsysteem också för de kommunala valen.

5. Elektroniska röstningsförfaranden, punkt 10 (m, mp)

av Göran Lennmarker (m), Henrik S Järrel (m), Nils Fredrik Aurelius (m) och Gustav Fridolin (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 10 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om elektroniska röstningsförfaranden. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2004/05:K30 yrkandena 1 och 2 samt 2004/05:T459 yrkande 19.

Ställningstagande

Vi anser att regeringen snarast bör ta initiativ till att lokala folkomröstningar skall kunna genomföras med elektroniska röstningsförfaranden. Vidare anser vi att regeringen bör ta initiativ till lagstiftning för att möjliggöra elektronisk rösträkning till 2010 års allmänna val.

6. Kommuners kostnader för val, punkt 11 (fp, c)

av Tobias Krantz (fp), Kerstin Lundgren (c) och Liselott Hagberg (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 11 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om kommuners kostnader för val. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2004/05:K28, 2004/05:K29 yrkande 3, 2004/05:K32 yrkande 2 och 2005/06:K362.

Ställningstagande

Det totala ansvaret för genomförandet av valen, inklusive förtidsröstningen, överförs nu till kommunerna. Självklart förutsätter detta full kostnadstäckning för kommunerna, precis som tidigare gällt för Posten AB. Utifrån de krav som ställs av lagstiftaren skall ersättning utgå. I detta speciella sammanhang är det viktigt att ta hänsyn till pris- och löneuppräknings för att säkerställa att en kostnadsöverbältring inte sker efter huvudmannaskapsförändringen. Finansieringsprincipen skall således självklart gälla. Här förutsätts att inte denna urholkas genom myndigheternas påslag av regler eller krav, som inte omfattas av finansieringsprincipen.

7. Ersättare i landstingsfullmäktige, punkt 15 (kd, v)

av Mats Einarsson (v) och Helena Höij (kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 15 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om att ersättare i landstingsfullmäktige skall utses enligt samma regler som i dag gäller för kommunfullmäktige. Därmed bifaller riksdagen motion 2005/06:K350 och avslår motion 2004/05:K315.

Ställningstagande

Förfarandet vid utseende av ersättare i landstingsfullmäktige skiljer sig från det förfarande som föreskrivs för utseende av ersättare i kommunfullmäktige. Ersättarna i landstingsfullmäktige är valkretsbundna samtidigt som samma person dels kan vara ersättare för flera valda personer, dels kan utses till ersättare i flera valkretsar samtidigt. Om ett parti väljer att gå fram med samma lista (dvs. samma kandidater i samma ordning) i flera eller samtliga valkretsar, kan partiet få betydligt färre ersättare till landstingsfullmäktige än om partiet hade ställt upp med listor med olika namn i var och en av valkretsarna. Däremot kan ett parti i en valkretsindelad kommun alltid räkna med det fulla antal ersättare som kommunfullmäktige bestämt, oavsett om man går fram med samma eller olika listor i valkretsarna. Vi menar att ersättare i landstingsfullmäktige skall utses enligt samma regler som i dag gäller för kommunfullmäktige.

8. Funktionshindrades möjlighet att utöva sin rösträtt, punkt 16 (v, mp)

av Mats Einarsson (v) och Gustav Fridolin (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 16 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om funktionshindrades möjlighet att utöva sin rösträtt. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2004/05:K31 yrkande 3 och 2005/06:So555 yrkande 4 och bifaller delvis motion 2005/06:So555 yrkande 3.

Ställningstagande

Vi anser att regeringen bör lägga fram förslag till ändringar i relevant lagstiftning för att tillgodose synskadades tillgång till personvalsedlar.

Vi anser också att en översyn av personvalet bör göras så att funktionshindrade vid val kan avge sin röst utan att röja valhemligheten. Enligt vår mening borde det med IT-teknik finnas möjligheter att åstadkomma detta. I väntan på det kan valhemligheten vid personval bibehållas genom att man har samma stilstorlek på valsedlarna oavsett hur många namn dessa innehåller. Då kan man använda sig av en mall som visar var man skall kryssa i respektive kandidat. Det går på liknande sätt att utifrån funktionshindrets art kunna välja en teknik som inte röjer valhemligheten. Mot bakgrund av ovanstående bör regeringen låta göra en översyn av hur personvalet kan göras tillgängligt för bl.a. synskadade.

9. Parti- och kampanjfinansiering, punkt 19 (c, mp)

av Kerstin Lundgren (c) och Gustav Fridolin (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 19 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om kampanjfinansiering. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2004/05:K334 yrkandena 1–3, 2004/05:K384 yrkandena 1 och 2, 2004/05:K442 i denna del och 2005/06:K425 samt avslår motion 2004/05:K244.

Ställningstagande

Vi anser att det bör införas ett lagstadgat krav på öppenhet kring resurser vid personvalskampanjer och folkomröstningskampanjer. Vidare anser vi att det bör stiftas en lag i huvudsak i linje med det förslag som presenterats i utredningen Allmänhetens insyn i partiers och valkandidaters intäkter (SOU 2004:22) i delen rörande offentlighet i finansieringen av partier och valkandidater samt i delen rörande tillsyn och kontroll av finansieringen av partier och valkandidater.

Särskilda yttranden

1. Funktionshinderades möjlighet att utöva sin rösträtt, punkt 16 (fp)

Tobias Krantz (fp) och Liselott Hagberg (fp) anför:

Enligt vår mening hade det varit av stort värde, framför allt för de synskadade, om större uppmärksamhet ägnats åt problemet att alla synskadade i dag inte har möjlighet att rösta med bibehållen valhemlighet. I den nya vallagen införs visserligen en uttrycklig tystnadsplikt för anhöriga och andra som hjälper en funktionshindrad väljare, samtidigt avvaktas nya tekniska möjligheter. Det är dock fortfarande problematiskt att synskadade tvingas ge upp sin valhemlighet för att kunna fullgöra sina demokratiska rättigheter. Enligt vår uppfattning är tekniken så väl utvecklad att problemet borde vara överkomligt redan i dagsläget.

2. Internetbaserad röstning (kd)

Helena Höij (kd) anför:

IT kan användas för att stärka det civila samhället och för att främja deltagardemokratin. Hittills har informationstekniken i politiska sammanhang främst använts till att öka informationen från politiska institutioners sida, men ännu inte så mycket för att öka deltagandet från medborgarnas sida. Den nya informationstekniken har en enorm potential när det gäller att vidga medborgarnas möjligheter att delta i och påverka problemformuleringar och diskussioner före beslut i folkvalda församlingar.

För att stimulera till ökat valdeltagande skulle en Internetbaserad röstning kunna prövas t.ex. för utlandssvenskar. Utlandssvenskarna är en grupp medborgare som ofta har praktiska bekymmer att avlägga sin röst. Naturligtvis måste frågor som legitimering lösas och skyddet från otillbörlig påverkan i samband med själva valhandlingen ses över.

Kristdemokraterna anser att regeringen bör ta initiativ till att utarbeta former för Internetbaserad röstning för t.ex. utlandssvenskar. Eftersom det är kort tid kvar till nästa val avstår jag dock här ifrån att reservera mig till förmån för vårt yrkande.

3. Parti- och kampanjfinansiering, punkt 19 (fp, kd)

Tobias Krantz (fp), Liselott Hagberg (fp) och Helena Höij (kd) anför:

Vi anser att det är angeläget att öppenhet och insyn präglar stöd och finansiering av de politiska partierna. Detta måste givetvis gälla oavsett arten och graden av stöd. Enligt vår uppfattning är det viktigt att även indirekt stöd i form av t.ex. gratistjänster m.m. från fackliga och andra organisationer redovisas öppet. År 2000 träffades en överenskommelse mellan riksdagspartierna beträffande redovisning av hur partierna finansierar sin

verksamhet och kandidater sina valkampanjer. Vi kan naturligtvis inte utesluta att lagstiftning i framtiden kan bli nödvändig. Samtidigt är det viktigt att slå vakt om förenings- och åsiktsfriheten varför försiktighetsprincipen bör råda när det gäller nya lagregleringar. I stället bör partiernas frivilliga överenskommelse kunna utvecklas ytterligare.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Propositionen

Proposition 2004/05:163 Ny vallag:

Riksdagen antar regeringens förslag till

1. vallag,
2. lag om ändring i folkomröstningslagen (1979:369),
3. lag om ändring i lagen (1979:411) om ändringar i Sveriges indelning i kommuner och landsting,
4. lag om ändring i sekretesslagen (1980:100),
5. lag om ändring i kommunallagen (1991:900),
6. lag om ändring i sametingslagen (1992:1433),
7. lag om ändring i lagen (1994:692) om kommunala folkomröstningar,
8. lag om ändring i lagen (2001:182) om behandling av personuppgifter i Skatteverkets folkbokföringsverksamhet,
9. lag om ändring i lagen (2001:183) om behandling av personuppgifter i verksamhet med val och folkomröstningar,
10. lag om ändring i lagen (2001:1276) om grundläggande kassaservice,
11. lag om upphävande av lagen (1994:1064) om folkomröstning om EU-medlemskap,
12. lag om upphävande av lagen (1994:1650) om riksdagens val av företrädare för Sverige i Europaparlamentet,
13. lag om upphävande av lagen (2003:83) om folkomröstning om införande av euron.

Följdmotioner

2004/05:K26 av Ingvar Svensson m.fl. (kd):

1. Riksdagen beslutar justera dubbelvalsavvecklingen i vallagen enligt vad i motionen anförts.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförts om möjligheten att väljaren själv skall få lägga valkuvertet i valurnan.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförts om proportionalitet i valen till kommunfullmäktige.

2004/05:K27 av Mats Einarsson m.fl. (v):

1. Riksdagen begär att regeringen lägger fram förslag till ändring av vallagen i enlighet med vad som i motionen anförs om reglerna för dubbelvalsavveckling.
2. Riksdagen begär att regeringen lägger fram förslag till ändring av vallagen i enlighet med vad som i motionen anförs om reglerna för valkretsindelning i kommunalval.

2004/05:K28 av Lars Gustafsson (kd):

Riksdagen begär att regeringen återkommer med förslag i enlighet med motionens intentioner.

2004/05:K29 av Tobias Krantz m.fl. (fp):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om vallokalers tillgänglighet för personer med funktionshinder.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om proportionalitet i valen till kommunfullmäktige.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om kostnadstäckning till kommunerna.

2004/05:K30 av Göran Lennmarker m.fl. (m):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om lagstiftningsinitiativ rörande elektroniska röstningsförfaranden.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om lagstiftningsinitiativ för att möjliggöra elektronisk röstning till 2010 års allmänna val.

2004/05:K31 av Gustav Fridolin m.fl. (mp):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om proportionella val till kommunfullmäktige.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om återinförandet av ett system där man kan stryka kandidater från partiers listor.
3. Riksdagen begär att regeringen lägger fram förslag till ändringar i relevant lagstiftning för att tillgodose synskadades tillgång till personvalssedlar.

2004/05:K32 av Kerstin Lundgren m.fl. (c):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om tilläggsdirektiv till Grundlagsutredningen om att framlägga ett förslag till proportionellt valsystem också för de kommunala valen.

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att kommunerna skall få full kostnadsersättning för de kostnader som ansvaret för allmänna val innebär.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om tilläggsdirektiv till Grundlagsutredningen om att utreda möjligheten av att rösträtt ges från det år man fyller 18 år.

Motioner från allmänna motionstiden hösten 2004

2004/05:K219 av Torsten Lindström (kd):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om generella insatser för att öka valdeltagandet.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om särskilda insatser för att öka valdeltagandet i befolkningsgrupper med lågt valdeltagande.

2004/05:K239 av Fredrik Olovsson (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om småpartispärr i valen till kommunfullmäktige.

2004/05:K244 av Björn von der Esch (kd):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om behovet av regelsystem för kampanjbidrag vid riksdagsval och folkomröstningar.

2004/05:K267 av Mats Einarsson m.fl. (v):

Riksdagen begär att regeringen lägger fram förslag till ändring av vallagen så att rösträtten gäller fr.o.m. det år man fyller 18 år.

2004/05:K271 av Marie Engström (v):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om tillgänglighet till vallokaler.

2004/05:K280 av Torsten Lindström (kd):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om vikten av att i arbetet med en ny vallag beakta att lokalt etablerade partier skall få sina valsedlar distribuerade genom myndigheternas försorg.

2004/05:K306 av Majléne Westerlund Panke (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en översyn av vallagen.

2004/05:K315 av Inger René och Marita Aronson (m, fp):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförts om ersättares möjlighet att tjänstgöra i landstingsfullmäktige/regionfullmäktige.

2004/05:K332 av Gunnar Andréén (fp):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförts om data-, distributions- och tryckteknik för distribution av valsedlar till landets alla vallokaler inklusive förhandsröstningslokaler.

2004/05:K334 av Carl B Hamilton (fp):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförts om stiftandet av en lag i huvudsak i linje med det förslag som presenterats i utredningen Allmänhetens insyn i partiers och valkandidaters intäkter (SOU 2004:22) i delen rörande offentlighet i finansieringen av partier och valkandidater.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförts om stiftandet av en lag i huvudsak i linje med det förslag som presenterats i utredningen Allmänhetens insyn i partiers och valkandidaters intäkter (SOU 2004:22) i delen rörande tillsyn och kontroll av finansieringen av partier och valkandidater.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförts om stiftandet av en lag som anger tydliga, straffrättsliga sanktioner, beslutade av allmän domstol, för partier, ledande partiföreträdare och valkandidater som bryter mot lagarna om parti- och valkandidatfinansiering, till skillnad från förslaget i utredningen Allmänhetens insyn i partiers och valkandidaters intäkter (SOU 2004:22).

2004/05:K338 av Birgitta Carlsson och Margareta Andersson (båda c):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförts om vikten av att inför alla val tydligare informera väljarna om vikten av att kryssa den kandidat som de vill ha överst på listan.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförts om att återinföra möjligheten att stryka namn på valsedlarna.

2004/05:K384 av Gustav Fridolin (mp):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförts om lagstadgat krav på öppenhet kring resurser vid personvalskampanjer.

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anføres om lagstadgat krav på öppenhet kring resurser vid folkomröstningskampanjer.

2004/05:K393 av Mikael Oscarsson (kd):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anføres om att införa utjämningsmandat i val till kommunfullmäktige.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anføres om att tillåta Uppsala kommun att ha bara en valkrets i kommunfullmäktigevalet 2006.

2004/05:K398 av Åsa Torstensson (c):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anføres om att utreda möjligheten att dela en persons kommunala skatt och kommunala rösträtt på flera kommuner utifrån hans eller hennes boendemönster.

2004/05:K405 av Else-Marie Lindgren (kd):

Riksdagen begär att regeringen tillsätter en utredning som skyndsamt gör en översyn av förändrad valkretsindelning i Västra Götaland samt lämnar förslag till beslut.

2004/05:K442 av Catherine Persson (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anføres om utvärdering av personvalsinslaget och om redovisningsskyldighet av kampanjmedel som använts av kandidat till EU-parlamentet, riksdag, landsting och kommun.

2004/05:K457 av Cecilia Wigström (fp):

Riksdagen tillkännager för regeringen vad som i motionen anføres om att göra det obligatoriskt för samtliga röstberättigade att vid samtliga val uppvisa en identitetshandling innan röst avges.

2004/05:Sk341 av Rigmor Stenmark (c):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anføres om att en översyn bör göras av rösträtten i syfte att stärka människors inflytande i sin vistelsekommun.

2004/05:T459 av Johnny Gylling m.fl. (kd):

19. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anføres om Internetröstning för utlandssvenskar.

Motioner från allmänna motionstiden hösten 2005

2005/06:K230 av Kenneth Johansson och Staffan Danielsson (båda c):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en utredning av studerandes möjligheter att vara valbara på sin tidigare mantalsskrivningsort.

2005/06:K246 av Torsten Lindström (kd):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om generella insatser för att öka valdeltagandet.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om särskilda insatser för att öka valdeltagandet i befolkningsgrupper med lågt valdeltagande.

2005/06:K248 av Gunnar Andrén (fp):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om data-, distributions- och tryckteknik för distribution av valsedlar till landets alla vallokaler inklusive förhandsröstningslokaler.

2005/06:K260 av Else-Marie Lindgren (kd):

Riksdagen begär att regeringen ger Ansvarskommittén i uppdrag att skyndsamt göra en översyn av förändrad valkretsindelning i Västra Götaland samt lämnar förslag till beslut.

2005/06:K270 av Owe Hellberg (v):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en ändring av lagstiftningen så att alla som fyller 18 år det år som det hålls allmänna val ges rösträtt.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om behovet av förtydligad information om personvalet.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om förändringar av personvalet.

2005/06:K287 av Johan Andersson (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om behovet av en ändring i vallagen för valsedelsbeteckning.

2005/06:K329 av Christer Nylander och Marie Wahlgren (båda fp):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om ändring i vallagen i syfte att samla Skåne i en valkrets i riksdagsval.

2005/06:K331 av Per Bill (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om att införa utjämningsmandat i valet till kommunfullmäktige.

2005/06:K337 av Göran Norlander och Hans Stenberg (båda s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om partisymboler på valsedlarna.

2005/06:K345 av Agne Hansson och Rigmor Stenmark (båda c):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en förändrad rösträttsålder i allmänna val.

2005/06:K350 av Mats Einarsson m.fl. (v):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att ersättare i landstingsfullmäktige skall utses enligt samma regler som i dag gäller för kommunfullmäktige.

2005/06:K362 av Lars Gustafsson (kd):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening att den bör återkomma med förslag i enlighet med motionens intentioner.

2005/06:K366 av Yilmaz Kerimo (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om EU-valet.

2005/06:K368 av Yilmaz Kerimo och Tommy Waidelich (båda s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om nödvändigheten av att förtydliga partiets valsedlar med partisymboler.

2005/06:K400 av Torsten Lindström (kd):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om vikten av att i arbetet med en ny vallag beakta att lokalt etablerade partier skall få sina valsedlar distribuerade genom myndigheternas försorg.

2005/06:K404 av Mikael Oscarsson (kd):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att införa utjämningsmandat i val till kommunfullmäktige.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att tillåta Uppsala kommun att ha bara en valkrets i kommunfullmäktigevalet 2006.

2005/06:K413 av Ann-Kristine Johansson (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att myndighetsåldern och rösträtten skall följa kalenderår i stället för födelsedatum.

2005/06:K425 av Catherine Persson (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om redovisningsskyldighet av kampanjmedel som använts av kandidat till Europaparlamentet, riksdag, landsting och kommun.

2005/06:K455 av Helena Höij m.fl. (kd):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om rösträtt fr.o.m. det kalenderår man fyller 18 år.

2005/06:K464 av Johnny Gylling (kd):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att en utredning tillsätts för att se över valsystemet i syfte att införa strikt proportionalitet i valen till kommun- och landstingsfullmäktige.

2005/06:K466 av Krister Hammarbergh (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om lokal beslutanderätt över valkretsindelning vid kommunala val.

2005/06:K467 av Lotta Hedström (mp):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om behovet av att ta bort åldersbegränsningen för valbarhet.

2005/06:So555 av Lars Ohly m.fl. (v):

3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att en översyn av personvalet görs så att funktionshindrade vid val kan avge sin röst utan att röja valhemligheten.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att ge Valmyndigheten i uppgift att utforma valinformation och valsedlar med punktskrift.

2005/06:Kr412 av Gunilla Tjernberg m.fl. (kd):

17. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om rösträttsålder.

2005/06:A258 av Maria Wetterstrand m.fl. (mp, -):

18. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om vikten av att öka valdeltagandet bland personer och grupper med lågt valdeltagande.

BILAGA 2

Regeringens lagförslag

1 Förslag till vallag

Härigenom föreskrivs följande.

AVDELNING I. ALLMÄNNA BESTÄMMELSER

1 kap. Inledande bestämmelser

1 § I denna lag finns bestämmelser om genomförande av val till riksdagen, landstings- och kommunfullmäktige samt Europaparlamentet.

Vissa grundläggande bestämmelser om val finns i regeringsformen och kommunallagen (1991:900).

Innehållet i denna lag är uppdelat enligt följande.

AVDELNING I. ALLMÄNNA BESTÄMMELSER

1 kap. – Inledande bestämmelser

2 kap. – Partier och kandidater

3 kap. – Valmyndigheter m.m.

4 kap. – Valkretsar och valdistrikt m.m.

5 kap. – Röstlängder och röstkort

6 kap. – Valsedlar och kuvert

AVDELNING II. GENOMFÖRANDE AV VAL

7 kap. – Allmänna bestämmelser om röstning

8 kap. – Allmänna bestämmelser om röstmottagning

9 kap. – Röstmottagning i vallokal

10 kap. – Röstmottagning i röstningslokal

AVDELNING III. RÄKNING AV RÖSTER

11 kap. – Preliminär rösträkning i vallokal

12 kap. – Valnämndens rösträkning

13 kap. – Slutlig rösträkning

AVDELNING IV. FÖRDELNING AV MANDAT

14 kap. – Fördelning av mandat

AVDELNING V. AVSLUTANDE BESTÄMMELSER

15 kap. – Överklagande

När val skall hållas

2 § Val skall alltid hållas på en söndag.

3 § Ordinarie val till riksdagen samt ordinarie val till landstings- och kommunfullmäktige skall hållas samma dag. Valdag skall vara den tredje

söndagen i september. Val till Europaparlamentet skall hållas i juni vart femte år.

Vid omval till riksdagen bestämmer regeringen vilken dag som skall vara valdag. Vid omval till landstings- eller kommunfullmäktige bestämmer den centrala valmyndigheten, efter samråd med länsstyrelsen, vilken dag som skall vara valdag.

Vid extra val enligt 3 kap. 4 § regeringsformen bestämmer regeringen vilken dag som skall vara valdag.

Vid extra val enligt 6 kap. 3 § regeringsformen bestämmer riksdagens talman, efter samråd med den centrala valmyndigheten, vilken dag som skall vara valdag.

Särskilda bestämmelser om val till Europaparlamentet¹

4 § Den som har rösträtt vid val till riksdagen har rösträtt också vid val till Europaparlamentet.

Medborgare i någon av Europeiska unionens medlemsstater (unionsmedborgare) som har rösträtt vid val till landstings- och kommunfullmäktige och som vid val till Europaparlamentet inte röstar i någon annan medlemsstat i Europeiska unionen, har rösträtt vid ett sådant val i Sverige.

5 § Valbar till Europaparlamentet är var och en som har rösträtt enligt 4 §. Unionsmedborgare är dock valbara endast under den ytterligare förutsättningen att de enligt 2 kap. 11 § visar att de i sitt hemland inte förlorat sin valbarhet vid val till Europaparlamentet.

6 § Ett uppdrag som ledamot av Europaparlamentet är inte förenligt med att vara

1. ledamot av ett nationellt parlament,
2. ledamot av regeringen i en medlemsstat,
3. ledamot av Europeiska gemenskapernas kommission,
4. domare, generaladvokat eller justitiesekreterare i Europeiska gemenskapernas domstol eller förstainstansrätt,
5. ledamot av Europeiska centralbankens direktion,
6. ledamot av Europeiska revisionsrätten,
7. EU-ombudsman,
8. medlem av Ekonomiska och sociala kommittén i Europeiska gemenskapen och Europeiska atomenergigemenskapen,
9. medlem av sådana kommittéer eller andra organ som har tillsatts enligt fördragen om upprättandet av Europeiska gemenskapen och Europeiska atomenergigemenskapen för att förvalta gemenskapernas medel eller för att utföra en permanent och direkt förvaltningsuppgift,
10. styrelseledamot, direktionsledamot eller anställd i Europeiska investeringsbanken, eller
11. tjänsteman eller annan anställd i aktiv tjänst inom Europeiska gemenskapernas institutioner eller i organ som är knutna till dem eller i Europeiska centralbanken.

¹ Jfr EGT L 278, 8.10.1976, s. 5 (Celex 41976X1008(01)), EGT L 329, 30.12.1993, s. 34 (Celex 31993L0109) och EGT L 283, 21.10.2002, s. 1 (Celex 32002D0772).

2 kap. Partier och kandidater

Registrering av partibeteckning

1 § Ett parti som vill registrera sin beteckning skall skriftligen anmäla detta hos den centrala valmyndigheten. Om anmälan görs senast den sista februari det år val skall hållas, gäller registreringen från och med det valet.

Om det är fråga om ett annat slag av val än ordinarie val till riksdagen, ordinarie val till landstings- och kommunfullmäktige eller val till Europaparlamentet, skall en anmälan i stället göras senast en vecka efter det att beslutet om valdag har meddelats för att registreringen skall gälla från och med det valet.

2 § Av en anmälan skall det framgå vilket slag av val den gäller. Om den avser val till landstings- eller kommunfullmäktige, skall det framgå vilket landsting eller vilken kommun den gäller.

Tillsammans med en anmälan skall partiet lämna förklaringar enligt 4 § eller ett intyg om att sådana förklaringar har visats upp för notarius publicus.

3 § En partibeteckning skall registreras om följande villkor är uppfyll-
da:

1. Partibeteckningen skall bestå av eller innehålla ord.
2. Om ett parti inte redan är representerat i den beslutande församling som anmälan gäller, skall denna ha ett dokumenterat stöd av minst
 - a) för val till riksdagen: 1 500 personer som har rösträtt i hela landet,
 - b) för val till landstings- eller kommunfullmäktige: 100 respektive 50 personer som har rösträtt i det landsting eller den kommun som anmälan gäller,
 - c) för val till Europaparlamentet: 1 500 personer som har rösträtt i hela landet.
3. Partibeteckningen skall inte kunna antas bli förväxlad med en beteckning som redan
 - a) är registrerad, eller
 - b) har anmälts för registrering, om beteckningarna skulle komma att bli registrerade för samma val.
4. Partibeteckningen skall inte kunna antas bli förväxlad med en beteckning som tidigare gällt för samma slag av val men som avregistrerats för högst fem år sedan på grund av namnbyte.

4 § De som enligt 3 § 2 stöder en anmälan om registrering skall egenhändigt underteckna en förklaring om stödet. Av förklaringen skall deras namn och personnummer framgå samt var de är folkbokförda.

5 § Om en partibeteckning registreras för val till riksdagen, gäller registreringen också för val till landstings- och kommunfullmäktige i hela landet samt för val till Europaparlamentet. Om registreringen avser val till landstingsfullmäktige, gäller den val i det landstinget och val till kommunfullmäktige i de kommuner som ligger inom landstinget. I övriga fall gäller registreringen endast för det val som anmälan avser.

6 § Om ett parti som har registrerat en partibeteckning medger det, kan ett annat parti få samma beteckning registrerad

1. för val till riksdagen även om beteckningen redan är registrerad för val till landstings- eller kommunfullmäktige, eller

2. för val till landstingsfullmäktige, även om partibeteckningen redan är registrerad för val till kommunfullmäktige inom landstinget.

Detta gäller också om det första partiets ansökan ännu inte lett till registrering, när det andra partiet lämnar in sin ansökan.

7 § En registrerad partibeteckning skall avregistreras om partiet

1. begär det, eller

2. inte har anmält kandidater för två ordinarie val i följd till riksdagen, till landstings- eller kommunfullmäktige eller till Europaparlamentet.

8 § När en partibeteckning har registrerats eller avregistrerats, skall den centrala valmyndigheten kungöra detta i Post- och Inrikes Tidningar.

Anmälan av kandidater

9 § Ett parti som vill anmäla samtliga sina kandidater för ett visst val skall skriftligen göra detta hos den centrala valmyndigheten eller, i den utsträckning som regeringen bestämmer, länsstyrelsen.

Tillsammans med anmälan skall partiet lämna en egenhändigt undertecknad förklaring från varje kandidat att han eller hon samtycker till anmälan.

10 § En anmälan av kandidater skall avse

1. för val till riksdagen: en viss valkrets,

2. för val till kommun- eller landstingsfullmäktige: kommunen eller landstinget,

3. för val till Europaparlamentet: hela landet.

11 § Unionsmedborgare som inte är svenska medborgare och som önskar kandidera vid val till Europaparlamentet skall i en egenhändigt undertecknad försäkran till den centrala valmyndigheten

1. ange sin nationalitet och sin adress i Sverige,

2. ange den valkrets eller det område i hemstaten där de senast var upptagna i röstlängd, och

3. förklara att de inte kandiderar vid val till Europaparlamentet i någon annan stat.

Tillsammans med en sådan försäkran skall unionsmedborgaren lämna ett intyg av den behöriga myndigheten i hemstaten att valbarheten inte gått förlorad där eller att denna diskvalifikationsgrund inte finns såvitt myndigheten vet. En underrättelse om att en unionsmedborgare har förklarat att han eller hon vill kandidera vid val till Europaparlamentet skall sändas till valmyndigheten i den stat där personen är medborgare.

12 § En anmälan av kandidater skall inte beaktas, om partiet inte kan visa att det har fått kandidaternas samtycke till att anmäla dem. En kandidat som inte visar upp ett intyg enligt 11 § andra stycket får inte kandi-

dera. Om en sådan kandidat anmäls till ett val, skall anmälan inte beaktas.

13 § Den centrala valmyndigheten skall inför varje val

1. besluta när kandidaterna senast skall anmälas och kungöra detta beslut i Post- och Inrikes Tidningar,
2. underrätta varje parti som registrerat sin partibeteckning om tidpunkten, och
3. bestämma när försäkran enligt 11 § senast skall lämnas.

3 kap. Valmyndigheter m.m.

Valmyndigheter

1 § Det skall finnas en central valmyndighet som har det övergripande ansvaret för frågor om val.

2 § Länsstyrelsen är regional valmyndighet med ansvar i länet för frågor om val.

3 § I varje kommun skall det finnas en valnämnd, som är lokal valmyndighet med ansvar i kommunen för frågor om val.

Att kommunerna skall se till att det finns en vallokal för varje valdistrikt framgår av 4 kap. 20 §.

I val som gäller hela landet ansvarar varje kommun också för att det i kommunen finns röstningslokaler som i fråga om öppethållande, tillgänglighet och lokalisering ger väljarna goda möjligheter att rösta.

Om en kommun anser att det av särskilda skäl finns behov av att som röstningslokal använda en lokal som inte uppfyller kravet på tillgänglighet, skall saken underställas länsstyrelsen. Kommunen skall ange varför någon annan lokal inte kan användas i stället och vilka åtgärder som kommunen avser att vidta för att komma till rätta med bristen inför senare val. Länsstyrelsen beslutar därefter om kommunen får använda lokalen i fråga för det aktuella valet.

Röstmottagare

4 § På varje röstmottagningsställe skall det finnas så många röstmottagare som behövs för att röstmottagningen skall kunna genomföras.

För varje valdistrikt skall det utses minst fyra röstmottagare, varav en ordförande och en ersättare för ordföranden. Vid röstmottagningen skall minst tre av röstmottagarna vara närvarande i vallokalen. En av dessa skall vara ordföranden eller ordförandens ersättare.

5 § Röstmottagare förordnas av valnämnden. Röstmottagare hos en utlandsmyndighet förordnas dock av myndighetens chef. Om valnämnden har beslutat att röstmottagning skall äga rum på ett sjukhus, en kriminalvårdsanstalt, ett häkte eller någon liknande inrättning, får nämnden överlåta åt den som är chef för inrättningen att förordna röstmottagare där.

Alla som är valbara till ledamöter i valnämnden är skyldiga att ta emot ett uppdrag som röstmottagare i ett valdistrikt, om de inte har ett giltigt hinder.

Lantbrevbärare

6 § Posten AB skall biträda vid val genom att de lantbrevbärare som är anställda av bolaget skall vara bud enligt bestämmelserna i 7 kap.

Vid val som inte gäller hela landet får den centrala valmyndigheten begränsa Posten AB:s skyldighet enligt första stycket.

4 kap. Valkretsar och valdistrikt m.m.

Valkretsar

1 § För val till riksdagen, landstingsfullmäktige och kommunfullmäktige skall det finnas geografiskt avgränsade områden för vilka det skall väljas ledamöter till den beslutande församling valet gäller (valkretsar). För val till Europaparlamentet utgör landet en enda valkrets.

Om inte annat anges skall vid tillämpningen av detta kapitel antalet röstberättigade vid ett val beräknas på grundval av uppgifterna i folkbokföringsdatabasen enligt lagen (2001:182) om behandling av personuppgifter i Skatteverkets folkbokföringsverksamhet den 1 mars valåret.

Val till riksdagen

2 § Vid val till riksdagen är landet indelat i följande valkretsar:

1. Stockholms kommun,
2. Stockholms läns valkrets (Stockholms län med undantag av Stockholms kommun),
3. Uppsala län,
4. Södermanlands län,
5. Östergötlands län,
6. Jönköpings län,
7. Kronobergs län,
8. Kalmar län,
9. Gotlands län,
10. Blekinge län,
11. Malmö kommun,
12. Skåne läns västra valkrets (Bjuvs, Eslövs, Helsingborgs, Höganäs, Hörby, Höörs, Landskrona och Svalövs kommuner),
13. Skåne läns södra valkrets (Burlövs, Kävlinge, Lomma, Lunds, Sjöbo, Skurups, Staffanstorps, Svedala, Trelleborgs, Vellinge och Ystads kommuner),
14. Skåne läns norra och östra valkrets (Bromölla, Båstads, Hässleholms, Klippans, Kristianstads, Osby, Perstorps, Simrishamns, Tomelilla, Åstorps, Ängelholms, Örkelljunga och Östra Göinge kommuner),
15. Hallands län,
16. Göteborgs kommun,

17. Västra Götalands läns västra valkrets (Härryda, Kungälv, Lysekils, Munkedals, Mölndals, Orust, Partille, Sotenäs, Stenungsunds, Strömstads, Tanums, Tjörns, Uddevalla och Öckerö kommuner),

18. Västra Götalands läns norra valkrets (Ale, Alingsås, Bengtsfors, Dals-Eds, Färgelanda, Herrljunga, Lerums, Lilla Edets, Melleruds, Trollhättans, Vårgårda, Vänersborgs och Åmåls kommuner),

19. Västra Götalands läns södra valkrets (Bollebygds, Borås, Marks, Svenljunga, Tranemo och Ulricehamns kommuner),

20. Västra Götalands läns östra valkrets (Essunga, Falköpings, Grästorps, Gullspångs, Götene, Hjo, Karlsborgs, Lidköpings, Mariestads, Skara, Skövde, Tibro, Tidaholms, Töreboda och Vara kommuner),

21. Värmlands län,

22. Örebro län,

23. Västmanlands län,

24. Dalarnas län,

25. Gävleborgs län,

26. Västernorrlands län,

27. Jämtlands län,

28. Västerbottens län, och

29. Norrbottens län.

3 § Den centrala valmyndigheten skall senast den 30 april det år då ordinarie val skall hållas besluta hur många fasta valkretsmandat som varje valkrets skall ha. Det skall göras på följande sätt.

Varje valkrets skall få ett fast valkretsmandat för varje gång som antalet personer som har rösträtt i valkretsen är jämnt delbart med en trehundrationdel av antalet personer som har rösträtt i hela landet.

Om inte alla fasta valkretsmandat kan fördelas på detta sätt, får valkretsarna de återstående mandaten i tur och ordning efter de överskott som uppstår vid beräkningen. Om överskottstalen är lika stora i två eller flera valkretsar, skall lotten avgöra vilken valkrets som skall få mandatet.

4 § Ändrad länsindelning eller ändrad kommunal indelning skall beaktas vid val till riksdagen redan från och med den dagen ändringen har beslutats, om beslutet kommer att påverka antalet fasta valkretsmandat och det träder i kraft den 1 januari året efter det år då ordinarie val till riksdagen har hållits.

Val till landstingsfullmäktige

5 § Vid val till landstingsfullmäktige skall landsting delas in i valkretsar.

En valkrets skall omfatta en eller flera kommuner, om inte något annat följer av 6 § andra stycket.

6 § En valkrets bör utformas så att den kan beräknas få minst åtta fasta valkretsmandat. Den bör ha en sammanhängande gränslinje.

En del av en kommun får bilda en valkrets tillsammans med en annan kommun, en del av en annan kommun eller delar av andra kommuner, om valkretsen annars inte kan beräknas få minst åtta fasta valkretsman-

dat. En kommun får också delas in i två eller flera valkretsar, om man på så sätt kan uppnå en lämpligare valkretsindelning.

7 § Om en kommun delas in i två eller flera valkretsar för val till landstingsfullmäktige och om kommunen är indelad i valkretsar för val till kommunfullmäktige, skall gränsen för en valkrets för val till landstingsfullmäktige sammanfalla med gränsen för en valkrets för val till kommunfullmäktige.

8 § Indelningen i valkretsar skall, sedan kommunerna inom landstinget har fått tillfälle att yttra sig, beslutas av landstingsfullmäktige senast den 31 oktober året före det valår då den nya indelningen skall gälla för första gången. För att gälla skall beslutet vara fastställt av länsstyrelsen.

Regeringen eller den myndighet som beslutar om ändring i landets indelning i landsting eller kommuner får, om det behövs, bestämma att beslut om indelning i valkretsar får meddelas senare än den dag som anges i första stycket.

9 § Mandaten i landstingsfullmäktige består av fasta valkretsmandat och utjämningsmandat.

Nio tiondelar av mandaten är fasta valkretsmandat. Om talet blir brutet när antalet fasta valkretsmandat beräknas, skall det rundas av till närmaste lägre hela tal. Återstående mandat är utjämningsmandat.

10 § Länsstyrelsen skall senast den 30 april det år då ordinarie val skall hållas besluta hur många fasta valkretsmandat som varje valkrets skall ha. Det skall göras på följande sätt.

Antalet personer som har rösträtt i landstinget delas med antalet fasta valkretsmandat och därefter delas antalet personer som har rösträtt i varje valkrets med det tal som blir resultatet av den beräkningen. Varje gång som antalet som har rösträtt i en valkrets är jämnt delbart med detta tal får den valkretsen ett mandat.

Om inte alla fasta valkretsmandat kan fördelas på detta sätt, får valkretsarna de återstående mandaten i tur och ordning efter de överskott som uppstår vid beräkningen. När överskottstalen är lika stora i två eller flera valkretsar, skall lotten avgöra vilken valkrets som skall få mandatet.

Regeringen eller den myndighet som beslutar om ändring i landets indelning i landsting eller kommuner får, om det behövs, bestämma att beslut om fördelning av mandat får meddelas senare än den dag som anges i första stycket.

Val till kommunfullmäktige

11 § Vid val till kommunfullmäktige är kommunen en enda valkrets, om inte något annat följer av 12 §.

12 § Om en kommun har fler än 6 000 personer som har rösträtt, får kommunen delas in i två eller flera valkretsar. Om det finns fler än 24 000 som har rösträtt i en kommun eller om det för kommunen skall utses minst 51 fullmäktige, skall kommunen delas in i två eller flera val-

kretsar. En kommun som har färre än 6 000 personer som har rösträtt får delas in i två eller flera valkretsar endast om det finns synnerliga skäl för det.

Antalet röstberättigade skall beräknas på grundval av uppgifterna i folkbokföringsdatabasen enligt lagen (2001:182) om behandling av personuppgifter i Skatteverkets folkbokföringsverksamhet den 1 mars det år beslutet om valkretsindelning fattas.

En valkrets skall utformas så att den får minst 15 kommunfullmäktige. Den skall ha en sammanhängande gränslinje, om det inte finns särskilda skäl för något annat. Antalet fullmäktige för hela kommunen skall fördelas så jämnt som möjligt.

13 § Indelningen i valkretsar skall beslutas av kommunfullmäktige senast den 31 oktober året före det valår då den nya indelningen skall gälla för första gången. För att gälla skall beslutet vara fastställt av länsstyrelsen.

Regeringen eller den myndighet som beslutar om ändring i landets indelning i landsting eller kommuner får, om det behövs, bestämma att beslut om indelning i valkretsar får meddelas senare än som sägs i första stycket.

14 § Samtliga mandat i kommunfullmäktige är fasta mandat.

Om en kommun är indelad i flera valkretsar, skall länsstyrelsen senast den 30 april det år då ordinarie val skall hållas besluta hur många mandat som varje valkrets skall ha. Det skall göras på följande sätt.

Antalet personer som har rösträtt i kommunen delas med antalet mandat och därefter delas antalet personer som har rösträtt i varje valkrets med det tal som blir resultatet av den beräkningen. Varje gång som antalet som har rösträtt i en valkrets är jämnt delbart med detta tal får den valkretsen ett mandat.

Om inte alla mandat kan fördelas på detta sätt, får valkretsarna de återstående mandaten i tur och ordning efter de överskott som uppstår vid beräkningen. Om överskottstalen är lika stora i två eller flera valkretsar, skall lotten avgöra vilken valkrets som skall få mandatet.

Regeringen eller den myndighet som beslutar om ändring i landets indelning i landsting eller kommuner får, om det behövs, bestämma att beslut om fördelning av mandat får meddelas senare än som sägs i andra stycket.

15 § Om antalet mandat som en valkrets får enligt 14 § blir mindre än 15, skall antalet ändå bestämmas till 15. Antalet mandat i övriga kretsar skall då jämkas i motsvarande utsträckning. I ett sådant fall skall valkretsindelningen omprövas före nästa val.

Valdistrikt

Indelning

16 § Varje kommun skall delas in i geografiska röstningsområden (valdistrikt).

Om det inte finns särskilda skäl för något annat, skall för varje fastighet samtliga röstberättigade hänföras till samma valdistrikt.

Om kommunen har fler än en valkrets för val till kommunfullmäktige, skall varje sådan krets omfatta ett eller flera valdistrikt.

17 § Ett valdistrikt skall omfatta mellan 1 000 och 2 000 röstberättigade. Om det finns särskilda skäl, får ett valdistrikt omfatta färre än 1 000 eller fler än 2 000 röstberättigade. Ett valdistrikt får omfatta färre än 300 röstberättigade endast om det finns synnerliga skäl.

På förslag av kommunfullmäktige skall länsstyrelsen besluta om kommunens indelning i valdistrikt. Kommunen skall se över indelningen året närmast före det år då ordinarie val till riksdagen skall hållas.

Om det behövs får länsstyrelsen självmant besluta om indelningen i valdistrikt. Innan länsstyrelsen fattar ett sådant beslut, skall kommunfullmäktige få tillfälle att yttra sig.

18 § Länsstyrelsens beslut om indelning i valdistrikt skall meddelas senast den 1 december året före det år då beslutet skall tillämpas första gången. Om det behövs med hänsyn till ändringar i fastighetsindelningen, får beslut om mindre ändringar i indelningen i valdistrikt meddelas även efter denna tidpunkt.

19 § Regeringen eller den myndighet som beslutar om ändring i landets indelning i landsting eller kommuner får, om det behövs, bestämma att beslut om indelning i valdistrikt får meddelas senare än den dag som anges i 18 §.

Vallokaler

20 § Varje kommun skall se till att det finns lämpliga lokaler som kan användas som vallokaler och som i fråga om lokalisering, tillgänglighet och öppethållande ger väljarna goda möjligheter att rösta.

För varje valdistrikt skall det finnas en vallokal.

Om en kommun anser att det av särskilda skäl finns behov av att använda en vallokal som inte uppfyller kravet på tillgänglighet, skall det förfarande som anges i 3 kap. 3 § sista stycket tillämpas.

21 § En vallokal skall vara öppen för röstning

1. vid val till Europaparlamentet: mellan klockan 8.00 och 21.00,
2. vid övriga val: mellan klockan 8.00 och 20.00.

Om väljarna i ett valdistrikt ändå har tillräckligt goda möjligheter att rösta, får kommunen bestämma att de öppettider som sägs i första stycket skall begränsas för en viss vallokal. En vallokal måste dock alltid vara öppen

1. vid val till Europaparlamentet: minst mellan klockan 9.00 och 13.00 samt mellan klockan 17.00 och 21.00,
2. vid övriga val: minst mellan klockan 9.00 och 13.00 samt mellan klockan 17.00 och 20.00.

Om kommunen avser att begränsa öppethållandet i en vallokal, skall kommunen samråda med länsstyrelsen innan den beslutar i saken. Kom-

munen skall ange varför den gjort bedömningen att väljarna får tillräckligt goda möjligheter att rösta trots begränsningen.

Kungörande av beslut

22 § Den centrala valmyndighetens beslut enligt 3 § skall omedelbart kungöras i Post- och Inrikes Tidningar.

Länsstyrelsens beslut enligt 8, 10, 13, 14 och 17 §§ skall omedelbart kungöras i ortstidning samt i Post- och Inrikes Tidningar.

5 kap. Röstlängder och röstkort

Röstlängder

1 § Vid val skall den centrala valmyndigheten för varje valdistrikt upprätta en förteckning över dem som är röstberättigade i valet (röstlängd).

Röstlängderna skall grundas på de uppgifter som 30 dagar före valdagen finns i folkbokföringsdatabasen enligt lagen (2001:182) om behandling av personuppgifter i Skatteverkets folkbokföringsverksamhet och i fastighetsregistret enligt lagen (2000:224) om fastighetsregister.

2 § Svenska medborgare som inte längre är folkbokförda här i landet skall tas upp i röstlängd under tio år från den dag folkbokföringen upphörde. Därefter skall de, för tio år i sänder, tas med i röstlängden endast om de skriftligen hos Skatteverket har anmält sin adress.

Om den centrala valmyndigheten vid val till riksdagen eller Europaparlamentet senast dagen före valdagen tar emot en röst från en svensk medborgare som inte längre är folkbokförd här i landet och som inte är upptagen i röstlängd, skall myndigheten lägga till väljaren i röstlängden. Rösten skall alltid anses som en anmälan enligt första stycket, även om den tagits emot senare än dagen före valdagen.

3 § Vid val till Europaparlamentet skall unionsmedborgare som inte är svenska medborgare tas upp i röstlängd endast om de fyller 18 år senast på valdagen, är folkbokförda här i landet och senast 30 dagar före valdagen skriftligen hos länsstyrelsen

1. anmäler att de vill bli upptagna i röstlängden,
2. anger sin nationalitet och adress i Sverige,
3. anger den valkrets eller det område i hemstaten där de senast var upptagna i röstlängd, och
4. försäkrar att de inte kommer att rösta i en annan medlemsstat.

Underrättelse om att någon har tagits upp i röstlängd enligt denna paragraf skall sändas till valmyndigheten i den stat där väljaren är medborgare.

Väljare som har tagits upp i röstlängd enligt denna paragraf kvarstår där till dess de stryks från den på egen begäran eller villkoren för rösträtt inte längre är uppfyllda.

4 § Väljare skall tas upp i röstlängden för det valdistrikt inom vilket de är folkbokförda enligt vad som sägs i 1 § andra stycket.

De som inte är folkbokförda på någon fastighet eller inte är folkbokförda här i landet skall tas upp i röstlängden för det valdistrikt inom vilket de senast var folkbokförda. Finns det inte någon uppgift om folkbokföring så att de kan hänföras till ett visst valdistrikt men finns det en uppgift om i vilken kommun som de senast varit folkbokförda, bestämmer länsstyrelsen i vilken röstlängd de skall tas upp.

5 § Om den centrala valmyndigheten av en myndighet i någon annan medlemsstat underrättas om att en person som vid val till Europaparlamentet är upptagen i röstlängd här i landet också är upptagen i röstlängd i ett annat land eller redan har röstat i valet, skall den centrala valmyndigheten genast stryka personen från röstlängden.

6 § De som anser att röstlängden innehåller felaktiga uppgifter om dem skall senast tolv dagar före valdagen skriftligen begära att uppgifterna rättas. Detta gäller också dem som anser sig vara felaktigt uteslutna ur röstlängden. Det som hänt senare än 30 dagar före valdagen får inte ligga till grund för rättelse enligt denna paragraf.

Frågor om rättelse prövas av länsstyrelsen, antingen efter framställning enligt första stycket eller på eget initiativ.

7 § När samtliga rättelser och ändringar förts in i en röstlängd, skall den så snart som möjligt sändas till valnämnden i den kommun där valdistriktet ligger.

Om en rättelse eller ändring inte har hunnit föras in i röstlängden innan den sänts till valnämnden, får den centrala valmyndigheten eller länsstyrelsen uppdra åt nämnden att se till att det görs.

Röstkort

8 § För var och en som finns i en röstlängd skall den centrala valmyndigheten upprätta ett röstkort. För val som hålls samtidigt skall det upprättas ett gemensamt röstkort. För väljare som inte har någon känd adress skall det upprättas röstkort bara om de begär det.

Ett röstkort skall innehålla uppgift om

1. väljarens namn och nummer i röstlängden,
2. vilka val som väljaren får delta i, och
3. väljarens vallokal och dess öppettider.

9 § Röstkorten skall skickas ut så i så god tid att de kan beräknas vara väljare som är folkbokförda här i landet till handa senast 18 dagar före valdagen.

10 § Väljare som har behov av det kan få dubblettröstkort.

Dubblettröstkort tillhandahålls av den centrala valmyndigheten, länsstyrelsen, en utlandsmyndighet eller kommunen. Den som vill ha ett dubblettröstkort skall lämna uppgift om sitt namn och personnummer.

6 kap. Valsedlar och kuvert

Valsedlar

1 § Vid val används följande slag av valsedlar:

1. valsedlar med parti- och valbeteckning,
2. valsedlar med parti- och valbeteckning samt uppgifter om kandidater,
3. valsedlar med enbart valbeteckning.

2 § Valsedlar som anges i 1 § 1 och 2 får förutom den information som framgår där innehålla

1. uppgift om för vilken valkrets valsedeln är avsedd,
2. uppgift om huruvida det parti som valsedeln gäller för har registrerat sin partibeteckning och anmält kandidater.

Valsedlar får också innehålla information som behövs för valadministrativa ändamål.

3 § Kandidatnamn skall vara uppförda i nummerordning. Varje kandidat skall identifieras så att det framgår vem som avses. Valsedlarna skall dessutom vara utformade så att väljarna kan lämna en särskild personröst.

4 § Valsedlar skall ha storleken A 6 (105 × 148 millimeter). De skall vara av papper som har samma kvalitet för samtliga valsedlar. Alla valsedlar som avser ett visst val skall ha samma färg.

Kuvert

5 § Vid val används följande slag av kuvert:

1. valkuvert,
2. ytterkuvert för budröst,
3. ytterkuvert för brevröst,
4. omslagskuvert för brevröst,
5. fönsterkuvert.

Tillhandahållande av valsedlar och kuvert

6 § Alla valsedlar och kuvert som används vid val skall tillhandahållas av den centrala valmyndigheten.

7 § Valsedlar som är avsedda att läggas ut i röstningslokal enligt 8 kap. 2 § första stycket 2 och 3 tillhandahålls endast för de partier som begär det. Begäran skall göras senast den dag som den centrala valmyndigheten bestämmer, beträffande parti som avses i 8 kap. 2 § första stycket 2 b hos länsstyrelsen och i övrigt hos den centrala valmyndigheten.

8 § Följande partier som ställer upp i ett val har rätt till valsedlar på statens bekostnad:

1. vid val till riksdagen: parti som vid valet får eller vid något av de två senaste riksdagsvalen har fått mer än 1 procent av rösterna i hela landet eller som ändå är eller genom valet blir representerat i riksdagen,

2. vid val till landstings- eller kommunfullmäktige: parti som är eller genom valet blir representerat i fullmäktige,

3. vid val till Europaparlamentet: parti som vid valet får eller vid något av de två senaste valen till Europaparlamentet har fått mer än 1 procent av rösterna i hela landet.

I samtliga fall avser rätten till fria valsedlar ett antal som motsvarar högst tre gånger antalet röstberättigade i

1. vid val till riksdagen: valkretsen,

2. vid övriga val: valet.

Vid tillämpningen av andra stycket beräknas antalet röstberättigade på grundval av uppgifterna i folkbokföringsdatabasen enligt lagen (2001:182) om behandling av personuppgifter i Skatteverkets folkbokföringsverksamhet den 1 mars valåret.

9 § Valsedlar levereras endast om de betalas i förskott. För ett parti som redan före valet har rätt till valsedlar på statens bekostnad, krävs förskottsbetalning dock endast i den utsträckning beställningen gäller fler valsedlar än vad som anges i 8 § andra stycket.

Ett parti som först efter valet har rätt till fria valsedlar, skall få tillbaka erlagt förskott för sådana valsedlar. Detta gäller oavsett vem som har betalat beloppet.

10 § Partier som har rätt till fria valsedlar enligt 8 § har också rätt att i rimlig utsträckning på statens bekostnad få valkuvert, ytterkuvert för budröst samt ytterkuvert och omslagskuvert för brevröst.

AVDELNING II. GENOMFÖRANDE AV VAL

7 kap. Allmänna bestämmelser om röstning

På vilka sätt man kan rösta

1 § Röstning äger rum på röstmottagningsställen. Väljare röstar i första hand i sin vallokal på valdagen. De kan också före eller under valdagen rösta i röstningslokaler som kommunerna eller utlandsmyndigheterna har inrättat. Väljare får dessutom i vissa fall rösta genom bud eller brev.

Den centrala valmyndigheten bestämmer, efter samråd med Regeringskansliet (Utrikesdepartementet), hos vilka svenska utlandsmyndigheter det skall finnas röstningslokaler.

Hur man gör i ordning en röst

2 § För att göra i ordning en röst skall väljarna för varje slag av val de vill delta i

1. ta en valsedel,

2. lägga in valsedeln i ett valkuvert utan att vika den, och

3. försluta valkuvertet.

Väljare som vill lämna en särskild personröst skall på valsedeln markera detta i det särskilda utrymme för personröst som finns vid den kandidat som de helst vill se vald.

Om en väljare skriver till en kandidat på en valsedel för ett parti som inte registrerat sin partibeteckning eller anmält kandidater enligt 2 kap., skall väljaren anses ha lämnat en personröst för den kandidaten. Har flera kandidater skrivits till på en sådan valsedel, skall väljaren anses ha lämnat en personröst för den första kandidaten.

Valsedlar och valkuvert får inte försees med obehöriga märkningar.

Hur man röstar på ett röstmottagningsställe

3 § Väljare skall göra i ordning sina röster bakom en valskärm och därefter lämna valkuverten till röstmottagarna.

Väljare som på grund av funktionshinder eller liknande inte själva kan göra i ordning sina röster, skall på begäran få hjälp med detta av röstmottagarna i den utsträckning som behövs.

Budröstning

4 § Väljare som på grund av sjukdom, funktionshinder eller ålder inte själva kan ta sig till ett röstmottagningsställe får lämna sina valsedlar där genom bud.

Dessutom får följande väljare budrösta:

1. väljare som betjänas av Posten AB:s lantbrevbärare, i den utsträckning som följer av 3 kap. 6 §,
2. väljare som är intagna i häkte,
3. väljare som är intagna i kriminalvårdsanstalt och av säkerhetsskäl inte kan rösta i samma röstningslokal som andra intagna på anstalten.

Budröster skall lämnas i ytterkuvert för budröst.

Vem som får vara bud

5 § Följande personer får vara bud:

1. väljarens make eller sambo samt väljarens, makens eller sambons barn, barnbarn, föräldrar eller syskon,
2. de som yrkesmässigt eller på liknande sätt ger väljaren vård eller som annars brukar hjälpa väljaren i personliga angelägenheter,
3. de som särskilt har förordnats av kommunen att vara bud,
4. av Posten AB anställda lantbrevbärare,
5. anställda vid ett häkte eller en kriminalvårdsanstalt.

Ett bud skall ha fyllt 18 år.

När budröster får göras i ordning

6 § Vid ordinarie val till riksdagen och till landstings- och kommunfullmäktige samt val till Europaparlamentet får en budröst göras i ordning tidigast 24 dagar före valdagen.

Vid andra val får en budröst göras i ordning tidigast 10 dagar före valdagen. En budröst som lämnas hos en utlandsmyndighet får i dessa fall dock göras i ordning tidigast 20 dagar före valdagen.

Hur budröster görs i ordning

7 § Väljare som vill rösta genom bud skall

1. i närvaro av budet och ett vittne lägga de valkuvert som gjorts i ordning i ett ytterkuvert för budröst,

2. klistra igen ytterkuvertet,

3. på kuvertet

a) intyga att de gjort i ordning valkuvert och ytterkuvertet på detta sätt och att valkuvert inte har gjorts i ordning tidigare än vad som är tillåtet; väljare som avses i 4 § första stycket skall dessutom på ytterkuvertet intyga att de uppfyller kraven för att få budrösta,

b) ange sitt namn och sitt personnummer.

På ytterkuvertet skall vittnet och budet ange sina

1. namn,

2. personnummer,

3. adresser,

och intyga att väljaren själv har gjort det som sägs i första och andra styckena samt att de inte känner till något som gör att de uppgifter som väljaren har lämnat inte är riktiga. Vidare skall det antecknas vilken av de i 5 § första stycket angivna kategorierna som är tillämplig på budet.

Ett vittne skall ha fyllt 18 år.

8 § I stället för vad som sägs i 7 § första och andra styckena gäller att bud som är lantbrevbärare inte behöver vara närvarande när väljaren gör i ordning ett ytterkuvert för budröst. Ett sådant bud skall på ytterkuvertet i stället för personnummer och adress ange sitt tjänstgöringsnummer samt intyga att kuvertet har tagits emot från väljaren själv.

I stället för vad som sägs i 7 § andra stycket skall ett bud som är anställd vid ett häkte eller en kriminalvårdsanstalt i stället för personnummer och adress får ange sitt tjänstgöringsnummer.

Den som inte har något personnummer eller tjänstgöringsnummer skall i stället ange någon motsvarande identifikationsuppgift.

9 § Väljare som inte är kända för budet skall legitimera sig eller på annat sätt styrka sin identitet. Om de inte gör det, får budet inte ta emot budrösten.

10 § Väljarna skall lämna sitt röstkort till budet tillsammans med ytterkuvertet. Detta behövs dock inte om kuvertet skall lämnas i en vallokal.

Brevröstning

Vem som får brevrösta

11 § Väljare som vistas utomlands eller ombord på ett fartyg i utrikes fart får rösta genom brev.

När brevröster får göras i ordning

12 § Brevröster får göras i ordning tidigast 45 dagar före valdagen.

Vid andra val än ordinarie val till riksdagen och till landstings- och kommunfullmäktige samt val till Europaparlamentet får brevröster dock göras i ordning först sedan det har beslutats vilken dag valet skall hållas.

Hur brevröster görs i ordning

13 § Väljare som vill brevrösta skall

1. i närvaro av två vittnen lägga de valkuvert som gjorts i ordning i ett ytterkuvert för brevröst,

2. klistra igen ytterkuvertet,

3. på kuvertet

a) intyga att de gjort i ordning valkuvert och ytterkuvertet på detta sätt, att valkuvert inte har gjorts i ordning tidigare än vad som är tillåtet samt att det skett utomlands respektive ombord på ett fartyg i utrikes fart,

b) ange sitt namn och sitt personnummer.

På ytterkuvertet skall vittnena ange sina

1. namn,

2. personnummer eller motsvarande identifikationsuppgifter,

3. adresser,

och intyga att väljaren själv har gjort det som sägs i första stycket samt att de inte känner till något som gör att de uppgifter som väljaren har lämnat inte är riktiga.

Ett vittne skall ha fyllt 18 år.

Hur brevröster skickas

14 § När ytterkuvertet gjorts i ordning skall väljarna

1. lägga kuvertet i ett omslagskuvert för brevröst,

2. lägga i antingen röstkort eller förtryckt adresskort eller om väljaren inte har tillgång till någotdera, ett adresskort som väljaren själv skrivit personnummer och namn på,

3. klistra igen detta kuvert,

4. från utlandet eller ett fartyg i utrikes fart skicka kuvertet till den centrala valmyndigheten.

Den fortsatta hanteringen av brevröster

15 § När den centrala valmyndigheten har tagit emot omslagskuvert för brevröst skall dessa lämnas till valnämnden i de kommuner där väljarna är upptagna i röstlängden.

Om en väljare inte är och inte heller skall bli upptagen i röstlängden eller om det inte är möjligt att utreda i vilken röstlängd väljaren är upptagen därför att personnummer saknas eller är ofullständigt skall den centrala valmyndigheten behålla omslagskuvertet. De kuvert som behålls av myndigheten skall förvaras på ett säkert sätt till dess valet fått laga kraft. Kuverten med innehåll skall därefter förstöras utan att valhemligheten äventyras.

Den centrala valmyndigheten skall föra anteckningar om det som görs enligt denna paragraf.

8 kap. Allmänna bestämmelser om röstmottagning

Röstmottagning på röstmottagningsställen

Utrustning

1 § På ett röstmottagningsställe skall det finnas ett lämpligt antal avskilda platser (valskärmar) där väljarna kan rösta utan insyn.

2 § I anslutning till ett röstmottagningsställe skall det ordnas en lämplig plats där valsedlar kan läggas ut. Om detta inte är möjligt får en sådan plats i stället ordnas inne i lokalen. På denna plats skall väljarna ha tillgång till

1. valsedlar med enbart valbeteckning,
2. valsedlar med parti- och valbeteckning
 - a) för val till riksdagen samt landstings- och kommunfullmäktige för varje parti som vid något av de två senaste riksdagsvalen har fått mer än 1 procent av rösterna i hela landet,
 - b) för val till landstings- och kommunfullmäktige för varje parti som redan är representerat där och som inte uppfyller kraven i a ovan, när det gäller röstningslokaler inom det landsting eller den kommun där partiet är representerat,

3. valsedlar med parti- och valbeteckning för val till Europaparlamentet för varje parti som vid något av de två senaste valen till Europaparlamentet har fått mer än 1 procent av rösterna i hela landet eller valsedlar med parti- och valbeteckning samt uppgifter om kandidater om ett sådant parti deltar med endast en valsedel.

De partier som deltar i valen skall också kunna lägga ut sina valsedlar på denna plats.

Vad som sägs i första stycket 2 och 3 gäller endast under förutsättning att partiet har gjort en begäran enligt 6 kap. 7 §.

Ordning m.m.

3 § På ett röstmottagningsställe eller i ett utrymme intill detta får det inte förekomma propaganda eller annat som syftar till att påverka eller hindra väljarna i deras val.

4 § Röstmottagarna ansvarar för ordningen på röstmottagningsstället. Den som finns i lokalen eller i ett utrymme intill denna skall rätta sig efter de anvisningar som röstmottagarna ger för att röstmottagningen skall kunna genomföras. Blir det sådan oordning att den inte kan avstyrras får röstmottagningen tillfälligt avbrytas.

5 § Väljare som finns på ett röstmottagningsställe eller på en plats som de har anvisats till intill detta när tiden för röstmottagning går ut, skall få tillfälle att rösta innan röstmottagningen avslutas.

Mottagning av röster som väljarna lämnar

6 § Väljare som inte är kända för röstmottagarna skall legitimera sig eller på annat sätt styrka sin identitet.

7 § Röstmottagarna får inte ta emot valkuvert som inte uppfyller kraven på hur sådana kuvert skall ha gjorts i ordning eller om väljaren inte kan styrka sin identitet.

Om en väljare vill lämna fler än ett valkuvert för ett och samma val, får bara ett av dessa tas emot.

Mottagning av röster som lämnas av bud

8 § Bud som inte är kända för röstmottagarna skall legitimera sig eller på annat sätt styrka sin identitet.

9 § Röstmottagarna får inte ta emot ytterkuvert från ett bud om kuvertet inte uppfyller kraven på hur sådana kuvert skall ha gjorts i ordning eller om budet inte kan styrka sin identitet.

10 § Ytterkuvert som avses i 9 § skall tas om hand av röstmottagarna och överlämnas till valnämnden. Nämnden skall förvara kuverten under valperioden.

Mottagning av röster som har skickats i fönsterkuvert och av brevröster

11 § När valnämnden tar emot fönsterkuvert och omslagskuvert för brevröst skall kuverten sorteras på valdistrikt. Kuverten skall sedan läggas i särskilda omslag som förseglas. Omslagen skall lämnas till vallokalen i respektive valdistrikt, om kuverten kan antas vara där innan tiden för röstmottagning har gått ut.

12 § Valnämnden skall behålla de fönsterkuvert och omslagskuvert för brevröst som inte lämnas till valdistrikt enligt 11 §. Dessa kuvert skall valnämnden granska vid sitt sammanträde för preliminär rösträkning enligt 12 kap.

13 § Valnämnden skall föra anteckningar om det som görs enligt 11 och 12 §§.

9 kap. Röstmottagning i vallokal

1 § Utöver de allmänna bestämmelser om röstning och röstmottagning som finns i 7 och 8 kap. tillämpas bestämmelserna i detta kapitel vid röstmottagning i vallokal. Om bestämmelser i detta kapitel avviker från dem i 7 och 8 kap., gäller i stället bestämmelserna i detta kapitel.

Utrustning i vallokal

2 § I varje vallokal skall det finnas

1. en valurna för varje val,
2. röstlängden för valdistriktet.

Hur röstmottagningen går till

3 § När vallokalen har öppnat skall den av röstmottagarna som är ordförande visa de närvarande att varje valurna är tom. Sedan får röstmottagningen börja.

4 § Är en vallokal inte tillgänglig för funktionshindrade väljare, får röstmottagarna ta emot deras valkuvert utanför vallokalen, om det kan ske under betryggande former.

5 § Om kraven på hur ytterkuvert för budröst skall ha gjorts i ordning är uppfyllda, skall röstmottagarna, sedan budets identitet har kontrollerats, öppna ytterkuvertet och kontrollera att detta innehåller valkuvert.

6 § Innan valkuvert tas emot skall röstmottagarna kontrollera

1. att kraven på hur sådana kuvert skall ha gjorts i ordning är uppfyllda, och
2. att väljarna enligt röstlängden
 - a) har rösträtt i de val som valsedlarna gäller, och
 - b) inte redan har röstat.

7 § Om det inte finns några hinder mot att ta emot valkuvert, skall röstmottagarna, i väljarens eller budets närvaro, lägga kuverten i valurnan för de val valsedlarna gäller och markera detta i röstlängden. Valkuvert som har tagits emot med stöd av 4 § läggs i valurnan utan att väljaren är närvarande.

I röstlängden skall det anges hur väljarens eller budets identitet har kontrollerats.

8 § Valkuvert som lämnats i ett ytterkuvert för budröst men som inte tas emot skall läggas tillbaka i sitt ytterkuvert. Därefter skall förfaras på det sätt som anges i 8 kap. 10 § .

Hantering av fönsterkuvert och omslagskuvert för brevröst

9 § När röstmottagarna har fått omslag med fönsterkuvert och omslagskuvert för brevröst, skall de granska omslagen och kuverten i den omfattning som den pågående röstmottagningen tillåter. Vid denna granskning skall röstmottagarna

1. öppna omslagen och räkna kuverten,
2. kontrollera att kuverten inte blivit öppnade sedan de klistrats igen,
3. kontrollera att omslagskuvert för brevröst uppfyller kraven på hur sådana kuvert skall ha gjorts i ordning och, om så är fallet, öppna kuverten,

4. kontrollera att väljarna
 - a) är upptagna i röstlängden för valdistriktet,
 - b) inte lämnat fler än ett fönsterkuvert eller ytterkuvert för brevröst, och
 - c) inte röstat i vallokalen under valdagen,
5. kontrollera att ytterkuvert för brevröst uppfyller kraven på hur sådana kuvert skall ha gjorts i ordning, och
6. öppna de fönsterkuvert och ytterkuvert för brevröst som uppfyller kraven under 2, 4 och 5 och kontrollera att kuverten innehåller ytterkuvert för budröst eller valkuvert och att kuverten uppfyller kraven på hur sådana kuvert skall ha gjorts i ordning.

10 § Om ett fönsterkuvert innehåller ett ytterkuvert för budröst, skall röstmottagarna kontrollera att ytterkuvertet uppfyller kraven på hur sådana kuvert skall ha gjorts i ordning. Om så är fallet skall röstmottagarna öppna ytterkuvertet och kontrollera att det innehåller valkuvert och att kraven på hur sådana kuvert skall ha gjorts i ordning är uppfyllda.

11 § Röstmottagarna skall

1. markera i röstlängden de väljare vars kuvert uppfyller kraven i 9 och 10 §§,
2. lägga tillbaka valkuvert som har kommit i fönsterkuvert i sina fönsterkuvert tillsammans med väljarnas röstkort eller adresskort,
3. lägga tillbaka valkuvert som kommit i ytterkuvert för budröst i sina ytterkuvert och lägga tillbaka dessa kuvert i sina fönsterkuvert tillsammans med väljarnas röstkort eller adresskort, och
4. lägga tillbaka valkuvert som kommit i ytterkuvert för brevröst i sina ytterkuvert och lägga tillbaka dessa kuvert i sina omslagskuvert tillsammans med väljarnas röstkort eller adresskort.

12 § När röstmottagningen avslutats skall röstmottagarna göra följande med de kuvert som granskats enligt 9 och 10 §§. De skall

1. lägga de valkuvert som uppfyllt kraven i 9 och 10 §§ i valurnan för det val valsekeln gäller,
2. lägga öppnade fönsterkuvert eller omslagskuvert för brevröst som innehåller ytterkuvert för budröst, ytterkuvert för brevröst eller valkuvert som inte uppfyllt kraven i 9 och 10 §§ i särskilda omslag,
3. lägga de fönsterkuvert och omslagskuvert för brevröst som inte uppfyllt kraven i 9 § i särskilda omslag, och
4. försegla varje omslag.

13 § Om ett omslag som innehåller fönsterkuvert eller omslagskuvert för brevröst kommer från valnämnden efter att röstmottagningen i valdistriktet avslutats, skall omslaget inte öppnas utan skickas tillbaka till valnämnden.

Ångerröstning

14 § Väljare får rösta personligen i sin vallokal även om de redan har röstat i en röstningslokal eller brevröstat (ångerröstning). Om den tidiga-

re rösten finns i vallokalen, får väljaren ångerrösta först sedan han eller hon har fått tillbaka rösten av röstmottagarna.

Säkerhet m.m.

15 § Om röstmottagningen avbryts skall varje valurna och röstlängden förseglas och förvaras på ett säkert sätt. När röstmottagningen skall fortsätta, skall röstmottagarna först visa dem som är närvarande att förseglarna inte har öppnats.

16 § Det skall föras protokoll över röstmottagningen i en vallokal.

17 § Ytterkuvert för budröst som innehållit valkuvert som har tagits emot och lagts i valurnan skall överlämnas till valnämnden. Nämnden skall förvara kuverten under valperioden.

10 kap. Röstmottagning i röstningslokal

1 § Utöver de allmänna bestämmelser om röstning och röstmottagning som finns i 7 och 8 kap. tillämpas bestämmelserna i detta kapitel vid röstmottagning i röstningslokaler. Om bestämmelser i detta kapitel avviker från dem i 7 och 8 kap., gäller i stället bestämmelserna i detta kapitel.

När röstmottagning får ske

2 § Vid ordinarie val till riksdagen och till landstings- och kommunfullmäktige samt vid val till Europaparlamentet får röstmottagningen påbörjas

1. i röstningslokaler som en kommun har anordnat: tidigast den artonde dagen före valdagen,

2. hos en utlandsmyndighet: tidigast den tjugofjärde dagen före valdagen.

Vid andra val får röstmottagningen påbörjas

1. i röstningslokaler som en kommun har anordnat: tidigast den tionde dagen före valdagen,

2. hos en utlandsmyndighet: tidigast den tjugonde dagen före valdagen.

Röstmottagningen får pågå

1. i röstningslokaler som en kommun har anordnat: till och med valdagen,

2. hos en utlandsmyndighet: så länge att de fönsterkuvert som har gjorts i ordning kan antas vara hos den centrala valmyndigheten senast dagen före valdagen.

Hur röstmottagning går till

3 § Väljare eller bud skall till röstmottagarna lämna väljarens röstkort. Detta behövs dock inte

1. om den information som röstkortet innehåller ändå är tillgänglig för röstmottagarna, eller
2. om röstmottagningen sker hos en utlandsmyndighet.

4 § I de anteckningar som förs enligt 8 § skall det anges hur väljarens eller budets identitet har kontrollerats.

De valkuvert och ytterkuvert för budröst som röstmottagarna tar emot skall, i väljarens eller budets närvaro, läggas i fönsterkuvert tillsammans med väljarens röstkort eller, om röstmottagningen sker hos en utlandsmyndighet, ett adresskort. Fönsterkuvertet skall därefter klistras igen.

5 § De fönsterkuvert som har gjorts i ordning i röstningslokaler som en kommun har inrättat skall skickas till valnämnden i de kommuner där väljarna är upptagna i röstlängden eller lämnas direkt till röstmottagarna i valdistriktet, om kuverten kan beräknas vara dem till handa innan tiden för röstmottagning i vallokalen går ut.

De fönsterkuvert som har gjorts i ordning hos en utlandsmyndighet skall skickas till den centrala valmyndigheten.

6 § Beträffande de fönsterkuvert som kommer in till den centrala valmyndigheten skall förfaras på det sätt som anges i 7 kap. 15 §.

Säkerhet m.m.

7 § Det skall fortlöpande föras anteckningar över röstmottagningen i en röstningslokal.

Om röstmottagningen avbryts skall anteckningarna och de kuvert som tagits emot förvaras på ett säkert sätt under avbrottet.

AVDELNING III. RÄKNING AV RÖSTER

11 kap. Preliminär rösträkning i vallokal

1 § Omedelbart efter att röstmottagningen i vallokalen avslutats och samtliga valkuvert som skall läggas i valurnan lagts ner i den skall röstmottagarna ta ur kuverten och räkna rösterna.

Rösträkningen är offentlig och skall genomföras utan avbrott. Resultatet av rösträkningen är preliminärt.

2 § Om det har hållits val till riksdagen samtidigt med annat val, skall riksdagsvalet räknas först. Räkningen skall för varje slag av val gå till på följande sätt:

1. Valurnan skall tömmas och valkuverten räknas. Antalet väljare som enligt röstlängden deltagit i valet skall räknas.
2. Valsedlarna skall tas ur valkuverten. Innehåller ett valkuvert fler än en valsedel skall valsedlarna inte godkännas utan läggas tillbaka i kuvertet.

3. En valsedel som kan antas vara ogiltig enligt 13 kap. 7 § första stycket 1 skall inte godkännas.

4. En valsedel som kan antas vara ogiltig enligt någon annan av de i 13 kap. 7 § angivna grunderna, skall inte godkännas utan läggas tillbaka i sitt valkuvert.

5. Valsedlar och valkuvert som avses i 2–4 skall läggas i särskilda omslag.

6. De valsedlar som godkänts skall sorteras i grupper efter partibeteckning. Antalet valsedlar i varje grupp skall räknas. Valsedlarna för varje parti skall sedan läggas i särskilda omslag.

7. Omslag enligt 5 och 6 skall förseglas.

Resultatet av rösträkningen skall antecknas i det protokoll som anges i 9 kap. 16 §.

3 § Omedelbart efter att den preliminära rösträkningen avslutats skall röstmottagarna till valnämnden överlämna

1. röstlängden,
2. protokollet,
3. ytterkuvert för budröst som avses i 8 kap. 10 § och 9 kap. 17 §, och
4. omslag som avses i 2 § samt 9 kap. 12 och 13 §§.

4 § Valnämnden skall behålla röstlängderna, ytterkuverten för budröst som avses i 3 § och omslagen som avses i 9 kap. 12 och 13 §§. Nämnden skall till länsstyrelsen genast överlämna

1. protokoll, och
2. omslag som avses i 2 §.

När ett valkuvert får öppnas

5 § Ett avgivet valkuvert får öppnas endast sedan det har tagits ur en valurna för rösträkning enligt bestämmelserna i detta kapitel eller i 12 kap.

12 kap. Valnämndens rösträkning

Valnämndens förberedelser för rösträkningen

1 § På onsdagen efter valdagen skall valnämnden sammanträda för att granska och räkna de röster som inte räknats i vallokalerna. Sammanträdet är offentligt. Resultatet av nämndens rösträkning är preliminärt.

Vid sammanträdet skall nämnden granska

1. fönsterkuvert och omslagskuvert för brevröst som till och med valdagen kommit in till nämnden och behållits där,
2. fönsterkuvert och omslagskuvert för brevröst som röstmottagarna lämnat tillbaka till nämnden enligt 9 kap. 13 §,
3. fönsterkuvert och omslagskuvert för brevröst som kommit in till nämnden innan någon av de valurnor som sägs i 2 § har tömts, och
4. fönsterkuvert och omslagskuvert för brevröst som röstmottagarna enligt 9 kap. 12 § lagt in i särskilda omslag.

Granskningen går i tillämpliga delar till på samma sätt som enligt 9 kap. 9–12 §§.

2 § För varje slag av val skall det användas en valurna för var och en av de valkretsar som kommunen är indelad i vid val till kommunfullmäktige.

Den preliminära rösträkningen

3 § När samtliga valkuvert som skall läggas ner i valurnan lagts ner i den, skall valnämnden ta ur kuverten och räkna rösterna. Detta görs på samma sätt som enligt 11 kap. 2 §.

4 § Om fönsterkuvert kommer till valnämnden under rösträkningen efter att någon valurna tömts, skall kuverten hållas skilda från övriga kuvert. Sådana kuvert skall läggas i ett eller flera särskilda omslag, som förseglas.

5 § Ytterkuvert för budröst som innehållit valkuvert som vid granskningen enligt 1 § har lagts i valurnan skall tas om hand av nämnden. Nämnden skall förvara dessa ytterkuvert och ytterkuvert som avses i 9 kap. 17 § under valperioden.

6 § Valnämnden skall föra protokoll över sin rösträkning.

7 § När sammanträdet för rösträkning avslutats, skall valnämnden till länsstyrelsen genast överlämna

1. nämndens protokoll, och
2. de omslag som nämnden gjort i ordning.

Om länsstyrelsen begär det skall nämnden också överlämna röstlängderna.

13 kap. Slutlig rösträkning

1 § Länsstyrelsen skall göra den slutliga rösträkningen. Förrättningen är offentlig och skall göras utan dröjsmål. Om det har hållits val till riksdagen samtidigt med annat val, skall valet till riksdagen räknas först.

2 § Länsstyrelsen skall vid förrättningen pröva om valsedlarna är giltiga enligt 6 och 7 §§ och om något namn på en valsedel skall anses vara obefintligt enligt 8 § samt meddela de beslut som denna prövning kan föranleda. Länsstyrelsen skall också meddela de beslut som behövs med anledning av uppgifterna i de protokoll som avses i 9 kap. 16 §.

Närmare om förrättningen

3 § Om handlingarna från valnämnden är ofullständiga eller bristfälliga på något annat sätt, skall länsstyrelsen begära att de kompletteras. Om

det behövs skall länsstyrelsen också begära uppgift om varför handlingarna är i bristfälligt skick.

4 § Länsstyrelsen skall kungöra tid och plats för förrättningen. I kungörelsen skall länsstyrelsen ange i vilken ordning som de olika valen skall räknas. Kungörelsen skall anslås på kommunernas anslagstavlor och senast dagen före det att förrättningen börjar införas i en ortstidning inom länet.

5 § Länsstyrelsen skall föra protokoll över förrättningen.

Ogiltighetsgrunder

6 § Har valsedlar som väljarna lämnat inte förvarats på ett säkert sätt, skall de förklaras ogiltiga, om det kan antas att det gjorts något obehörigt med dem.

7 § En valsedel är ogiltig om den

1. saknar partibeteckning,
2. har mer än en partibeteckning, eller
3. har kännetecken som uppenbart gjorts med avsikt.

Finns det fler än en valsedel i ett valkuvert är dessa ogiltiga. Om kuvertet innehåller flera valsedlar och alla har samma partibeteckning, skall dock en valsedel räknas som giltig. Skiljer sig valsedlarna i ett sådant fall åt i fråga om kandidatnamn eller de särskilda personrösterna, skall namnen på valsedlarna anses obefintliga.

Obefintliga kandidatnamn

8 § Ett kandidatnamn på en valsedel skall anses obefintligt om

1. kandidaten inte är valbar eller det inte framgår klart vem som avses,
2. kandidaten skrivits till på en valsedel som gäller för ett parti som registrerat partibeteckning och anmält kandidater enligt 2 kap., eller
3. kandidaten inte är anmäld och finns på valsedel för ett parti som registrerat partibeteckning och anmält kandidater enligt 2 kap.

Kandidatnamnen på en valsedel skall vidare anses obefintliga om

1. valsedeln upptar kandidater men inte är försedd med ett markerat utrymme för personröstning,
2. det lämnats mer än en särskild personröst eller det inte framgår vem personrösten avser,
3. markering för den särskilda personrösten kan antas ha gjorts maskinellt, eller
4. ordningen mellan kandidaterna inte framgår klart.

Kandidatnamn skall inte anses obefintliga på grund av att de strukits från en valsedel som upptar kandidater. I 7 kap. 2 § tredje stycket finns särskilda bestämmelser för det fall en väljare skriver till kandidater på en valsedel för ett parti som inte registrerat sin partibeteckning eller anmält kandidater enligt 2 kap.

Förrättningens avslutning

9 § När förrättningen har avslutats skall länsstyrelsen underrätta den centrala valmyndigheten om resultatet av rösträkningen när det gäller val till riksdagen och Europaparlamentet. Länsstyrelsen och den centrala valmyndigheten utser därefter ledamöter och ersättare enligt bestämmelserna i 14 kap.

10 § Valsedlarna skall läggas in i särskilda omslag, som förvaras under valperioden.

Omslag med valsedlar får öppnas endast om

1. det skall göras en ny eller en fortsatt rösträkning, eller
2. det annars behövs för valmyndigheternas utvärdering av valet.

AVDELNING IV. FÖRDELNING AV MANDAT

14 kap. Fördelning av mandat

1 § Den centrala valmyndigheten skall på grundval av resultatet av den slutliga rösträkningen fördela mandaten i riksdagen och Europaparlamentet samt fastställa vilka kandidater som har valts till ledamöter och ersättare.

I fråga om val till landstings- och kommunfullmäktige skall länsstyrelsen fördela mandaten mellan partierna och för varje valkrets fastställa vilka kandidater som har valts till ledamöter och ersättare.

2 § Om det vid en beräkning enligt detta kapitel blir lika stora tal, skall lotten avgöra vilket parti, vilken kandidat eller valkrets som skall få mandatet.

Fördelning av mandat mellan partier

Riksdagsvalet

3 § De fasta valkretsmandaten skall för varje valkrets fördelas proportionellt mellan partier som får delta i fördelningen. Fördelningen görs genom att jämförelsetal beräknas för partierna med utgångspunkt i valresultatet i valkretsen. Det parti som vid varje beräkning får det största jämförelsetalet tilldelas ett mandat.

Beräkningen skall göras med tillämpning av den jämkade uddatalsmetoden. Denna innebär att så länge ett parti ännu inte tilldelats något mandat beräknas jämförelsetalet genom att partiets röstetal i valkretsen delas med 1,4. När ett parti har fått ett mandat beräknas nytt jämförelsetal genom att partiets röstetal delas med 3. Därefter fortsätter man på samma sätt att dela partiets röstetal med närmast högre udda tal för varje tilldelat nytt mandat.

4 § För att avgöra hur många mandat som ett parti skall ha sammanlagt i riksdagen för att vara proportionellt representerat i hela landet skall den jämkade uddatalsmetoden tillämpas på hela landet som en valkrets. Varje parti skall tilldelas så många utjämningsmandat som behövs för att parti-

et skall få en representation som svarar mot dess andel av samtliga giltiga röster i landet.

5 § Om ett parti vid fördelningen av de fasta valkretsmandaten har fått fler mandat än vad som behövs för att det skall vara proportionellt representerat i riksdagen, skall man vid fördelningen av utjämningsmandaten bortse från partiet och de mandat det har fått. Detsamma gäller för ett parti och de mandat partiet fått, om det fått mindre än 4 procent av rösterna i landet.

Av de utjämningsmandat som ett parti har fått tillförs det första den valkrets där partiet efter fördelningen av de fasta valkretsmandaten har större jämförelsetal än i övriga valkretsar. Återstående mandat tillförs ett efter ett den valkrets där partiet för varje gång har störst jämförelsetal vid en fortsatt tillämpning av den jämkade uddatalsmetoden på partiets röstetal i valkretsarna. I en valkrets där partiet inte har fått något fast valkretsmandat skall dock jämförelsetalet vid tilldelningen av det första mandatet vara lika med partiets röstetal.

Övriga val

6 § Mandaten i kommunfullmäktige skall fördelas mellan partier som fått röster i kommunen.

Mandaten i landstingsfullmäktige skall fördelas mellan partier som fått minst 3 procent av rösterna i landstinget.

Mandaten i Europaparlamentsvalet skall fördelas mellan partier som fått minst 4 procent av rösterna i landet.

7 § De fasta mandaten skall för varje val och valkrets fördelas proportionellt mellan partierna på grundval av valresultatet i valkretsen. Fördelningen görs på samma sätt som för riksdagsvalet.

8 § För att avgöra hur många mandat som ett parti skall ha sammanlagt i landstingsfullmäktige för att vara proportionellt representerat i hela landstinget skall den jämkade uddatalsmetoden tillämpas på hela landstinget som en valkrets. Vid fördelningen tillämpas motsvarande beräkningsgrunder som vid fördelning av utjämningsmandat i riksdagsvalet.

Hur ledamöter utses

Riksdagsvalet

9 § I första hand skall ordningen mellan kandidaterna bestämmas på grundval av storleken på varje kandidats personliga röstetal. Personligt röstetal skall fastställas bara för en kandidat som fått särskilda personröster som motsvarar minst 8 procent av partiets röstetal i valkretsen.

Ett personligt röstetal fastställs på grundval av de särskilda personröster som avgivits för kandidaten. Valsedlar på vilka det lämnats särskilda personröster ordnas gruppvis efter partibeteckning. Därefter räknas antalet personröster för varje kandidat i gruppen. En kandidats personliga röstetal är lika med antalet personröster som har lämnats för kandidaten

under samma partibeteckning. Den kandidat som har störst personligt röstetal tar första plats i ordningen, den som har näst störst tar andra plats och så vidare enligt samma grund.

10 § Kan inte ett tillräckligt stort antal ledamöter utses på grundval av ett personligt röstetal, skall ordningsföljden mellan återstående kandidater bestämmas genom att jämförelsetal beräknas enligt följande.

Vid första uträkningen gäller en valsedel för den kandidat som står först på sedeln varvid bortses från kandidater som redan tagit plats. Valsedlar med samma första kandidat bildar en grupp. Varje grupps röstetal räknas fram. Röstetalet är lika med det antal valsedlar som ingår i gruppen. Samma tal är också jämförelsetal för den kandidat som står först på gruppens valsedlar. Den kandidat vars jämförelsetal är störst får den första platsen i ordningen.

Vid varje följande uträkning gäller en valsedel för den kandidat som står först på sedeln, men man bortser från kandidater som redan fått plats i ordningen. Den eller de grupper, vilkas valsedlar vid närmast föregående uträkning gällde för den kandidat som fick plats i ordningen, upplöses och ordnas i nya grupper, så att valsedlar som vid den pågående uträkningen gäller för en och samma kandidat bildar en grupp. Övriga befintliga grupper behålls däremot oförändrade. För varje nybildad grupp räknas röstetalet fram. Röstetalet är lika med det antal valsedlar som ingår i gruppen. För samtliga kandidater som deltar i uträkningen beräknas röstetal och jämförelsetal.

Röstetalet för en kandidat är lika med röstetalet för den grupp eller det sammanlagda röstetalet för de grupper vilkas valsedlar gäller för kandidaten. Jämförelsetalet för en kandidat är lika med kandidatens röstetal, om inte den grupp av valsedlar som gäller för kandidaten deltagit i besättandet av en förut utdelad plats. Om detta är fallet, får man kandidatens jämförelsetal genom att kandidatens röstetal delas med det tal som motsvarar den del gruppen tagit i besättandet av plats eller platser som utdelats (gruppens platstal), ökat med 1, eller, om flera grupper av valsedlar som gäller för kandidaten deltagit i besättandet av förut utdelad plats, med dessa gruppers sammanlagda platstal, ökat med 1. Platstalet för en grupp beräknas genom att gruppens röstetal delas med det största jämförelsetalet vid uträkningen närmast före gruppens bildande. För kandidat som redan stod först på någon valsedel beräknas nytt platstal endast för nytillkomna valsedlar. Bråktal som uppkommer vid delning beräknas med 2 decimaler. Den sista decimalsiffran får inte höjas.

Den kandidat vars jämförelsetal är störst får nästa plats i ordningen.

Dubbelvalsavveckling vid riksdagsval

11 § Kandidater som har fått mandat i fler än en valkrets eller för mer än ett parti skall tillträda det mandat för vilket deras personliga röstetal är störst i förhållande till antalet röster för partiet. Har kandidaterna inte tagit plats i ordningen på grundval av sina personliga röstetal, skall de tillträda det mandat för vilket deras jämförelsetal är störst.

Det mandat som kandidaten inte tillträder skall tillfalla den som skulle komma först i ordningen enligt följande. I första hand ordnas kandidater-

na på grundval av beräkningen av deras personliga röstetal enligt vad som sägs i 9 § andra stycket.

Kan inte tillräckligt många kandidater ordnas enligt andra stycket, skall de ordnas på grundval av de valsedlar som gällde för den kandidat som ursprungligen fick plats i ordningen enligt 9 och 10 §§. Vid denna uträkning gäller varje valsedel som hel röst. Röstvärdet skall tillgodoräknas den kandidat som står främst på sedeln av dem som inte redan fått plats i ordningen. Den som får högsta röstetalet får plats i den särskilda ordningen.

Leder första stycket till att två eller flera mandat inte tillträds, skall dessa tillsättas ett i taget efter storleken på de personliga röstetalen i förhållande till antalet röster för partiet. Kan inte samtliga mandat tillträdas härigenom tillsätts de efter jämförelsetalen enligt 10 §.

Överskjutande mandat i riksdagsval

12 § Om ett parti i någon valkrets fått fler mandat än vad som motsvarar antalet kandidater på partiets valsedlar, skall överskjutande mandat med tillämpning av beräkningen i 5 § andra stycket flyttas till en annan valkrets där partiet deltar i fördelningen av fasta valkretsmandat.

Ledamöter i övriga val

13 § Ledamöter i övriga val fastställs enligt vad som tillämpas beträffande riksdagsvalet.

Personligt röstetal skall fastställas bara för kandidater som fått särskilda personröster motsvarande minst 5 procent av det antal röster som partiet fått i valkretsen, dock minst

1. vid val till landstingsfullmäktige: 100 röster,
2. vid val till kommunfullmäktige: 50 röster.

Hur ersättare utses

Riksdagsvalet

14 § För varje ledamot utses lika många ersättare som ledamotens parti fått mandat i valkretsen. Det skall dock alltid utses minst tre ersättare för varje ledamot. När ersättare utses skall man bortse från den som valts till ledamot.

Ersättare utses genom en särskild ordning mellan kandidaterna på partiets valsedlar. Ordningen beräknas enligt 11 § andra och tredje stycket.

Finns det ändå inte någon som kan utses till ersättare skall följande gälla. Den kandidat inom valkretsen som står i tur att få nästa mandat för partiet utses till ersättare. Saknas en sådan kandidat på partiets valsedlar, skall med tillämpning av 5 § andra stycket en annan valkrets bestämmas, där partiet deltar i fördelningen av fasta mandat, från vilken ersättaren skall utses. Till ersättare utses den som där står närmast i tur att få mandat för partiet. För varje ledamot får det bara finnas en ersättare enligt detta stycke. Kan ersättare inte utses på det sättet, utses inte någon ersättare.

Ersättare i övriga val

15 § Ersättare i landstingsfullmäktige och Europaparlamentet utses på motsvarande sätt som för riksdagsvalet.

16 § Ersättare i kommunfullmäktige utses i första hand på grundval av ordningen mellan kandidaterna som framkommer vid beräkningen av deras personliga röstetal enligt 9 §.

I andra hand utses ersättare genom en beräkning inom det parti för vilket han eller hon har blivit vald. Vid varje beräkning tas hänsyn bara till de valsedlar som upptar ledamotens namn och som därför gällde för detta namn, när det fick plats i ordningen. Varje valsedel gäller som en hel röst. Röstvärdet skall tillgodoräknas det namn som står främst på sedeln av dem som inte blivit utsedda till ledamot. Den som får högsta röstetalet är utsedd till ersättare för den ledamot som beräkningen avser.

Om det antal ersättare som har utsetts är mindre än det antal som kommunfullmäktige har bestämt enligt 5 kap. 4 § andra stycket kommunallagen (1991:900) och samma ersättare har utsetts för tre eller flera ledamöter, utses ytterligare en ersättare för var och en av dessa ledamöter. Då skall även namnet på en kandidat som genom valet blivit utsedd till ersättare för den ledamot som beräkningen avser anses som obefintligt. I övrigt görs på det sätt som anges i första och andra stycket.

Om antalet ersättare fortfarande är mindre än det antal som kommunfullmäktige har bestämt enligt 5 kap. 4 § andra stycket kommunallagen och samma ersättare har utsetts för fem eller flera ledamöter, utses ytterligare en ersättare för var och en av dessa ledamöter.

Därefter görs på motsvarande sätt successivt ytterligare beräkningar för de ledamöter vilkas ersättare har utsetts för sju eller flera ledamöter, nio eller flera ledamöter, och så vidare, så länge antalet ersättare är mindre än det antal som kommunfullmäktige har bestämt.

Om andelen ersättare av de platser som ett parti fått utgör ett brutet tal, skall detta avrundas till närmast högre hela tal.

17 § Om det för ett parti inte kommer att utses minst två ersättare i kommunfullmäktige, skall följande gälla.

Om det sedan ersättare utsetts enligt 16 § visar sig att det för ledamot eller ledamöter i ett parti utsetts bara en ersättare, skall ytterligare en beräkning göras till dess minst två ersättare utsetts.

Kan någon ersättare för en viss ledamot inte utses på det sättet, utses ingen ersättare för den ledamoten.

När ledamöter och ersättare avgår under valperioden*Riksdagsvalet*

18 § Om en ledamot i riksdagen avgår under valperioden, skall den centrala valmyndigheten på anmälan av riksdagens talman utse en ny ledamot. Till ny ledamot skall utses den som står i tur att inträda enligt ordningen mellan ersättarna enligt 14 §.

19 § Om en ny ledamot tidigare varit ersättare enligt 14 § tredje stycket för den avgångna ledamoten skall en ny ersättare utses enligt 14 §. Har mandatet flyttats från en valkrets till en annan, skall det anses ha tilldelats den sistnämnda valkretsen vid valet.

Ersättare för en annan ledamot som utsetts i stället för en ledamot som avgått är de övriga kandidater som skulle ha varit ersättare för den avgångna ledamoten.

20 § Den centrala valmyndigheten skall på anmälan av riksdagens talman med tillämpning av 14 § om möjligt utse två nya ersättare, om

1. antalet ersättare för en riksdagsledamot har minskat till hälften eller mindre än hälften av det antal som utsetts vid valet därför att ersättare har utsetts till ordinarie ledamöter eller har avgått av någon annan orsak, eller

2. antalet ersättare inte är tillräckligt stort för att ersättare skall kunna inträda i en ledamots ställe.

Övriga val

21 § Om en ledamot i landstingsfullmäktige, kommunfullmäktige eller Europaparlamentet avgår under valperioden, skall respektive valmyndighet efter anmälan utse en ny ledamot. Ny ledamot skall utses enligt vad som tillämpas för riksdagsvalet enligt 18 och 19 §§.

22 § Om en ersättare i landstingsfullmäktige har utsetts till ordinarie ledamot eller avgått som ersättare av någon annan orsak, skall länsstyrelsen på anmälan av fullmäktiges ordförande göra nya beräkningar och utse ytterligare en ersättare för varje ledamot som berörs.

Ersättare för en annan ledamot som utsetts i stället för en ledamot som avgått är de övriga kandidater som skulle ha varit ersättare för den avgångna ledamoten.

Vid beräkningen skall samma beräkning som vid utseende av ersättare tillämpas. Kan någon ersättare inte utses enligt första stycket, utses ingen ersättare.

23 § Om en ersättare i kommunfullmäktige har utsetts till ordinarie ledamot eller avgått som ersättare av någon annan orsak, skall länsstyrelsen på anmälan av fullmäktiges ordförande göra nya uträkningar och fastställa ytterligare en ersättare för varje ledamot som berörs. I de fall antalet ersättare också efter det att ersättare avgått uppgår till minst det antal som fullmäktige bestämt, skall en ny ersättare utses bara om ledamoten i annat fall skulle komma att sakna ersättare som utsetts för henne eller honom.

Ersättare för en annan ledamot som utsetts i stället för en ledamot som avgått är de övriga kandidater som skulle ha varit ersättare för den avgångna ledamoten.

Vid uträkningen skall 18 och 19 §§ tillämpas. Kan någon ersättare inte utses enligt första stycket, utses ingen ersättare.

24 § Den centrala valmyndigheten skall på anmälan av Europaparlamentet med tillämpning av reglerna om utseende av ersättare om möjligt utse två nya ersättare, om antalet ersättare för en ledamot har minskat till hälften eller mindre än hälften av det antal som utsetts vid valet därför att ersättare har utsetts till ledamot eller har avgått av någon annan orsak.

Valets avslutning

Riksdagsvalet och valet till Europaparlamentet

25 § När den centrala valmyndigheten har fördelat mandaten mellan partierna och utsett ledamöter och ersättare, skall valresultatet tillkännagivas genom att det kungörs i Post- och Inrikes Tidningar. Därmed är valet avslutat.

Det skall också kungöras i Post- och Inrikes Tidningar, när nya ledamöter och ersättare utsetts enligt 18–20 och 24 §§.

Valet till landstings- och kommunfullmäktige

26 § När länsstyrelsen har fördelat mandaten mellan partierna och utsett ledamöter och ersättare skall valresultatet kungöras genom att protokollet läggs fram för granskning. Därmed är valet avslutat.

Detsamma skall gälla när nya ledamöter och ersättare utsetts enligt 21–23 §§.

27 § Om färre än halva antalet ledamöter utsetts i landstings- eller kommunfullmäktige, skall Valprövningsnämnden upphäva valet och besluta om omval av samtliga ledamöter och ersättare.

Utfärdande och granskning av bevis för den som blivit utsedd

28 § För den som blivit utsedd till ledamot av riksdagen, landstingsfullmäktige, kommunfullmäktige eller Europaparlamentet eller till ersättare skall respektive valmyndighet genast utfärda bevis om detta. I beviset skall den valmyndigheten ange

1. namnet på den som blivit utsedd, och
2. den tid, det parti och den valkrets som ledamoten eller ersättaren blivit utsedd för.

Ett bevis för ersättare skall dessutom i förkommande fall innehålla uppgift om den eller de ledamöter som han eller hon utsetts till ersättare för och ordningen mellan ersättarna, om flera ersättare utsetts för samma ledamot.

29 § Som bevis gäller utdrag ur protokoll eller annan handling från beräkning vid vilken ledamoten eller ersättaren blivit utsedd. Beviset skall skickas till den som blivit utsedd. Vid riksdagsval skall beviset även skickas till Valprövningsnämnden och riksdagens talman. Bevis som avser ledamot i Europaparlamentet skall dessutom skickas till parlamentet. Bevis som avser landstings- och kommunfullmäktige skall skickas till respektive fullmäktige.

30 § Valprövningsnämnden skall granska bevis för riksdagsledamöter eller ledamöter i Europaparlamentet och ersättare för att pröva om dessa blivit utfärdade i enlighet med 28 §. Granskningen skall efter riksdagsval vara avslutad senast dagen innan den riksdag som valet gällt samlas till riksmöte. Övriga bevis som kommer in till Valprövningsnämnden skall granskas så snart det kan ske. Berättelse om granskningen skall genast överlämnas till riksdagens talman. Gäller valet ledamöter i Europaparlamentet, skall berättelse om granskningen dessutom skickas till parlamentet.

31 § Valprövningsnämnden får uppdra åt ordföranden eller ersättaren för ordföranden att på nämndens vägnar granska bevis för en riksdagsledamot eller ledamot i Europaparlamentet och ersättare för sådana ledamöter som utses under löpande valperiod med anledning av att en ledamot avgått eller ersättare utsetts enligt 18–20 och 24 §§.

AVDELNING V. AVSLUTANDE BESTÄMMELSER

15 kap. Överklagande

1 § Beslut eller andra åtgärder enligt denna lag får överklagas endast i den utsträckning som anges i detta kapitel.

Överklagande hos länsstyrelsen

2 § Ett beslut av en valnämnd att inte godta ett hinder mot att ta emot ett uppdrag som röstmottagare får överklagas hos länsstyrelsen. Tiden för överklagande räknas från den dag beslutet meddelades.

Länsstyrelsens beslut enligt denna paragraf får inte överklagas.

Överklagande hos Valprövningsnämnden

3 § Hos Valprövningsnämnden får överklagas

1. följande beslut av länsstyrelsen:

a) beslut enligt 4 kap. 8 och 13 §§ om fastställande av valkretsindelning för val till landstings- och kommunfullmäktige,

b) beslut enligt 4 kap. 10 och 14 §§ om antalet valkretsmandat för val till landstings- och kommunfullmäktige,

c) beslut enligt 4 kap. 17 § om indelning i valdistrikt,

2. länsstyrelsens eller den centrala valmyndighetens beslut om rättelse i en röstlängd,

3. följande beslut av den centrala valmyndigheten eller, i förekommande fall, länsstyrelsen:

a) beslut enligt 4 kap. 3 § om antalet valkretsmandat vid val till riksdagen,

b) beslut i ett ärende enligt 2 kap. om registrering av partibeteckning,

c) beslut i ett ärende enligt 2 kap. om anmälan av kandidater eller 6 kap. om valsedlar,

4. länsstyrelsens eller den centrala valmyndighetens beslut att fastställa utgången av ett val eller av en sådan sammanräkning för att förordna efterträdare eller ersättare som sägs i 14 kap. 18–24 §§.

4 § Ett beslut som avses i 3 § 4 får överklagas av

1. den som enligt röstlängden haft rösträtt vid valet, och
2. ett parti som deltagit i valet.

Beslutet får också överklagas av en kandidat som inte har varit upptagen i den aktuella röstlängden, när det gäller frågan om förordnande av honom eller henne som ledamot, efterträdare eller ersättare.

Hur överklagandet görs

5 § Ett överklagande ges in till den myndighet som har meddelat det överklagade beslutet (beslutsmyndigheten).

6 § Ett överklagande skall ha kommit in till beslutsmyndigheten

1. i ett ärende som avses i 3 § 1 samt 3 a och b: senast inom tre veckor från den dag det överklagade beslutet kungjordes eller, om beslutet inte har kungjorts, inom tre veckor från den dag klaganden fick del av beslutet,

2. i ett ärende som avses i 3 § 2: senast onsdagen före valdagen,

3. i ett ärende som avses i 3 § 3 c: senast inom tre veckor från den dag klaganden fick del av beslutet,

4. i ett ärende som avses i 3 § 4: tidigast dagen efter valdagen och senast inom tio dagar efter det att valet avslutades eller, om överklagandet gäller beslut om att förordna nya ledamöter eller ersättare enligt 14 kap. 18–24 §§, inom tio dagar efter det att sammanräkningen avslutades.

Det är Valprövningsnämnden som avgör om överklagandet har kommit in i rätt tid.

7 § Om ett överklagande kommit in till Valprövningsnämnden inom överklagandetiden, skall det tas upp till prövning även om skrivelsen med överklagandet inte kommit till beslutsmyndigheten i tid.

Prövningen av överklagande av val

8 § I de ärenden som avses i 3 § 4 skall beslutsmyndigheten snarast möjligt efter att tiden för överklagande gått ut på en gång kungöra samtliga överklaganden och lämna dessa till Valprövningsnämnden.

Kungörelsen skall införas

1. i Post- och Inrikes Tidningar om överklagandet gäller riksdagen eller Europaparlamentet,

2. i ortstidning inom landstinget respektive kommunen om överklagandet gäller landstings- eller kommunfullmäktige.

I kungörelsen skall en viss kort tid anges inom vilken den som vill yttra sig över överklagandena skall ha gjort det till Valprövningsnämnden.

9 § Beslutsmyndigheten skall skyndsamt till Valprövningsnämnden yttra sig över överklagandena. Bestämmelserna i 27 och 28 §§ förvaltningslagen (1986:223) om omprövning av beslut skall inte tillämpas.

10 § Ett beslut genom vilket någon har förordnats till ledamot i landstings- eller kommunfullmäktige eller till ersättare gäller även om beslutet har överklagats. Om någon annan förordnats till ledamot eller ersättare med anledning av överklagandet, gäller det beslutet så snart det val eller den sammanräkning har avslutats som ledamoten eller ersättaren blivit förordnad genom.

Ledamöter i Europaparlamentet tillträder sitt uppdrag då de förordnats och deras behörighet prövats av Europaparlamentet.

Bestämmelserna om inhibition i 29 § förvaltningslagen (1986:223) gäller inte beslut som sägs i denna paragraf.

11 § När Valprövningsnämnden prövar ett överklagande, skall nämndens samtliga ledamöter vara närvarande. Om överklagandet avser ett beslut genom vilket utgången av ett ordinarie val till riksdagen eller ett ordinarie val till landstings- eller kommunfullmäktige har fastställts, skall nämnden ha samma sammansättning som den hade vid tiden för dessa val. Om överklagandet avser ett beslut genom vilket utgången av ett annat val fastställts, får nämnden ha den sammansättning den hade vid tiden för det valet.

12 § Myndigheter och andra som har hjälpt till vid valet skall lämna Valprövningsnämnden de upplysningar och yttranden som nämnden begär.

Om Valprövningsnämnden finner att någon behöver höras som vittne vid domstol, kan nämnden förordna att vittnesförhör skall hållas vid tingsrätt.

Vid bevisupptagning enligt andra stycket gäller 35 kap. 10 och 11 §§ rättegångsbalken. Ersättning till vittnen skall betalas av allmänna medel. Kostnaden för detta skall stanna på staten.

13 § Valprövningsnämnden skall upphäva ett val i den omfattning som det behövs och förordna om omval i den berörda valkretsen

1. om det vid förberedande och genomförande av valet som en myndighet svarar för förekommit avvikelse från föreskriven ordning, eller

2. om någon hindrat röstningen, förvanskat lämnade röster eller otillbörligen verkat vid valet på något annat sätt.

Kan rättelse åstadkommas genom förnyad sammanräkning eller någon annan sådan mindre ingripande åtgärd, skall nämnden i stället uppdra åt beslutsmyndigheten att vidta en sådan rättelse.

Rättelse enligt första eller andra stycket skall ske bara om det med fog kan antas att vad som förekommit har inverkat på valutgången.

Ett omval till riksdagen eller landstingsfullmäktige avser endast det antal fasta mandat och utjämningsmandat som tilldelades den berörda valkretsen vid det upphävda valet.

14 § Om det vid en sammanräkning som avses i 14 kap. 18–24 §§ har förekommit avvikelse från föreskriven ordning och det inte är osannolikt

att avvikelserna har inverkat på utgången av sammanräkningen, skall Valprövningsnämnden upphäva sammanräkningen och uppdra åt beslutsmyndigheten att vidta den rättelse som behövs.

15 § Om ett visst beslut inte får överklagas eller om det skall överklagas i särskild ordning, får en omständighet som avses med beslutet inte åberopas vid prövning enligt 13 eller 14 §.

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2006, då vallagen (1997:157) skall upphöra att gälla.

2. Partibeteckningar som har registrerats enligt den upphävda lagen skall anses registrerade enligt den nya lagen.

3. Beslut om indelning i valkretsar och valdistrikt som har fattats enligt den upphävda lagen skall anses fattade enligt den nya lagen.

2 Förslag till lag om ändring i folkomröstningslagen (1979:369)

Härigenom föreskrivs att 2–6, 8, 10–12 samt 16 §§ folkomröstningslagen (1979:369) skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Central valmyndighet som avses i 1 kap. 15 § vallagen (1997:157) är också central myndighet för folkomröstning.

För folkomröstning är riket indelat i omröstningsdistrikt. Del av kommun som vid val enligt vallagen (1997:157) bildar ett valdistrikt utgör ett omröstningsdistrikt.

För folkomröstnings genomförande svarar inom varje kommun valnämnd som avses i 1 kap. 17 § vallagen (1997:157).

När folkomröstning förrättas i samband med val till riksdagen tjänstgör de *valförrättare* som har utsetts enligt 4 kap. 6 § vallagen också som omröstningsförrättare. Inför annan folkomröstning utser valnämnden för varje omröstningsdistrikt minst fyra personer att vid omröstningen tjänstgöra som omröstningsförrättare i distriktet. Vad som i 4 kap. vallagen föreskrivs om *valförrättare* tillämpas beträffande särskilt utsedd omröstningsförrättare.

Föreslagen lydelse

2 §²

Den myndighet som avses i 3 kap. 1 § vallagen (2005:000) är central myndighet också för folkomröstning.

3 §³

För folkomröstning är riket indelat i omröstningsdistrikt. Del av kommun som vid val enligt vallagen (2005:000) bildar ett valdistrikt utgör ett omröstningsdistrikt.

4 §⁴

För folkomröstnings genomförande svarar inom varje kommun valnämnd som avses i 3 kap. 3 § vallagen (2005:000).

När folkomröstning förrättas i samband med val till riksdagen tjänstgör de *röstmottagare i ett valdistrikt* som har utsetts enligt 3 kap. 6 § vallagen också som omröstningsförrättare. Inför annan folkomröstning utser valnämnden för varje omröstningsdistrikt minst fyra personer att vid omröstningen tjänstgöra som omröstningsförrättare i distriktet. Vad som i 3 kap. vallagen föreskrivs om *röstmottagare* tillämpas beträffande särskilt utsedd omröstningsförrättare.

5 §⁵

Rösträtt vid folkomröstning tillkommer den som är röstberättigad vid val till riksdagen.

Frågan om en person har rösträtt avgörs på grundval av en före om-

Frågan om en person har rösträtt avgörs på grundval av en före om-

² Senaste lydelse 1997:162.

³ Senaste lydelse 1997:162.

⁴ Senaste lydelse 1997:162.

⁵ Senaste lydelse 2002:69.

röstningen upprättad röstlängd. Om inte omröstningen hålls samtidigt med ett annat val enligt vallagen (1997:157) skall röstlängd för omröstningen upprättas med tillämpning av 7 kap. 1, 4, 10, 11 och 13 §§ vallagen. Bestämmelserna i 7 kap. 14 § den lagen om rätten att överklaga beslut om rättelse av röstlängd skall gälla även i fråga om överklagande i samband med en omröstning.

röstningen upprättad röstlängd. Om inte omröstningen hålls samtidigt med ett annat val enligt vallagen (2005:000) skall röstlängd för omröstningen upprättas med tillämpning av 5 kap. 1, 2, 6 och 7 §§ vallagen. Bestämmelserna i 15 kap. den lagen om överklagande av beslut om rättelse av röstlängd skall gälla även i fråga om överklagande i samband med en omröstning.

6 §⁶

När en folkomröstning skall förättas, skall, i den mån den centrala valmyndigheten inte bestämmer annat, för var och en som enligt den röstlängd som upprättats för omröstningen är röstberättigad vid omröstningen upprättas ett röstkort med uppgifter om den röstberättigade. Röstkortet skall dessutom innehålla uppgifter om omröstningen till ledning för den röstberättigade. För folkomröstning och val till riksdagen som äger rum samtidigt upprättas gemensamt röstkort. I fråga om röstkort tillämpas i övrigt 7 kap. 7–9 §§ vallagen (1997:157).

När en folkomröstning skall förättas, skall, i den mån den centrala valmyndigheten inte bestämmer annat, för var och en som enligt den röstlängd som upprättats för omröstningen är röstberättigad vid omröstningen upprättas ett röstkort med uppgifter om den röstberättigade. Röstkortet skall dessutom innehålla uppgifter om omröstningen till ledning för den röstberättigade. För folkomröstning och val till riksdagen som äger rum samtidigt upprättas gemensamt röstkort. I fråga om röstkort tillämpas i övrigt 5 kap. 8–10 §§ vallagen (2005:000).

Centrala valmyndigheten bör på lämpligt sätt sprida kännedom bland allmänheten om tid och sätt för röstning och om de bestämmelser i övrigt som gäller för folkomröstningen. Myndigheten bör vidare inför folkomröstning i grundlagsfråga på lämpligt sätt sprida kännedom bland allmänheten om lydelsen av det förslag som omröstningen avser.

8 §⁷

Statsverket svarar för kostnaderna för framställning av det antal röstsedlar som behövs.

I lokal där omröstning äger rum skall de röstande ha tillgång till

1. röstsedlar för varje förslag som är föremål för folkomröstning och
2. blanka röstsedlar.

I fråga om kuvert tillämpas bestämmelserna i 8 kap. 1 § andra stycket, 2 och 3 §§ vallagen (1997:157) om valkuvert.

De kuvert som används vid folkomröstning skall tillhandahållas av den centrala valmyndigheten.

⁶ Senaste lydelse 1997:162.

⁷ Senaste lydelse 1997:162.

10 §⁸

Röstning sker på dagen för folkomröstningen i omröstningslokalen för det omröstningsdistrikt där den röstande är upptagen i röstlängd. Röstberättigad, som på grund av vistelse utom riket eller på annan ort inom riket eller av annat skäl finner sig vara förhindrad att rösta på tid och plats som nu sagts, får rösta på *Posten Aktiebolags postkontor inom riket, på ett särskilt röstmottagningsställe* inom landet eller hos svensk utlandsmyndighet.

Om flera omröstningar äger rum samtidigt, skall den som röstar *på postkontor, på ett särskilt röstmottagningsställe* inom landet eller hos utlandsmyndighet vid ett och samma tillfälle utöva sin rösträtt i samtliga omröstningar som han vill deltaga i. Om omröstning äger rum i samband med val till riksdagen, skall röstande som nu har angivits, som önskar delta både i omröstningen och i valet, avge sin röst i folkomröstningen samtidigt som han röstar i valet.

I fråga om röstningen och om den vidare behandlingen av röster som har avgivits *på postkontor, på ett särskilt röstmottagningsställe* inom landet eller hos utlandsmyndighet tillämpas i övrigt bestämmelserna om ordinarie val till riksdagen i 11–15 kap. vallagen (1997:157). Om folkomröstning äger rum i samband med extra val till riksdagen eller om den inte omfattar hela riket, tillämpas i stället bestämmelserna om extra val i 11–15 kap. vallagen.

I lokal där röstning äger rum skall finnas tillgängligt ett exemplar av denna lag, av särskild lag för den ifrågavarande folkomröstningen, om sådan har beslutats, och av vallagen. Såvitt gäller folk-

Röstning sker på dagen för folkomröstningen i omröstningslokalen för det omröstningsdistrikt där den röstande är upptagen i röstlängd. Röstberättigad, som på grund av vistelse utom riket eller på annan ort inom riket eller av annat skäl finner sig vara förhindrad att rösta på tid och plats som nu sagts, får rösta *i en röstningslokal* inom landet eller hos svensk utlandsmyndighet.

Om flera omröstningar äger rum samtidigt, skall den som röstar *i en röstningslokal* inom landet eller hos utlandsmyndighet vid ett och samma tillfälle utöva sin rösträtt i samtliga omröstningar som han vill deltaga i. Om omröstning äger rum i samband med val till riksdagen, skall röstande som nu har angivits, som önskar delta både i omröstningen och i valet, avge sin röst i folkomröstningen samtidigt som han röstar i valet.

I fråga om röstningen och om den vidare behandlingen av röster som har avgivits *i en röstningslokal* inom landet eller hos utlandsmyndighet tillämpas i övrigt bestämmelserna om ordinarie val till riksdagen i 7, 8 och 10 kap. vallagen (2005:000). Om folkomröstning äger rum i samband med extra val till riksdagen eller om den inte omfattar hela riket, tillämpas i stället *de bestämmelser i nämnda kapitel som avser val som inte gäller hela landet*.

I lokal där röstning äger rum skall vid folkomröstning i grundlagsfråga texten till det förslag som avses med omröstningen finnas tillgänglig.

⁸ Senaste lydelse 1997:162.

omröstning i grundlagsfråga skall därjämte finnas tillgänglig texten till det förslag som avses med omröstningen.

11 §⁹

Rösterna räknas preliminärt i omröstningslokal och hos valnämnd. Därvid tillämpas bestämmelserna i 16 och 17 kap. vallagen (1997:157). Har omröstning förrättats samtidigt med val till riksdagen, sker granskningen av förtdröster enligt 15 kap. 7–13 §§ och 17 kap. 3–7 §§ gemensamt för omröstningen och valet.

Vid räkningen ordnas röstsedlarna i grupper efter meningsyttring. Blanka röstsedlar bildar en grupp. Antalet röstsedlar inom varje grupp räknas och antalet antecknas i protokollet. Röstsedlarna läggs därefter gruppvis in i särskilda omslag. På omslagen antecknas vilken grupp röstsedlar omslaget innehåller och röstsedlarnas antal.

Vid rösträkning hos valnämnd används en urna för varje omröstning och för varje område som bildar en valkrets vid val av kommunfullmäktige.

12 §¹⁰

Rösterna räknas slutligt av länsstyrelsen. Rösterna skall därvid redovisas särskilt för varje område som bildar en valkrets vid val av kommunfullmäktige. Vid rösträkningen skall 18 kap. 1 § och 3–9 §§ vallagen (1997:157) gälla.

Rösterna räknas slutligt av länsstyrelsen. Rösterna skall därvid redovisas särskilt för varje område som bildar en valkrets vid val av kommunfullmäktige. Vid rösträkningen skall 13 kap. 1–6 §§ vallagen (2005:000) gälla.

16 §¹¹

Talan mot beslut, varigenom centrala valmyndigheten fastställt utgången av folkomröstning, förs hos Valprövningsnämnden. I fråga om sådan talan tillämpas bestämmelserna i 1 kap. 19 §, 19 kap. 3 § första stycket, 4 och 5–8 §§ vallagen (1997:157) vad avser överklaganden av riksdagsval samt 16 och 17 §§ samma kapitel.

Talan får föras av den som en-

Talan mot beslut, varigenom centrala valmyndigheten fastställt utgången av folkomröstning, förs hos Valprövningsnämnden. I fråga om sådan talan tillämpas bestämmelserna i 15 kap. 5 §, 6 § första stycket 4 och andra stycket samt 7 och 8 §§ vallagen (2005:000) vad avser överklaganden av riksdagsval samt 11 och 12 §§ samma kapitel.

Talan får föras av den som en-

⁹ Senaste lydelse 1997:162.

¹⁰ Senaste lydelse 1997:162.

¹¹ Senaste lydelse 1997:162.

ligt röstlängd var röstberättigad vid folkomröstningen samt av den som enligt beslut som sägs i 7 kap. 11 § vallagen var utesluten från rösträtt. Talan får också föras av ett parti eller en kampanjkommitté som har verkat för något av de förslag som omröstningen har gällt.

ligt röstlängd var röstberättigad vid folkomröstningen samt av den som enligt beslut som sägs i 5 kap. 6 § vallagen var utesluten från rösträtt. Talan får också föras av ett parti eller en kampanjkommitté som har verkat för något av de förslag som omröstningen har gällt.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2006.

3 Förslag till lag om ändring i lagen (1979:411) om ändringar i Sveriges indelning i kommuner och landsting

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (1979:411) om ändringar i Sveriges indelning i kommuner och landsting¹²

dels att 1 kap. 24 § skall ha följande lydelse,

dels att det i lagen skall införas ett nytt kapitel, 3 kap., av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 kap.

24 §¹³

När det finns skäl till det skall en särskild undersökning göras om befolkningens inställning till en indelningsändring. Om en särskild utredare finner skäl till en sådan undersökning, skall han anmäla detta till Kammarkollegiet, som beslutar i frågan. Länsstyrelsen beslutar om sådana undersökningar i ärenden som länsstyrelsen utreder.

Undersökningen skall göras av länsstyrelsen. Den kan ske genom omröstning, opinionsundersökning eller liknande förfarande. Länsstyrelsen får därvid anlita valnämnden i kommunen, om inte nämndens verksamhet i övrigt hindras därigenom.

Skall undersökningen ske genom en omröstning får länsstyrelsen besluta att det, med tillämpning av 7 kap. vallagen (1997:157), skall framställas röstlängd och röstkort för omröstningen.

Röstlängd och röstkort framställs av Skatteverket. Verket har rätt till ersättning för detta.

Skall undersökningen ske genom en omröstning får länsstyrelsen besluta att det, med tillämpning av 5 kap. vallagen (2005:000), skall framställas röstlängd och röstkort för omröstningen.

Röstlängd och röstkort framställs av den centrala valmyndigheten.

3 kap. Val¹⁴

1 §

Om en ändrad landstings- eller kommunindelning skall träda i kraft den 1 januari året efter det år då ordinarie val hålls till landstings- och kommunfullmäktige, skall redan det valet avse landstinget och kommunen enligt den nya indelningen.

¹² Lagen omtryckt 1988:198.

¹³ Senaste lydelse 2003:687.

¹⁴ Kapitlet tidigare upphävt genom 1988:198.

2 §

Om en ändrad kommunal indelning innebär att en ny kommun bildas, skall de indelningsdelegerade snarast möjligt under året före ikraftträdandet välja ledamöter till valnämnden och ersättare för dessa.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2006.

4 Förslag till lag om ändring i sekretesslagen (1980:100)

Härigenom föreskrivs i fråga om sekretesslagen (1980:100)¹⁵
dels att 16 kap. 1 § skall ha följande lydelse,
dels att det i lagen skall införas en ny paragraf, 7 kap. 49 §, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

7 kap.

49 §

Sekretess gäller för uppgift om hur en väljare har röstat vid val enligt vallagen (2005:000) och som

1. framkommit då biträde lämnats åt väljaren vid röstningen, eller

2. framgår av innehållet i ett avgivet valkuvert som inte har öppnats för rösträkning enligt bestämmelserna i 11 och 12 kap. samma lag.

Nuvarande lydelse

16 kap.

1 §¹⁶

Att friheten enligt 1 kap. 1 § tryckfrihetsförordningen och 1 kap. 2 § yttrandefrihetsgrundlagen att meddela och offentliggöra uppgifter i vissa fall är begränsad framgår av 7 kap. 3 § första stycket 1 och 2, 4 § 1–8 samt 5 § 1 och 3 tryckfrihetsförordningen och av 5 kap. 1 § första stycket samt 3 § första stycket 1 och 2 yttrandefrihetsgrundlagen. De fall av uppsåtligt åsidosättande av tystnadsplikt, i vilka nämnda frihet enligt 7 kap. 3 § första stycket 3 och 5 § 2 tryckfrihetsförordningen samt 5 kap. 1 § första stycket och 3 § första stycket 3 yttrandefrihetsgrundlagen i övrigt är begränsad, är de där tystnadsplikten följer av

 3. denna lag enligt

 7 kap. 40 §

såvitt avser uppgift om annat än verkställigheten av beslut om vård utan samtycke

¹⁵ Lagen omtryckt 1992:1474.

¹⁶ Senaste lydelse 2005:37.

8 kap. 3 §, 4 § andra stycket första meningen, 5 § första stycket 2 eller 6 § första stycket 2

Föreslagen lydelse

16 kap.

1 §

Att friheten enligt 1 kap. 1 § tryckfrihetsförordningen och 1 kap. 2 § yttrandefrihetsgrundlagen att meddela och offentliggöra uppgifter i vissa fall är begränsad framgår av 7 kap. 3 § första stycket 1 och 2, 4 § 1–8 samt 5 § 1 och 3 tryckfrihetsförordningen och av 5 kap. 1 § första stycket samt 3 § första stycket 1 och 2 yttrandefrihetsgrundlagen. De fall av uppsåtligt åsidosättande av tystnadsplikt, i vilka nämnda frihet enligt 7 kap. 3 § första stycket 3 och 5 § 2 tryckfrihetsförordningen samt 5 kap. 1 § första stycket och 3 § första stycket 3 yttrandefrihetsgrundlagen i övrigt är begränsad, är de där tystnadsplikten följer av

3. denna lag enligt

7 kap. 40 §

såvitt avser uppgift om annat än verkställigheten av beslut om vård utan samtycke

7 kap. 47 §

8 kap. 3 §, 4 § andra stycket första meningen, 5 § första stycket 2 eller 6 § första stycket 2

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2006.

5 Förslag till lag om ändring i kommunallagen (1991:900)

Härigenom föreskrivs att 5 kap. 4, 5 och 34 §§ kommunallagen (1991:900)¹⁷ skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

5 kap.

4 §

För ledamöterna i fullmäktige skall det finnas ersättare.

I en kommun bestämmer kommunfullmäktige det antal ersättare som skall ligga till grund för tillämpningen av bestämmelserna i 18 kap. 55 § vallagen (1997:157). Antalet skall utgöra en viss andel, dock högst hälften av det antal platser som varje parti får i kommunen. Beslutet skall fattas före den 1 april valåret. Länsstyrelsen skall genast underrättas om kommunfullmäktiges beslut.

Föreskrifter om att utse ersättare i fullmäktige finns i vallagen.

Fullmäktige bestämmer hur många ersättarna skall vara. Antalet skall utgöra en viss andel, dock högst hälften av det antal platser som varje parti får i fullmäktige. Beslutet skall fattas före den 1 april valåret. Länsstyrelsen skall genast underrättas om fullmäktiges beslut.

Föreskrifter om att utse ersättare i fullmäktige finns i vallagen (2005:000) .

5 §

Ledamöterna och ersättarna i fullmäktige skall väljas för fyra år räknat från och med den 1 november valåret.

Om Valprövningsnämnden har beslutat om omval enligt 19 kap. 21 § vallagen (1997:157), skall dock mandattiden förlängas till dess omvalet har avslutats.

Om Valprövningsnämnden har beslutat om omval enligt 14 kap. 27 § vallagen (2005:000), skall dock mandattiden förlängas till dess omvalet har avslutats.

I Stockholms kommun räknas mandattiden från och med den 15 oktober valåret.

34 §

Fullmäktige får besluta att det som ett led i beredningen av ett ärende som fullmäktige skall handlägga skall inhämtas synpunkter från medlemmar i kommunen eller landstinget.

Detta kan ske genom folkomröstning, opinionsundersökning eller något liknande förfarande. Vid opinionsundersökning eller liknande förfarande får valnämnden i kommunen anlitas, om nämndens verksamhet i övrigt inte hindras av det.

Skall synpunkter inhämtas genom en omröstning får fullmäktige

Skall synpunkter inhämtas genom en omröstning får fullmäktige

¹⁷ Lagen omtryckt 2004:93.

besluta att det, med tillämpning av 7 kap. vallagen (1997:157), skall framställas röstlängd och röstkort för omröstningen.

Närmare föreskrifter om förfarandet vid folkomröstning finns i lagen (1994:692) om kommunala folkomröstningar.

Kommunalförbund får inte anordna folkomröstning eller anlita valnämnden i kommun som är förbundsmedlem.

besluta att det, med tillämpning av 5 kap. vallagen (2005:000), skall framställas röstlängd och röstkort för omröstningen.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2006.

6 Förslag till lag om ändring i sametingslagen (1992:1433)

Härigenom föreskrivs att 2 kap. 2 § samt 3 kap. 17, 22, 32, 32 a och 33 §§ sametingslagen (1992:1433) skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 kap.

2 §¹⁸

Sametinget skall bestå av 31 ledamöter, utsedda genom val. För ledamöterna skall det utses ersättare. I fråga om antalet ersättare och hur de skall utses gäller bestämmelserna i 18 kap. 53 § vallagen (1997:157) om val till landstingsfullmäktige. Ledamöterna skall vara svenska medborgare.

Sametinget skall bestå av 31 ledamöter, utsedda genom val. För ledamöterna skall det utses ersättare. I fråga om antalet ersättare och hur de skall utses gäller bestämmelserna i 14 kap. 15 § vallagen (2005:000) om val till landstingsfullmäktige. Ledamöterna skall vara svenska medborgare.

Efter förslag av Sametinget förordnar regeringen ordförande i Sametinget. Ordföranden skall utses bland tingets ledamöter. Sametinget väljer vice ordförande bland ledamöterna.

3 kap.

17 §¹⁹

Vid röstning i vallokal gäller också 9 kap. 2 § andra stycket, 7 och 15 §§ samt 10 kap. 3 § vallagen (1997:157).

Vid röstning i vallokal gäller också 7 kap. 3 § samt 8 kap. 4 och 5 §§ vallagen (2005:000).

Avbryts röstningen skall mottagna ytterkuvert förvaras på betryggande sätt.

22 §²⁰

Vid en offentlig förrättning, som skall påbörjas så snart det kan ske sedan en vecka förflutit från valdagen, skall länsstyrelsen granska och räkna de avgivna rösterna.

Vid sammanräkningen prövar länsstyrelsen valsedlarnas giltighet och meddelar de beslut som denna prövning föranleder. Härvid gäller i tillämpliga delar 18 kap. 9 och 10 §§ samt 11 § första stycket 1, andra och tredje styckena vallagen (1997:157).

Vid sammanräkningen prövar länsstyrelsen valsedlarnas giltighet och meddelar de beslut som denna prövning föranleder. Härvid gäller i tillämpliga delar 13 kap. 6 och 7 §§, 8 § första stycket 1 samt andra och tredje styckena vallagen (2005:000).

Vidare gäller att ett namn som skrivits till på en valsedel skall anses obefintligt.

¹⁸ Senaste lydelse 2000:1214.

¹⁹ Senaste lydelse 1997:168.

²⁰ Senaste lydelse 2004:538.

Vid förrättningen skall protokoll föras.

32 §²¹

Vid mandatfördelningen mellan grupper, partier och liknande sammanslutningar skall mandaten fördelas proportionellt på grundval av valresultatet. Härvid tilldelas mandaten, ett efter annat, den grupp, det parti eller motsvarande som för varje gång uppvisar det största jämförelsetalet. Jämförelsetalet är, så länge gruppen, partiet eller sammanslutningen ännu inte tilldelats något mandat, röstetalet delat med 1,4. Därefter beräknas jämförelsetalet genom att röstetalet delas med det tal som är ett högre än det dubbla antalet mandat som redan har tilldelats gruppen, partiet eller sammanslutningen.

För varje mandat som en grupp, ett parti eller en liknande sammanslutning har fått skall en ledamot utses. När en ledamot utses skall reglerna i 18 kap. 38–39 §§ vallagen (1997:157) om val till riksdagen tillämpas. För att personligt röstetal skall fastställas för en kandidat måste han dessutom ha fått lägst 25 särskilda personröster.

Sedan länsstyrelsen fördelat mandaten i Sametinget skall resultatet av valet offentliggöras genom kungörelse i Post- och Inrikes Tidningar.

För varje mandat som en grupp, ett parti eller en liknande sammanslutning har fått skall en ledamot utses. När en ledamot utses skall reglerna i 14 kap. 9 och 10 §§ vallagen (2005:000) om val till riksdagen tillämpas. För att personligt röstetal skall fastställas för en kandidat måste han dessutom ha fått lägst 25 särskilda personröster.

32 a §²²

Om en ledamot har avgått före utgången av den tid för vilken han blivit vald, skall länsstyrelsen på anmälan av Sametingets ordförande inkalla en ny ordinarie ledamot enligt de bestämmelser i 18 kap. 61 § vallagen (1997:157) som avser ny ordinarie landstingsledamot.

Om en ersättare för ledamot har inträtt som ordinarie ledamot eller avgått som ersättare av annan orsak, skall länsstyrelsen på anmälan av Sametingets ordförande utse ytterligare ersättare enligt de bestämmelser i 18 kap. 63 § vallagen som avser ersättare för landstingsledamot.

Den förrättning som avses i första och andra styckena är avslutad när protokollet från förrättningen har lagts fram för granskning. Efter sammanräkningen skall valsedlarna åter läggas i omslag på sätt som föreskrivs i 31 §.

Om en ledamot har avgått före utgången av den tid för vilken han blivit vald, skall länsstyrelsen på anmälan av Sametingets ordförande inkalla en ny ordinarie ledamot enligt de bestämmelser i 14 kap. 21 § vallagen (2005:000) som avser ny ordinarie landstingsledamot.

Om en ersättare för ledamot har inträtt som ordinarie ledamot eller avgått som ersättare av annan orsak, skall länsstyrelsen på anmälan av Sametingets ordförande utse ytterligare ersättare enligt de bestämmelser i 14 kap. 22 § vallagen som avser ersättare för landstingsledamot.

²¹ Senaste lydelse 2004:538.

²² Senaste lydelse 2004:538.

33 §²³

Länsstyrelsens beslut enligt 22, 32 och 32 a §§ får överklagas hos Valprövningsnämnden. Ett beslut får överklagas av den som enligt röstlängden var röstberättigad vid valet. Det får också överklagas av en grupp, ett parti eller en liknande sammanslutning som har deltagit i valet.

Överklagandet skall ges in till Valprövningsnämnden och vara nämnden till handa tidigast dagen efter valdagen och senast inom tio dagar efter det att resultatet av valet offentliggjorts enligt 32 eller 32 a §.

Vid Valprövningsnämndens prövning av överklaganden som avses i denna paragraf får nämnden upphäva valet och förordna om omval eller föranstalta om andra mindre ingripande åtgärder enligt de grunder som anges i 19 kap. 18 eller 19 § vallagen (1997:157).

Vid Valprövningsnämndens prövning av överklaganden som avses i denna paragraf får nämnden upphäva valet och förordna om omval eller föranstalta om andra mindre ingripande åtgärder enligt de grunder som anges i 15 kap. 13 och 14 §§ vallagen (2005:000).

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2006.

²³ Senaste lydelse 2004:538.

7 Förslag till lag om ändring i lagen (1994:692) om kommunala folkomröstningar

Härigenom föreskrivs att 9 § lagen (1994:692) om kommunala folkomröstningar skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Om folkomröstning skall ägarum samtidigt med ett allmänt val eller en nationell folkomröstning, kan de som anser att röstlängden innehåller felaktiga uppgifter om dem skriftligen begära att uppgifterna rättas. Bestämmelserna i 7 kap. 11–14 §§ vallagen (1997:157) skall då tillämpas.

I annat fall skall de som anser att röstlängden innehåller felaktiga uppgifter om dem skriftligen begära hos den kommun eller det landsting som ansvarar för omröstningen att uppgifterna rättas. Det som inträffat senare än 30 dagar före valdagen får inte ligga till grund för rättelse enligt denna paragraf.

Föreslagen lydelse

9 §²⁴

Om folkomröstning skall ägarum samtidigt med ett allmänt val eller en nationell folkomröstning, kan de som anser att röstlängden innehåller felaktiga uppgifter om dem skriftligen begära att uppgifterna rättas. Bestämmelserna i 5 kap. 5–7 §§ samt 15 kap. 3 § 2, 5 §, 6 § första stycket 2 och andra stycket samt 9 § vallagen (2005:000) skall då tillämpas.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2006.

²⁴ Senaste lydelse 2002:250.

8 Förslag till lag om ändring i lagen (2001:182) om
 behandling av personuppgifter i Skatteverkets folk-
 bokföringsverksamhet

Härigenom föreskrivs att 2 kap. 3 § lagen (2001:182) om behandling av personuppgifter i Skatteverkets folkbokföringsverksamhet skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 kap.

3 §

För de ändamål som anges i 1 kap. 4 § får följande uppgifter behandlas i databasen:

1. person- eller samordningsnummer,
2. namn,
3. födelseid,
4. födelsehemort,
5. födelseort,
6. adress,
7. folkbokföringsfastighet, lägenhetsbeteckning, folkbokföringsort och folkbokföring under särskild rubrik,
8. medborgarskap,
9. civilstånd,
10. make, barn, föräldrar, vårdnadshavare och annan person som den registrerade har samband med inom folkbokföringen,
11. samband enligt 10 som är grundat på adoption,
12. inflyttning från utlandet,
13. avregistrering enligt 19–21 §§ folkbokföringslagen (1991:481),
14. anmälan enligt 7 kap. 1 och 14. anmälan enligt 5 kap. 2 § 10 §§ vallagen (1997:157), och vallagen (2005:000), och
15. gravsättning.

I databasen får uppgifter behandlas som den 30 juni 1991 enligt särskilda bestämmelser var antecknade i sådan personakt som avses i 16 § i den upphävda folkbokföringskungörelsen (1967:495), oavsett om uppgifterna är sådana som avses i 1 kap. 6 §.

I ärenden om tilldelning av samordningsnummer får även anges grunden för tilldelningen, de handlingar som har legat till grund för identifiering samt uppgift om att det råder osäkerhet om personens identitet.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2006.

9 Förslag till lag om ändring i lagen (2001:183) om behandling av personuppgifter i verksamhet med val och folkomröstningar

Härigenom föreskrivs att 1 kap. 1 § samt 2 kap. 3 och 4 §§ lagen (2001:183) om behandling av personuppgifter i verksamhet med val och folkomröstningar skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 kap.

1 §²⁵

Denna lag tillämpas vid behandling av personuppgifter

1. i den centrala valmyndighetens och länsstyrelsernas verksamhet med val och folkomröstningar enligt vallagen (1997:157), folkomröstningslagen (1979:369) och lagen (1994:692) om kommunala folkomröstningar, samt

2. i den centrala valmyndighetens, Sametingets och länsstyrelsens verksamhet med val enligt sametingslagen (1992:1433),

om behandlingen är helt eller delvis automatiserad eller om uppgifterna ingår i eller är avsedda att ingå i en strukturerad samling av personuppgifter som är tillgängliga för sökning eller sammanställning enligt särskilda kriterier.

1. i den centrala valmyndighetens och länsstyrelsernas verksamhet med val och folkomröstningar enligt vallagen (2005:000), folkomröstningslagen (1979:369) och lagen (1994:692) om kommunala folkomröstningar, samt

2 kap.

3 §

Beträffande en person som avses i 2 § 1 får i databasen behandlas uppgifter om personnummer, namn, adress, folkbokföringsort, fastighetsbeteckning, valdistrikt, medborgarskap samt tidpunkt för invandring. För en person som inte är folkbokförd i Sverige får dessutom behandlas uppgift om tidpunkt för utvandring och för anmälan enligt 7 kap. 1 § vallagen (1997:157).

Beträffande en person som avses i 2 § 1 får i databasen behandlas uppgifter om personnummer, namn, adress, folkbokföringsort, fastighetsbeteckning, valdistrikt, medborgarskap samt tidpunkt för invandring. För en person som inte är folkbokförd i Sverige får dessutom behandlas uppgift om tidpunkt för utvandring och för anmälan enligt 5 kap. 2 § vallagen (2005:000).

4 §

Beträffande en person som avses i 2 § 2 får i databasen behandlas uppgifter om personnummer, namn, adress, folkbokföringsort, medborgarskap samt partibeteck-

Beträffande en person som avses i 2 § 2 får i databasen behandlas uppgifter om personnummer, namn, adress, folkbokföringsort, medborgarskap samt partibeteck-

²⁵ Senaste lydelse 2004:539.

ning och övriga uppgifter som *enligt 6 kap. 3 och 4 §§ vallagen (1997:157)* skall finnas på valsedlar där personen är upptagen.

ning och övriga uppgifter som *avses i 6 kap. 1–3 §§ vallagen (2005:000)* på valsedlar där personen är upptagen.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2006.

10 Förslag till lag om ändring i lagen (2001:1276) om grundläggande kassaservice

Härigenom föreskrivs att 1 § lagen (2001:1276) om grundläggande kassaservice skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 §

Det skall finnas en kassaservice i hela landet som innebär att alla har möjlighet att verkställa och ta emot betalningar till enhetliga priser.

Den i första stycket angivna kassaservicen skall tillhandahållas genom *det statligt ägda bolag som också har till uppgift att genomföra röstmottagning enligt 11 kap. vallagen (1997:157)*. Regeringen får meddela närmare föreskrifter om de tjänster som skall ingå i kassaservicen.

Den i första stycket angivna kassaservicen skall tillhandahållas genom *ett statligt ägt aktiebolag som regeringen bestämmer*. Regeringen får meddela föreskrifter om de tjänster som skall ingå i kassaservicen.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2006.

11 Förslag till lag om upphävande av lagen (1994:1064)
 om folkomröstning om EU-medlemskap

Härigenom föreskrivs att lagen (1994:1064) om folkomröstning om EU-medlemskap skall upphöra att gälla vid utgången av år 2005.

12 Förslag till lag om upphävande av lagen (1994:1650)
om riksdagens val av företrädare för Sverige i Euro-
parlamentet

Härigenom föreskrivs att lagen (1994:1650) om riksdagens val av företrädare för Sverige i Europaparlamentet skall upphöra att gälla vid utgången av år 2005.

13 Förslag till lag om upphävande av lagen (2003:83)
om folkomröstning om införande av euron

Härigenom föreskrivs att lagen (2003:83) om folkomröstning om införande av euron skall upphöra att gälla vid utgången av år 2005.

BILAGA 3

Utskottets lagförslag

1. Förslag till lag om ändring i sekretesslagen
(1980:100)

Härigenom föreskrivs i fråga om sekretesslagen (1980:100)

dels att 16 kap. 1 § skall ha följande lydelse,

dels att det i lagen skall införas en ny paragraf, 7 kap. 49 §, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

7 kap.

49 §

Sekretess gäller för uppgift om hur en väljare har röstat vid val enligt vallagen (2005:000) och som

1. framkommit då biträde lämnats åt väljaren vid röstningen, eller

2. framgår av innehållet i ett avgivet valkuvert som inte har öppnats för rösträkning enligt bestämmelserna i 11 och 12 kap. samma lag.

Nuvarande lydelse

16 kap.

1 §

Att friheten enligt 1 kap. 1 § tryckfrihetsförordningen och 1 kap. 2 § yttrandefrihetsgrundlagen att meddela och offentliggöra uppgifter i vissa fall är begränsad framgår av 7 kap. 3 § första stycket 1 och 2, 4 § 1–8 samt 5 § 1 och 3 tryckfrihetsförordningen och av 5 kap. 1 § första stycket samt 3 § första stycket 1 och 2 yttrandefrihetsgrundlagen. De fall av uppsåtligt åsidosättande av tystnadsplikt, i vilka nämnda frihet enligt 7 kap. 3 § första stycket 3 och 5 § 2 tryckfrihetsförordningen samt 5 kap. 1 § första stycket och 3 § första stycket 3 yttrandefrihetsgrundlagen i övrigt är begränsad, är de där tystnadsplikten följer av

3. denna lag enligt

7 kap. 40 § såvitt avser uppgift om annat än
verkställigheten av beslut om vård
utan samtycke

8 kap. 3 §, 4 § andra stycket första
meningen, 5 § första stycket 2 eller
6 § första stycket 2

Föreslagen lydelse

16 kap.

1 §

Att friheten enligt 1 kap. 1 § tryckfrihetsförordningen och 1 kap. 2 § yttrandefrihetsgrundlagen att meddela och offentliggöra uppgifter i vissa fall är begränsad framgår av 7 kap. 3 § första stycket 1 och 2, 4 § 1–8 samt 5 § 1 och 3 tryckfrihetsförordningen och av 5 kap. 1 § första stycket samt 3 § första stycket 1 och 2 yttrandefrihetsgrundlagen. De fall av uppsåtligt åsidosättande av tystnadsplikt, i vilka nämnda frihet enligt 7 kap. 3 § första stycket 3 och 5 § 2 tryckfrihetsförordningen samt 5 kap. 1 § första stycket och 3 § första stycket 3 yttrandefrihetsgrundlagen i övrigt är begränsad, är de där tystnadsplikten följer av

3. denna lag enligt

7 kap. 40 § såvitt avser uppgift om annat än
verkställigheten av beslut om
vård utan samtycke

7 kap. 49 §

8 kap. 3 §, 4 § andra stycket
första meningen, 5 § första
stycket 2 eller 6 § första stycket 2

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2006.

2. Förslag till lag om ändring i lagen (2005:699) om ändring i sekretesslagen (1980:100)

Härigenom föreskrivs att 16 kap. 1 § sekretesslagen (1980:100) i stället för dess lydelse enligt lagen (2005:699) om ändring i nämnda lag skall ha följande lydelse.

Lydelse enligt SFS 2005:699

16 kap.

1 §

Att friheten enligt 1 kap. 1 § tryckfrihetsförordningen och 1 kap. 2 § yttrandefrihetsgrundlagen att meddela och offentliggöra uppgifter i vissa fall är begränsad framgår av 7 kap. 3 § första stycket 1 och 2, 4 § 1–8 samt 5 § 1 och 3 tryckfrihetsförordningen och av 5 kap. 1 § första stycket samt 3 § första stycket 1 och 2 yttrandefrihetsgrundlagen. De fall av uppsåtligt åsidosättande av tystnadsplikt, i vilka nämnda frihet enligt 7 kap. 3 § första stycket 3 och 5 § 2 tryckfrihetsförordningen samt 5 kap. 1 § första stycket och 3 § första stycket 3 yttrandefrihetsgrundlagen i övrigt är begränsad, är de där tystnadsplikten följer av

3. denna lag enligt

7 kap. 40 §

såvitt avser uppgift om annat än verkställigheten av beslut om vård utan samtycke

7 kap. 48 §

8 kap. 3 §, 4 § andra stycket första meningen, 5 § första stycket 2 eller 6 § första stycket 2

Föreslagen lydelse

16 kap.

1 §

Att friheten enligt 1 kap. 1 § tryckfrihetsförordningen och 1 kap. 2 § yttrandefrihetsgrundlagen att meddela och offentliggöra uppgifter i vissa fall är begränsad framgår av 7 kap. 3 § första stycket 1 och 2, 4 § 1–8 samt 5 § 1 och 3 tryckfrihetsförordningen och av 5 kap. 1 § första stycket samt 3 § första stycket 1 och 2 yttrandefrihetsgrundlagen. De fall av uppsåtligt åsidosättande av tystnadsplikt, i vilka nämnda frihet enligt 7 kap. 3

§ första stycket 3 och 5 § 2 tryckfrihetsförordningen samt 5 kap. 1 § första stycket och 3 § första stycket 3 yttrandefrihetsgrundlagen i övrigt är begränsad, är de där tystnadsplikten följer av

3. denna lag enligt

7 kap. 40 §

såvitt avser uppgift om annat än
verkställigheten av beslut om vård
utan samtycke

7 kap. 48 §

7 kap. 49 §

8 kap. 3 §, 4 § andra stycket första meningen, 5 § första stycket 2 eller 6 § första stycket 2

3. Förslag till lag om ändring i sametingslagen (1992:1433)

Härigenom föreskrivs att 2 kap. 2 § samt 3 kap. 17, 22, 32, 32 a och 33 §§ sametingslagen (1992:1433) skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 kap.

2 §

Sametinget skall bestå av 31 ledamöter, utsedda genom val. För ledamöterna skall det utses ersättare. I fråga om antalet ersättare och hur de skall utses gäller bestämmelserna i 18 kap. 53 § vallagen (1997:157) om val till landstingsfullmäktige. Ledamöterna skall vara svenska medborgare.

Sametinget skall bestå av 31 ledamöter, utsedda genom val. För ledamöterna skall det utses ersättare. I fråga om antalet ersättare och hur de skall utses gäller bestämmelserna i 14 kap. 15 § vallagen (2005:000) om val till landstingsfullmäktige. Ledamöterna skall vara svenska medborgare

Efter förslag av Sametinget förordnar regeringen ordförande i Sametinget. Ordföranden skall utses bland tingets ledamöter. Sametinget väljer vice ordförande bland ledamöterna

3 kap.

17 §

Vid röstning i vallokal gäller också 9 kap. 2 § andra stycket, 7 och 15 §§ samt 10 kap. 3 § vallagen (1997:157).

Vid röstning i vallokal gäller också 7 kap. 3 § samt 8 kap. 4 och 5 §§ vallagen (2005:000).

Avbryts röstningen skall mottagna ytterkuvert förvaras på betryggande sätt.

22 §

Vid en offentlig förrättning, som skall påbörjas så snart det kan ske sedan en vecka förflutit från valdagen, skall länsstyrelsen granska och räkna de avgivna rösterna.

Vid sammanräkningen prövar länsstyrelsen valsedlarnas giltighet och meddelar de beslut som denna prövning föranleder.

Härvid gäller i tillämpliga delar 18 kap. 9 och 10 §§ samt 11 § första stycket 1, andra och tredje styckena vallagen (1997:157).

Vid sammanräkningen prövar länsstyrelsen valsedlarnas giltighet och meddelar de beslut som denna prövning föranleder. Härvid gäller i tillämpliga delar 13 kap. 6 och 7 §§, 8 § första stycket 1 samt andra och tredje styckena vallagen (2005:000).

Vidare gäller att ett namn som skrivits till på en valsedel skall anses obefintligt.

Vid förrättning skall protokoll föras.

32 §

Vid mandatfördelningen mellan grupper, partier och liknande sammanslutningar skall mandaten fördelas proportionellt på grundval av valresultatet. Härvid tilldelas mandaten, ett efter annat, den grupp, det parti eller motsvarande som för varje gång uppvisar det största jämförelsetalet. Jämförelsetalet är, så länge gruppen, partiet eller sammanslutningen ännu inte tilldelats något mandat, röstetalet delat med 1,4. Därefter beräknas jämförelsetalet genom att röstetalet delas med det tal som är ett högre än det dubbla antalet mandat som redan har tilldelats gruppen, partiet eller sammanslutningen.

För varje mandat som en grupp, ett parti eller en liknande sammanslutning har fått skall en ledamot utses. När en ledamot utses skall reglerna i 18 kap. 38–39 §§ vallagen (1997:157) om val till riksdagen tillämpas. För att personligt röstetal skall fastställas för en kandidat måste han dessutom ha fått lägst 25 särskilda personröster.

För varje mandat som en grupp, ett parti eller en liknande sammanslutning har fått skall en ledamot utses. När en ledamot utses skall reglerna i 14 kap. 9 och 10 §§ vallagen (2005:000) om val till riksdagen tillämpas. För att personligt röstetal skall fastställas för en kandidat måste han dessutom ha fått lägst 25 särskilda personröster.

Sedan länsstyrelsen fördelat mandaten i Sametinget skall resultatet av valet offentliggöras genom kungörelse i Post- och Inrikes Tidningar.

Länsstyrelsen skall utan dröjsmål till Sametinget och regeringen redovisa resultatet av valet samt utfärda bevis till valda ledamöter och ersättare.

32 a §

Om en ledamot har avgått före utgången av den tid för vilken han blivit vald, skall länsstyrelsen på anmälan av Sametingets ordförande inkalla en ny ordinarie ledamot enligt de bestämmelser i 18 kap. 61 § vallagen (1997:157) som avser ny ordinarie landstingsledamot.

Om en ersättare för ledamot har inträtt som ordinarie ledamot eller avgått som ersättare av annan orsak, skall länsstyrelsen på anmälan av Sametingets ordförande utse ytterligare ersättare enligt de bestämmelser i 18 kap. 63 § vallagen som avser ersättare för landstingsledamot.

Om en ledamot har avgått före utgången av den tid för vilken han blivit vald, skall länsstyrelsen på anmälan av Sametingets ordförande inkalla en ny ordinarie ledamot enligt de bestämmelser i 14 kap. 21 § vallagen (2005:000) som avser ny ordinarie landstingsledamot.

Om en ersättare för ledamot har inträtt som ordinarie ledamot eller avgått som ersättare av annan orsak, skall länsstyrelsen på anmälan av Sametingets ordförande utse ytterligare ersättare enligt de bestämmelser i 14 kap. 22 § vallagen som avser ersättare för landstingsledamot.

Den förrättning som avses i första och andra styckena är avslutad när protokollet från förrättningen har lagts fram för granskning. Efter sammanräkningen skall valsedlarna åter läggas i omslag på sätt som föreskrivs i 31 §.

33 §

Länsstyrelsens beslut enligt 22, 32 och 32 a §§ får överklagas hos Valprövningsnämnden. Ett beslut får överklagas av den som enligt röstlängden var röstberättigad vid valet. Det får också överklagas av en grupp, ett parti eller en liknande sammanslutning som har deltagit i valet.

Överklagandet skall ges in till Valprövningsnämnden och vara nämnden till handa tidigast dagen efter valdagen och senast inom tio dagar efter det att resultatet av valet offentliggjorts enligt 32 eller 32 a §.

Vid Valprövningsnämndens prövning av överklaganden som avses i denna paragraf får nämnden upphäva valet och förordna om omval eller föranstalta om andra mindre ingripande åtgärder enligt de grunder som anges i 19 kap. 18 eller 19 § vallagen (1997:157).

Vid Valprövningsnämndens prövning av överklaganden som avses i denna paragraf får nämnden upphäva valet och förordna om omval eller föranstalta om andra mindre ingripande åtgärder enligt de grunder som anges i 15 kap. 13 och 14 §§ vallagen (2005:000).

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2006.

BILAGA 4

Motionsyrkanden som avstyrks av utskottet i förslagspunkt 20

Motion	Motionärer	Yrkanden
20. Tidigare behandlade motionsförslag		
2004/05:K32	Kerstin Lundgren m.fl. (c)	3
2004/05:K267	Mats Einarsson m.fl. (v)	
2004/05:K332	Gunnar Andrén (fp)	
2005/06:K248	Gunnar Andrén (fp)	1
2005/06:K270	Owe Hellberg (v)	
2005/06:K345	Agne Hansson och Rigmor Stenmark (båda c)	
2005/06:K413	Ann-Kristine Johansson (s)	1
2005/06:K455	Helena Höij m.fl. (kd)	
2005/06:Kr412	Gunilla Tjernberg m.fl. (kd)	
		17